

STRATEGIA

Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

na lata 2021-2027

 Legnica 2020

Opracowanie:

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
Podstawa prawna	6
I Diagnostyka	9
I.1 Definicja obszaru wsparcia	9
I.2 Sektorowa analiza SWOT	15
I.2.1 Identyfikacja najważniejszych potrzeb i potencjałów rozwojowych LGOF	22
I.3 Opis powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	24
II Założenia rozwojowe LGOF	30
II.1 Cele strategiczne, priorytety i działania Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	32
II.2 Cel nadrzędny i cele rozwojowe LGOF inwestycji zintegrowanych	35
II.3 Wymiar terytorialny wsparcia	39
II.4 Założenia inwestycji zintegrowanych w LGOF	45
Obszar 1. Usługi społeczne	45
PZ 1.1 Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów	45
PZ 1.2 Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF	48
PZ 1.3 Rozwój systemu opieki przedszkolnej	52
PZ 1.4 Rozwój edukacyjnej infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży.....	55
Obszar 2. Gospodarka	57
PZ 2.1 Budowa zintegrowanego systemu transportowego	57
PZ 2.2 Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru	65
Obszar 3. Środowisko	69
PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza.....	69
PZ 3.2 Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych	73
PZ 3.3 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	77
PZ 3.4 Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych	82
Obszar 4. Współpraca i rozwój instytucjonalny	85
PZ 4.1 Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF	85
II.5 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027 ...	88
II.6 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027	95
II.7 Interwencja planowana do realizacji w formule konkurencyjnej	99
II.7 Plan finansowy	103
III Założenia wdrożeniowe i włączenie partnerów społeczno-gospodarczych	106
III.1 Warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT	106
III.1.1 System wdrażania.....	106
III.1.2 Monitoring i ewaluacja.....	111
III.2 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji	113
Spis grafik, tabel i wykresów.....	122
Załączniki	123

Wprowadzenie

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to narzędzie do wdrażania strategii terytorialnych w sposób zintegrowany w ramach unijnej polityki spójności, rozpoczętej w Polsce w latach 2014–2020, i następnie kontynuowanej w ramach aktualnie rozpoczynającej się perspektywy budżetowej na lata 2021-2027. **Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny (LGOF) decyzją Zarządu Województwa Dolnośląskiego został wskazany jako obszar przewidziany do wdrażania terytorialnego instrumentu ZIT opierającego się na realizacji projektów zintegrowanych¹**. Jego optyka i logika ma oddziaływać kompleksowo na zdelimitowany obszar wsparcia i realizować zaplanowaną interwencję w sposób spójny. Należy podkreślić, że narzędzie ZIT może być skutecznie wykorzystywane wyłącznie, jeśli dany obszar geograficzny posiada zintegrowaną, międzysektorową strategię terytorialną. Na gruncie przepisów prawa przedmiotowy dokument posiada wszystkie elementy kwalifikującego go jako terytorialną strategię - „**Strategię ZIT**”. Ponadto niniejsze opracowanie w przyszłości może stanowić **bazę do opracowania strategii ponadlokalnej** w rozumieniu art. 10 g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688).

„**Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027**” definiuje ramowy plan strategiczny oraz szczegółowy plan operacyjny. Oba elementy mają przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego oraz pogłębienia integracji LGOF, łącznie ukierunkowanych na poprawę jakości życia lokalnej społeczności zamieszkującej wskazany obszar.

Należy podkreślić, że w ujęciu merytorycznym **dokument odnosi się do zagadnień i problematyki oddziałującej na cały obszar wsparcia, a co za tym idzie postuluje realizację projektów zintegrowanych w tym takich, które za pomocą efektu skali oddziałują na cały LGOF.**

Wskazane w opracowaniu **cele rozwojowe skupiają się na poziomie planu operacyjnego w trzech podstawowych tematycznych obszarach interwencji o charakterze zintegrowanym oraz jednym horyzontalnym związanym z instytucjonalnym wymiarem współpracy, są nimi:**

Obszary podstawowe:

- **Obszar 1. Usługi społeczne**
- **Obszar 2. Gospodarka**
- **Obszar 3. Środowisko i przestrzeń**

Obszar horyzontalny:

- **Obszar 4. Współpraca i rozwój instytucjonalny**

¹ Zgodnie z uchwałą nr 6945/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia wyznaczonych obszarów celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

Strategia ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego pokazuje aspiracje LGOF oraz jego plany w zakresie integracji. Zwraca uwagę nie tylko na kwestie środowiskowe czy infrastrukturalne, ale również społeczne. Świadczy to o rzeczywistym traktowaniu blisko 450 tysięcznej grupy mieszkańców LGOF jako kluczowych odbiorców i beneficjentów podejmowanych działań rozwojowych przez samorządy w formule inwestycji zintegrowanych terytorialnie. Tym niemniej główną osią konstruowania Strategii ZIT LGOF stanowi wyzwanie związane z **ograniczeniem dysproporcji i nierówności rozwojowych w ramach LGOF** oraz **wzrostem w oparciu o policentryczny układ osadniczy**.

Horyzontalnym celem opracowania jest zaplanowanie wspólnych inwestycji samorządów skupionych w LGOF, umożliwienie im pozyskania dofinansowania oraz zbudowanie trwałych podstaw dla dalszej partnerskiej współpracy. Warunkiem powodzenia realizacji inwestycji zapisanych w dokumencie jest ścisła współpraca samorządów LGOF, której warunki opisane są w przedmiotowym opracowaniu.

Integralną częścią Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 jest ***Diagnoza obszaru realizacji ZIT LGOF wraz z analizą problemów i potrzeb rozwojowych stanowiąca Załącznik nr 1*** przedmiotowego opracowania.

Podstawa prawna

W perspektywie finansowej na lata 2021-2027 dla miejskich obszarów funkcjonalnych, a tym samym Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego przewiduje się wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Istotą ZIT w nowej perspektywie jest wdrażanie projektów zintegrowanych, których realizacja pozwoli na rozwiązywanie lub zaspokajanie potrzeb obszaru.

Podstawę prawną opracowania przedmiotowej strategii stanowią następujące dokumenty:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 r. poz. 1079),
- Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030,
- Porozumienie z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie zasad współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, zarządzaniu i wdrażaniu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym koordynowaniu wspólnych zadań, ewaluacji instrumentu terytorialnego oraz jego bieżącej obsłudze i rozliczeniach,
- Porozumienie terytorialne z dnia 10 października 2023 r. w sprawie określenia zasad realizacji projektów strategicznych w ramach instrumentu terytorialnego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa strategia ZIT, pełniąca rolę strategii terytorialnej (w odniesieniu do zapisów art. 34, ust. 15 ustawy wdrożeniowej) powinna zawierać:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych,

- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT uwzględniają podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem,
- listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami,
- źródła finansowania,
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT,
- opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Niniejsza strategia zawiera wszystkie wymienione wyżej elementy wskazane w dokumentach nadrzędnych oraz zawartych w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, będącym uzupełnieniem i uszczegółowieniem technicznych zapisów Umowy Partnerstwa.

Opracowanie wspólnej strategii terytorialnej dla zdelimitowanego obszaru funkcjonalnego LGOF wynika z „Deklaracji Intencji Zawiązania Współpracy Gmin i Powiatów Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego” podpisanej 28 stycznia 2020 r. przez wóldarzy, reprezentantów poszczególnych samorządów, a także woli przystąpienia do współpracy wyrażonej przez kolejne samorzady w trakcie prowadzonych prac. Organy stanowiące wszystkich gmin i powiatów dążących do utworzenia ZIT LGOF podjęły uchwały o przystąpieniu do opracowania Strategii oraz prac nad instytucjonalizacją zawiązanej współpracy.

Spójność z kluczowymi dokumentami planistycznymi

Strategia ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym wskazanymi poniżej.

Ujęcie wspólnotowe

- Europejski Zielony Ład. Umowa partnerstwa 2021-2027

Ujęcie krajowe

- Europejski Zielony Ład. Umowa partnerstwa 2021-2027
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Krajowa Polityka Miejska 2030
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Ujęcie regionalne
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 • Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego • Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
Ujęcie lokalne
<ul style="list-style-type: none"> • Strategie LGOF <ul style="list-style-type: none"> ○ Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030, z perspektywą 2040 - elementy • Strategie powiatowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ Program Rozwoju Powiatu Polkowickiego na lata 2021-2025 • Strategie gminne: <ul style="list-style-type: none"> ○ Strategia Rozwoju Gminy Chocianów na lata 2021-2027 ○ Strategia Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus ○ Strategia Rozwoju Miasta Głogowa na lata 2012 – 2026 ○ Strategia Rozwoju Gminy Kotla na lata 2016-2026 ○ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Góra na lata 2015-2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Krotoszyce na lata 2016-2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Jerzmanowa na lata 2015-2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Kunice na lata 2015-2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Prochowice na lata 2016-2024 ○ Strategia Rozwoju Gminy Lubin na lata 2015-2030 ○ Strategia Rozwoju Gminy Polkowice na lata 2021-2030 ○ Strategia Rozwoju Gminy Żukowice 2016-2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Pęcław 2016-2023 ○ Strategia Rozwoju Gminy Męcinka na lata 2014 -2025 ○ Strategia Rozwoju Gminy Jemielno na lata 2016-2023 ○ Strategii Rozwoju Gminy Wąsosz na lata 2020-2024 ○ Strategia Rozwoju Gminy Głogów na lata 2016– 2023 ○ Strategia Rozwoju Gminy Radwanice na lata 2015–2023 ○ Strategia Rozwoju Gminy Grębocice na lata 2021-2027 ○ LUBIN 2035 – Strategia Rozwoju Miasta Lubina • Plany Gospodarki Emisyjnej <ul style="list-style-type: none"> ○ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubin na lata 2020 – 2030 ○ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Polkowice, aktualizacja do roku 2027 ○ Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rudna ○ Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Gaworzyce na lata 2021-2030 ○ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2021 – 2030 dla gminy Grębocice ○ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Wąsosz na lata 2019-2025 ○ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Żukowice na lata 2015-2023 ○ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej z elementami Planu Mobilności Miejskiej dla miasta Legnicy na lata 2015-2020 (wydłużony termin realizacji do 2023 r.)

I Diagnoza

Przedmiotowy rozdział zgodnie z wytycznymi związanymi z zawartością Strategii ZIT stanowi syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dwa pierwsze podrozdziały diagnozy tworzą wieloaspektowy portret terytorialny LGOF bazujący na odrębnie przeprowadzonej diagnozie strategicznej zrealizowanej w 2021 r. oraz zaktualizowanej w 2022 r. (przywołana diagnoza stanowi integralną część zamówienia związanego z opracowaniem „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” w zakresie etapu I). Co warte podkreślenia identyfikacja najważniejszych potrzeb i potencjałów rozwojowych LGOF opiera się na analizie danych zastanych popartych spotkaniami warsztatowymi z przedstawicielami gmin i powiatów tworzących obszar i silnym ukierunkowaniu interesariuszy na partnerską współpracę i współtworzenie projektów zintegrowanych stanowiących pewne *novum* z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego przez podmioty wyłączone wcześniej z mechanizmu ZIT w perspektywie 2014-2020.

Trzeci podrozdział stanowi formę przejścia z poziomu analityczno-diagnostycznego do sfery planistycznej, ukazuje LGOF w świetle badań jakościowych oraz prezentuje kluczowe ustalenia analityczne, wynikające z diagnozy oraz analizy powiązań wewnątrz obszaru. Stanowi on wprowadzenie do części planistycznej.

I.1 Definicja obszaru wsparcia

W województwie dolnośląskim realizowana jest strategia dotycząca podziału terytorialnego w ramach FEDS 2021-2027. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) mają spełniać rolę instrumentu terytorialnego realizowanego w ramach strategii rozwoju lokalnego lub terytorialnego na podstawie zapisów rozporządzenia ogólnego. Zarząd Województwa Dolnośląskiego podjął Uchwałę nr 6140/VI/22 z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia projektu wyznaczenia miejskich obszarów funkcjonalnych celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach projektu Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, a uchwałą nr 6945/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2023 r. przyjęto wyznaczone obszary celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Zgodnie z założeniami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej ZIT w perspektywie 2021-2027 i decyzją Zarządu Województwa Dolnośląskiego dotyczącą ZIT wskazuje się delimitację Miejskich Obszarów Funkcjonalnych tj.:

WrOF	Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego
WOF	Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego.
POF	Południowy Obszar Funkcjonalny
ZOF	Zachodni Obszar Funkcjonalny
LGOF	Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny
JOF	Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego

Ponadto, do realizacji podejścia terytorialnego na obszarze województwa dolnośląskiego wskazano także Inny Instrument Terytorialny (IIT), którym jest obszar Subregionu Wrocławskiego.

W poprzedniej perspektywie 2014-2020, zgodnie z dokumentem: Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, instrument terytorializacji wsparcia zastosowano tylko dla rozwoju obszaru funkcjonalnego miasta wojewódzkiego oraz rozwoju obszarów w których występowało nasilenie problemów rozwojowych – Aglomeracji Jeleniogórskiej i Aglomeracji Wałbrzyskiej. Natomiast wsparcie w ramach OSI (obszar strategicznej interwencji) adresowane było do wybranych obszarów w województwie, które nie są objęte mechanizmem ZIT. W poprzedniej perspektywie i zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, LGOF zaklasyfikowany był do Obszaru Interwencji – Legnicko-Głogowski Okręg Przemysłowy. Część obszaru obejmował zasięgiem również Obszar interwencji – Autostrada Nowej Gospodarki oraz Obszar interwencji – Dolina Odry. Natomiast na poziomie krajowym zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, część obszaru została zaklasyfikowana do obszarów o najgorszym dostępie do usług publicznych, a miasta Legnica, Głogów i Lubin zostały wskazane jako ośrodki miejskie wymagające działań na rzecz restrukturyzacji i rewitalizacji.

Obecnie Miasta Legnica i Głogów zaliczone są na poziomie krajowym do OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, natomiast gminy: Pęcław, Jemielno, Góra, Niechlów, Przemków, zostały zaklasyfikowane na poziomie krajowym do grupy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Na poziomie regionalnym jako OSI w które wpisuje się LGOF, można wymienić obszary funkcjonalne i obszary funkcjonalne cenne przyrodniczo. Dodatkowo gmina Męcinka wpisuje się w Przygraniczny obszar funkcjonalny.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko – Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT LGOF) tworzy 35 samorządów w ramach 30 gmin i 5 powiatów:

Gminy:				
Chocianów	Góra	Kunice	Miłkowice	Radwanice
Chojnów	Grębocice	Legnica	Niechlów	Rudna
Miejska Chojnów	Jemielno	Legnickie Pole	Pęcław	Ruja
Gaworzyce	Jerzmanowa	Lubin	Polkowice	Ścinawa
Głogów	Kotla	Miejska Lubin	Prochowice	Wąsosz
Miejska Głogów	Krotoszyce	Męcinka	Przemków	Żukowice
Powiaty				
głogowski	górowski	legnicki	lubiński	polkowicki

Odnosząc się do rozporządzenia Rady Ministrów z 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 1998.157.1031 ze zm.) wśród gmin jako jednostki podziału administracyjnego kraju rozróżniamy: gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie.

Do **gmin wiejskich** ZIT LGOF zaliczamy: Chojnów, Gaworzyce, Głogów, Grębocice, Jemielno, Jerzmanowa, Kotla, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Lubin, Męcinka, Miłkowice, Niechlów, Pęcław, Radwanice, Rudna, Ruja, Żukowice.

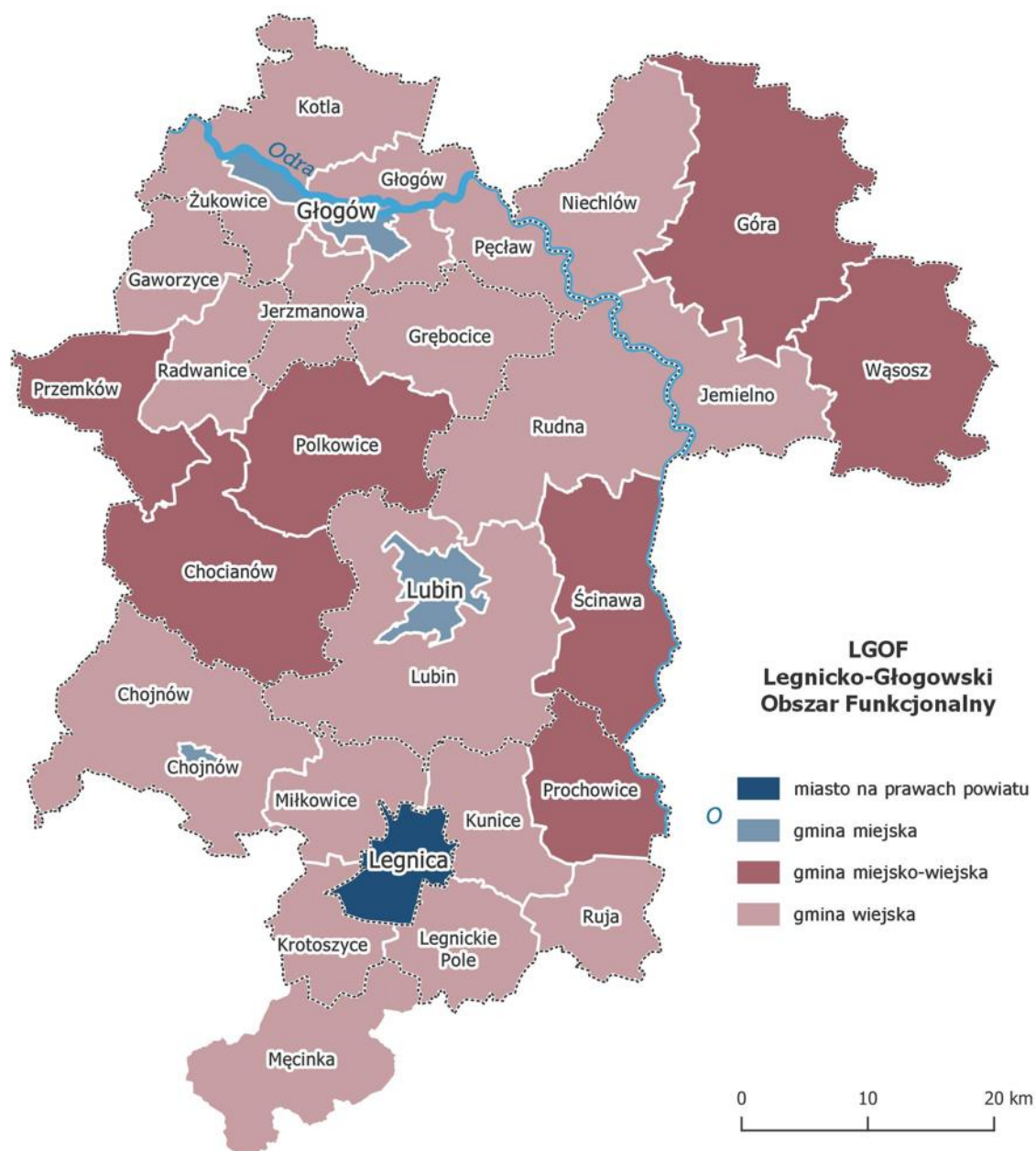
Gminy **miejsko – wiejskie** ZIT LGOF to: Chocianów, Góra, Polkowice, Prochowice, Przemków, Ścinawa, Wąsosz.

Do **gmin miejskich** należą: m. Chojnów, m. Głogów, m. Legnica i m. Lubin.

Powiaty wchodzące w skład ZIT LGOF to: głogowski, górowski, legnicki, lubiński i polkowicki.

Terytorialnie LGOF zawiera się w granicach pięciu sąsiadujących ze sobą powiatów. Nadto, w 2022 r. zakres terytorialny współdziałania poszerzył się o gminę Męcinka (powiat jaworski), która wyraziła wolę przystąpienia do partnerstwa. Z punktu widzenia gmin tworzących obszar funkcjonalny w całości pokrywają się one zasięgiem z granicami powiatów LGOF, a obszar funkcjonalny został poszerzony o teren gminy Męcinka, z uwagi na historyczne i bieżące powiązania z Legnicą. Można zatem postawić tezę, że konstrukcja terytorialna LGOF ma charakter kompletny w kontekście uwarunkowań administracyjnych.

Grafika 1 Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny

Źródło: Opracowanie własne.

ZIT LGOF zajmuje teren województwa dolnośląskiego położony zasadniczo w jego północnej i centralnej części obejmując łącznie 362 077 ha, co stanowi ponad 18% powierzchni całego województwa dolnośląskiego.

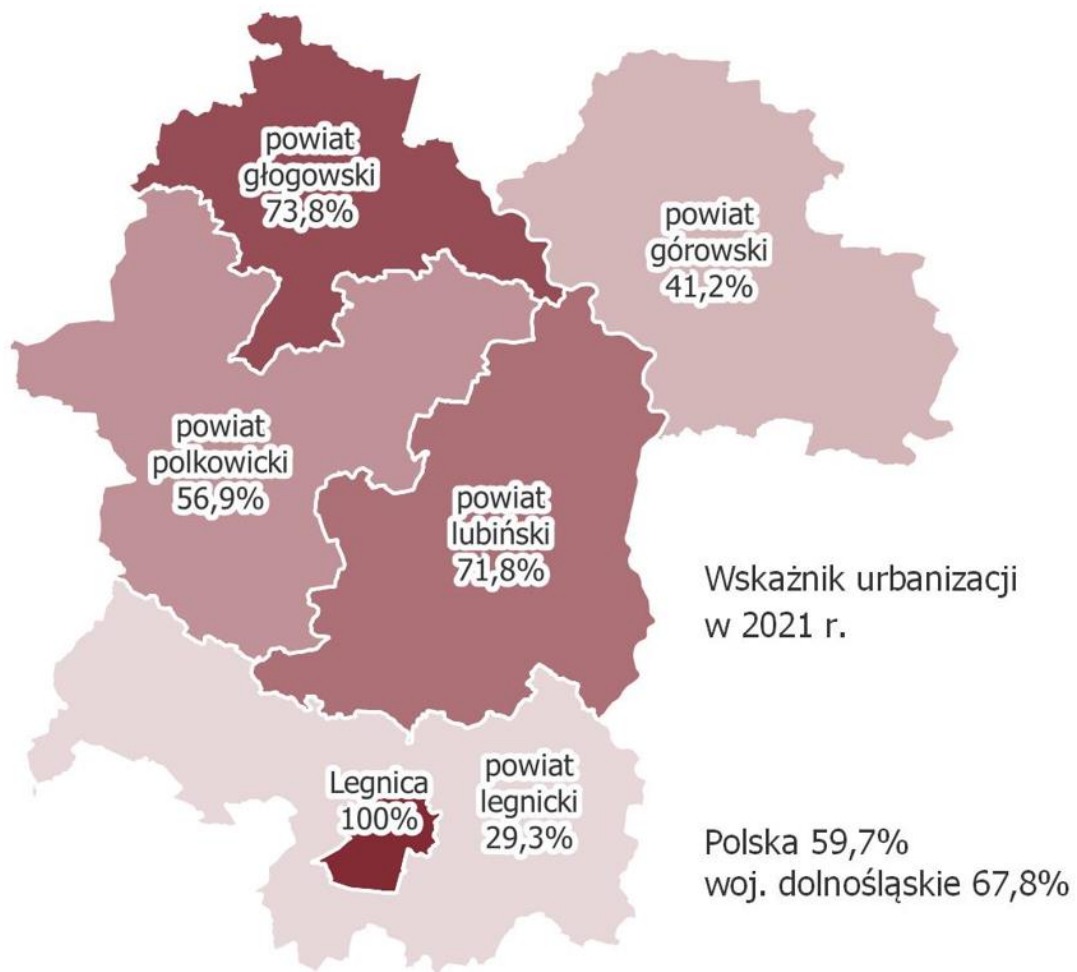
Gminy wiejskie ZIT LGOF zajmują łącznie powierzchnię 225 636 ha. Doliczając do tego obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich wchodzących w skład ZIT LGOF łączna powierzchnia wsi na jej terenie zajmuje powierzchnię 340 409 ha. Stanowi to 94% całej powierzchni ZIT LGOF. Warto także wspomnieć, że stosunkowo dużą powierzchnię ZIT LGOF zajmują tereny leśne łącznie 97 954 ha, co stanowi 27,1% całkowitej powierzchni obszaru.

Największa z gmin pod względem powierzchni to gmina wiejska Lubin (28 978 ha). Spośród gmin miejsko-wiejskich największą powierzchnię obszarów wiejskich ma gmina Góra (26 611 ha). Wśród kierunków zagospodarowania powierzchni, pomimo dominujących pod względem powierzchni terenów miejskich, największy teren (62%) całego obszaru ZIT LGOF zajmują użytki rolne. Największy udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gmin wiejskich ZIT LGOF mają gminy: Ruja (92%), Legnickie Pole (90%) i Krotoszyce (84%), a wśród gmin miejsko-wiejskich gminy: Ścinawa (75%), Góra (67%) i Wąsosz (66%).

Natomiast największą liczbą gruntów zabudowanych i zurbanizowanych razem wśród gmin miejskich charakteryzują się gminy Chojnów (55,3%), Legnica (49%) i Głogów (47,1%), a wśród powiatów powiat miasto Legnica (49%). Łączna powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wyniosła 24 120 ha wg stanu na 2014 r. (dane GUS), co stanowiło 6,7% całego ZIT LGOF.

W skład ZIT LGOF wchodzi 11 miast: Legnica (miasto na prawach powiatu, centralny ośrodek i największe miasto w całym obszarze), 3 gminy miejskie: Chojnów, Głogów i Lubin oraz 7 mniejszych miast stanowiących obszar miejski gmin miejsko-wiejskich: Chocianów, Góra, Polkowice, Prochowice, Przemków, Ścinawa i Wąsosz. Największym miastem Obszaru Funkcjonalnego Legnicko-Głogowskiego z uwagi na potencjał demograficzny, społeczny i gospodarczy jest Legnica o powierzchni 5 629 ha. Kolejnymi miastami pod względem wielkości powierzchni są Lubin, powierzchnia 4 077 ha i Głogów 3 511 ha. Pozostałe miasta charakteryzują się zróżnicowaną powierzchnią: Polkowice, Góra i Ścinawa ponad 1 000 ha, a pozostałe miasta poniżej tej wielkości. Łącznie miasta na terenie ZIT LGOF zajmują powierzchnię 21 668 ha, co stanowi 6 % ogólnej powierzchni całego obszaru. W całym województwie dolnośląskim w 2021 r. funkcjonowało 92 jednostek o statusie miasta, 11 z nich na terenie ZIT LGOF co stanowi prawie 12% wszystkich miast w całym województwie. Wśród jednostek ZIT LGOF miasto Legnica charakteryzuje się największą powierzchnią gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (zajętych pod tereny mieszkaniowe i tereny przemysłowe) wynoszącą 2 759 ha. Jako kolejna jednostka pod tym samym względem plasują się Polkowice, gdzie grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują powierzchnię 2 076 ha. Pozostałe jednostki charakteryzują się mniejszą liczbą powierzchni zajętej pod grunty zabudowane i zurbanizowane. Wśród kierunków wykorzystania powierzchni, użytki rolne stanowią największy procent w ogólnej liczbie powierzchni w Legnicy (39%) oraz w Lubinie (53%).

Grafika 2 Wskaźnik urbanizacji na terenie LGOF w 2021 r. (dane powiatowe)

Źródło: BDL GUS.

I.2 Sektorowa analiza SWOT

↑	Mocne strony LGOF	SFERA
STRENGTHS	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	SPOŁECZNA
	Wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	
	Wzrost liczby przedszkoli na obszarze LGOF	
	Wzrost odsetka dzieci objętych opieką żłobkową	
	Różnorodność instytucji kultury i bogata oferta kulturalno-sportowa	
	Poprawa warunków sanitarno-technicznych w zasobie mieszkaniowym	
	Dobre warunki mieszkaniowe na terenie LGOF	
	Spadający odsetek gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	
	Stosunkowo niskie wartości wskaźników chorobowości szpitalnej na oddziałach chirurgii ogólnej, chorób wewnętrznych i kardiologicznych	
	STRENGTHS	
Obecność dużych zakładów pracy oraz LSSE		
Obecność Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Invest Park		
Dobra kondycja i stabilność dużych pracodawców		
Polkowice, Lubin i Legnica, jako mocne ośrodki gospodarcze w regionie		
Rozwój Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie ZIT LGOF		
Aktywacja organizacji pozarządowych, których działalność nastawiona jest na rozwój przedsiębiorczości		
Zarobki wyższe od średniej krajowej w powiatach polkowickim i lubińskim		
Wzrost średnich zarobków w pozostałych powiatach		
Rozwinięta działalność wspólnot mieszkaniowych		
Potencjał lokalnego biznesu		

Pozyskanie dotacji i funduszy rozwoju w celu pobudzenia potencjału gospodarczego regionu	
Dobra dostępność komunikacyjna	
Bogate dziedzictwo kulturowe regionu i występowanie obszarów cennych przyrodniczo	
Wzrost liczby miejsc noclegowych	
Bogate dziedzictwo przyrodnicze i krajobrazowe – potencjał rozwoju gospodarczego związanego z turystyką i rekreacją, w tym niewykorzystany pod tym względem zbiornik wodny Słup w gminie Męcinka	
Potencjał terenów wiejskich	
Dobrze rozwinięta sieć dróg, także dobra komunikacja poprzez połączenia kolejowe	PRZESTRZENNA
Dobre pokrycie obszaru ZIT LGOF drogami gminnymi i powiatowymi, w tym utwardzonymi na tle województwa i kraju	
Niski odsetek wypadków drogowych w stosunku do województwa i kraju	
Wzrost poziomu pokrycia LGOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	
Stosunkowo wysoka dostępność obszarów miejskich do Internetu Stacjonarnego o przepustowości minimum 30Mb/s	
Dostępność szlaków turystycznych – tematycznych (Szlak Polskiej Miedzi)	
Dobrze rozwinięta infrastruktura wspomagająca działania w zakresie ochrony środowiska (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, sieć gazowa)	
Zasoby bogactw naturalnych umożliwiające rozwój działalności wydobywczej	
Bogate dziedzictwo kulturowe regionu oraz występowanie obszarów cennych przyrodniczo	
Znaczny udział powierzchni cennych przyrodniczo – obszary o dużej powierzchni charakteryzujące się dużą spójnością ekologiczną	

↓	Słabe strony LGOF	SFERA
WEAKNESSES	Szybki wzrost zjawiska starzenia się społeczeństwa w ciągu ostatniej dekady	SPOŁECZNA
	Wysoki współczynnik obciążenia demograficznego	
	Ujemny przyrost naturalny i współczynniki migracji	
	Niska liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców względem wartości wskaźnika dla kraju	
	Pogarszanie się sytuacji zdrowotnej mieszkańców ze względu na mało liczne zasoby kadrowe służby zdrowia	
	Wysoki udział bezrobotnych kobiet i trwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	
	Rozwarstwienie ekonomiczne mieszkańców LGOF	
	Niski poziom zabezpieczenia potrzeb opieki żłobkowej	
	Nierównomierny poziom zabezpieczenia potrzeb edukacyjnych i opiekuńczych	
	Niska wartość współczynnika skolaryzacji na terenie LGOF	
	Niska dostępność mieszkań	
	Niski poziom średniej trzyletniej liczby mieszkań oddanych do użytkowania	
	Zróznicowany współczynnik liczby pozwoleń na budowę obiektów mieszkalnych	
	Ogólnie słabsze parametry potencjału gospodarczego na tle województwa i kraju	GOSPODARCZA
	Trend spadkowy wobec różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 10 tys. ludności	
	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w wieku produkcyjnym na zauważalnie niższym poziomie w stosunku do województwa i kraju	
	Braki w wyposażeniu infrastruktury turystycznej, tj.: oznakowanie szlaków, dróg rowerowych/ścieżek rowerowych i pieszych	
	Niskie wykorzystanie rzeki Odry	
	Niski poziom wykorzystania zbiornika wodnego Słup	
	Przyrost długotrwale bezrobotnych w ostatniej dekadzie na wyższym poziomie niż w kraju i województwie	

Wykluczenie komunikacyjne części gmin, m.in. brak połączenia kolejowego do Polkowic	PRZESTRZENNA
Monokultura przemysłowa (KGHM S.A.)	
Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa, niski jej standard	
Brak regionalnych produktów turystycznych	
Zabytki wymagające rewitalizacji	
Procesy niekontrolowanej suburbanizacji, szczególnie w obszarze Legnicy	
Potrzeba rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej	
Niewystarczająca sieć dróg rowerowych/ścieżek rowerowych, czy też w szerszym rozumieniu - tras rowerowych - jako spójnego ciągu różnych rozwiązań technicznych w zakresie infrastruktury przeznaczonej dla rowerów, w całym regionie ZIT LGOF	
Brak tras turystycznych łączących ośrodki miejskie z terenami turystycznymi	
Słaba dostępność połączeń rowerowych pomiędzy gminami	
Niskie możliwości załatwienia spraw w całości w sposób elektroniczny	ŚRODOWISKOWA
Znaczna degradacja środowiska w rejonie zdominowanym przez przemysł wydobywczy i powiązany (np. Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy)	
Niskie parametry budynków użyteczności publicznej	
Niski stopień skanalizowania niektórych z gmin należących do LGOF (m.in. Chocianów, Chojnów, Kotła, Niechlów)	
Niskie wykorzystanie alternatywnych rozwiązań w zakresie oszczędności energetycznej, w tym energooszczędnego oświetlenia.	

+	Szanse dla LGOF	SFERA
OPPORTUNITIES	Dobra kondycja i stabilność dużych pracodawców	SPOŁECZNA
	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	
	Specjalna Strefa Ekonomiczna na obszarze ZIT LGOF	
	Dobre wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z obszarów wiejskich mogą prowadzić do wyrównania szans edukacyjnych uczniów pochodzących z obszarów wiejskich	
	Spadający odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, dzięki czemu środki pomocowe można przeznaczyć na inne potrzeby społeczne	
	Wzrost tempa przyrostu zasobu nieruchomości i podaży lokali mieszkalnych na lokalnym rynku w najbliższej przyszłości	
	Rozwój Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie ZIT LGOF	GOSPODARCZA
	Aktywacja organizacji pozarządowych, których działalność nastawiona jest na rozwój przedsiębiorczości	
	Pozyskanie dotacji i funduszy rozwoju w celu pobudzenia potencjału gospodarczego regionu	
	Wzrastająca dynamika ruchu turystycznego w całym kraju	
	Rozwój turystyki aktywnej, edukacyjnej, wykorzystującej bogactwo środowiska naturalnego i dziedzictwa kultury	
	Rozwój Dolnośląskiej Strefy Aktywności Gospodarczej S3 Jawor-Męcinka	
	Rozwój Kolei Aglomeracyjnej Zagłębia Miedziowego poprzez rozbudowę linii 289 relacji Legnica - Rudna Gwizdanów oraz wytyczenie i budowę linii na trasie Lubin-Polkowice-Nielubia-Głogów	
	Rozwój szybkich połączeń drogowych - autostrady A4 i dróg ekspresowych S3 oraz S5 - w celu integracji LGOF z największymi obszarami aglomeracyjnymi Dolnego Śląska, w tym Wrocławia i południowej części województw	
	Zintegrowanie transportu publicznego poprzez multimodalny transport zbiorowy (centra przesiadkowe, park and ride, bike and ride)	
	Dywersyfikacja usługowo-przemysłowej miedziowej monokultury LGOF o turystykę, OZE, drobną przedsiębiorczość	
	Współpraca samorządów i wspólne planowanie zadań szansą dla całego LGOF	
	Rozwój turystyki biznesowej wykorzystującej potencjał Legnicy, jako serca LGOF o istotnym potencjale konferencyjnym i kongresowym	

Zacieśnienie współpracy w ramach LGOF	PRZESTRZENNA
Rozwój tras rowerowych (rozumianych jako spójny ciąg różnych rozwiązań technicznych w zakresie infrastruktury przeznaczonej dla rowerów) z uwzględnieniem „Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego” oraz planowanych przebiegów Dolnośląskiej Cyklostrady, Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej oraz „Miedziowego Szlaku Rowerowego”, w celu podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, wzmocnienia dostępności transportowej i komunikacyjnej w gminach oraz zmniejszenia natężenia ruchu miejskiego.	
Rozwój sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu w związku z możliwością uzyskania dofinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.	
Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i integracja obszaru w zakresie rozwiązań IT.	
Tworzenie wspólnej polityki gospodarczej i planistycznej	
Krajowy Program oczyszczania Ścieków Komunalnych, który stanowi podstawę do poprawy jakości infrastruktury, a w konsekwencji poprawę stanu środowiska. Szansa rozwojowa dla gmin: Chocianów, Legnickie Pole, Prochowice i Ścinawa.	ŚRODOWISKOWA
Ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną sektora komunalnego i możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii opartych na wykorzystaniu energii wiatrowej i słonecznej	

!	Zagrożenia dla LGOF	SFERA
T H R E A T S	Spowolnienie gospodarcze z powodu pandemii COVID-19 w 2020 r.	SPOŁECZNA
	Starzenie się społeczeństwa	
	Ujemny przyrost naturalny i współczynniki migracji	
	Widoczne braki w infrastrukturze społecznej, zwłaszcza dotyczące placówek przedszkolnych, żłobków i domów opieki społecznej.	
	Pogarszająca się sytuacja demograficzna – spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, co przekłada się na zmieniające się potrzeby społeczne – konieczny rozwój usług dedykowanych seniorom	
	Pogorszenie koniunktury dużych przedsiębiorców może grozić spadkiem średnich wynagrodzeń i wzrostem bezrobocia	GOSPODARCZA
	Niezabezpieczone potrzeby opiekuńcze – w szczególności nad dziećmi do lat 3 mogą przynieść negatywne skutki dla rynku pracy	
	Duże zakłady pracy oferujące atrakcyjne zarobki, jak KGHM mają wpływ na obniżenie przedsiębiorczości w ramach innych branż czy segmentów gospodarki	
	Wojna na Ukrainie	
	Spowolnienie gospodarki, jako negatywny skutek pandemii wywołanej przez wirus COVID – 19	
	Możliwy odpływ osób w wieku pracowniczym za granicę ze względu na bliskość granicy z Niemcami i Czechami	
	Duża konkurencyjność sąsiednich regionów oraz Wrocławia	PRZESTRZENNA
	Wysoka kapitałochłonność inwestycji w turystykę	
	Występowanie zagrożeń epidemiologicznych utrudniających podróżowanie, przemieszczanie się	
	Brak koordynacji planowania przestrzennego w obrębie gmin LGOF	ŚRODOWISKOWA
	Wysoki odsetek wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym, konieczność prowadzenia działań mających na celu obniżenie statystyk	
	Brak dostatecznej wiedzy mieszkańców LGOF w zakresie możliwości załatwiania spraw urzędowych drogą elektroniczną	
	Emisja zanieczyszczeń gazowych przez duże zakłady górnicze i przemysłowe na obszarze LGOF oraz sektor bytowo-komunalny (tzw. niska emisja)	ŚRODOWISKOWA
Zanieczyszczenie rzeki Odry		
Postępujący kryzys klimatyczny i możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych – suszy i powodzi		

1.2.1 Identyfikacja najważniejszych potrzeb i potencjałów rozwojowych LGOF

Instrument ZIT jest osadzony w polityce rozwojowej województwa dolnośląskiego, tym samym należy odwołać się do zapisów Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, która odnosi się do analizowanego obszaru. W przywołanym dokumencie czytamy, że rejonem koncentracji terenów przemysłu pozostaje Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy (jednocześnie analizując atrakcyjność gospodarczą województwa, czytamy w opracowaniu, że wysokim poziomem rozwoju gospodarczego odznacza się pasmo Głogów-Polkowice-Lubin-Legnica). Odnotowany jest również fakt, że na znaczeniu tracą natomiast były miasta wojewódzkie takie jak Legnica oraz inne, mniejsze ośrodki miejskie. Według prognozy demograficznej GUS najintensywniejszym procesom kurczenia będą podlegały miasta w podregionach wałbrzyskim, jeleniogórskim i legnicko-głogowskim, co stanowi istotne wyzwanie o obszarowym charakterze. Poza zdefiniowaniem LGOF jako terenu podlegającego realizacji terytorialnym instrumentem rozwoju kluczowe znaczenie ma wskazanie potencjałów i barier rozwojowych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

+	POTENCJAŁY ROZWOJOWE
	zasoby bogactw naturalnych umożliwiające rozwój działalności wydobywczej
	wsparcie oferowane przez Instytucje Otoczenia Biznesu
	potencjał KGHM stanowiący dobre podłoże do wprowadzania innowacyjności technologicznych i materiałowych, rozwoju eksportu
	planowana obwodnica Głogowa i sieć kolejowa Polkowice
	prace na rzecz rozwoju Kolei Aglomeracyjnej Zagłębia Miedziowego
	Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy – silny ośrodek gospodarczy
	wysoki poziom pokrycia obszaru drogami gminnymi i powiatowymi co stwarza warunki do rozwoju systemu transportowego
	znaczny udział powierzchni cennych przyrodniczo – obszary o dużej powierzchni charakteryzujące się dużą spójnością ekologiczną
	bogate dziedzictwo przyrodnicze i krajobrazowe – potencjał rozwoju gospodarczego związanego z turystyką i rekreacją
!	BARIERY ROZWOJOWE
	wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego
	konflikty przestrzenne i środowiskowe związane z presją inwestycyjną na obszary zalewowe oraz realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie
	procesy niekontrolowanej suburbanizacji, szczególnie w obszarze Legnicy
	potrzeba rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej, a także potrzeba fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych oraz poprawy funkcjonalności tych przestrzeni, czy bezpieczeństwa zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich
	niska mobilność zawodowa ludności
	nierównomierny poziom zabezpieczenia potrzeb edukacyjnych i opiekuńczych

najwyższy w skali regionu wzrost liczby długotrwale bezrobotnych,
w znacznej części zdkapitalizowana i niekompletna sieć dróg i połączeń kolejowych
niskie pokrycie dróg/ścieżek rowerowych w całym regionie ZIT LGOF
wysoki współczynnik obciążenia demograficznego
spowolnienie gospodarcze z powodu pandemii w 2020 r.
wysoka energochłonność infrastruktury publicznej
braki w wyposażeniu infrastruktury turystycznej, tj.: oznakowanie szlaków, dróg rowerowych/ścieżek rowerowych i pieszych
brak tras turystycznych łączących ośrodki miejskie z terenami turystycznymi

I.3 Opis powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

- I. Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny (LGOF) to jeden z kilku miejskich obszarów funkcjonalnych województwa dolnośląskiego, natomiast jako jedyny z nich stanowi obszar policentryczny w regionie. Dotychczas nie stanowił on obszaru realizacji instrumentu ZIT w województwie. Perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2021-2027 i jej programowanie, to pierwszy etap dla sformalizowanej integracji terytorialnej zdelimitowanego terenu.
- II. Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny (LGOF) stanowił teren poddawany analizie m.in. przez Instytut Rozwoju Terytorialnego w ramach projektu „Zintegrowany system powiązań miast w Legnicko - Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym (2015)”. Warto podkreślić, że ówczesny zasięg terytorialny LGOF został zmieniony i nie pokrywa się z aktualnym. Ten stan wynika z płynności granic obszaru, szczególnie w kontekście jego zasięgu oddziaływania, gdyż część rdzeniowa jest niekwestionowana.
- III. Kontekst powiązań funkcjonalnych LGOF można rozpatrywać z kilku perspektyw, łącznie dobrze oddających specyfikę obszaru.
 - a. Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy (LGOM) to obszar zlokalizowany głównie na Nizinie Śląskiej, zwany również Lubincko-Głogowskim Zagłębiem Miedziowym lub jedynie Zagłębiem Miedziowym. Jego emblematycznymi ośrodkami są Legnica, Lubin, Polkowice i Głogów, jako miejsca wydobywania i następnie obróbki rudy miedzi (lokalizacja m.in. kopalń i hut). W potocznym rozumieniu LGOF jest często zrównywany z LGOM-em. Warto zwrócić uwagę, że w literaturze przedmiotu pisze się często o idei czwórmiasta², stanowiącego policentryczną wizję rozwoju subregionu jako konurbacji.
 - b. Województwo legnickie stanowiło jedno z 49 województw istniejących w PRL w latach 1975–1998. Swoim zasięgiem pokrywało się ono z rdzeniem LGOF, ale również oddziaływało na południe obszaru tj. w rejon Jawora i Złotoryi. Przedstawione doświadczenie administracyjne to spuścizna i baza dla ponownej nowoczesnej integracji obszaru. Kontekst powiązań administracyjnych jest często podawany jako jedyny istotny poza więziami gospodarczymi.
 - c. Powyższe dwa odniesienia wskazują na historyczne doświadczenie wspólnego rozwoju głównie gospodarczego i administracyjnego, jeżeli chodzi o miasta rdzeniowe LGOF. Warto podkreślić odrębność powiatu górowskiego, który w przeszłości stanowił część powiatu leszczyńskiego. Posiada on co prawda związki z Głogowem, tym niemniej jego profil odbiega od przeciętnego dla LGOF i można go traktować jako peryferyjny.

² Warunkiem takiego działania jest integracja transportu publicznego, który umożliwiłby traktowanie obszaru jako aglomeracji/konurbacji

Peryferyjność powiatu górowskiego wynika także z powiązań funkcjonalnych związanych z istniejącą siecią drogową i kolejową. O ile obszar pomiędzy Legnicą a Głogowem zintegrowany jest za pomocą drogi ekspresowej S3 oraz połączenia kolejowego, o tyle powiat górowski połączony jest z rdzeniem LGOF poprzez drogę wojewódzką nr 323, która rozwidła się i w kierunku Głogowa przechodzi w 292 a w kierunku Lubina i Polkowic w 323 i 331. Odległość stolicy powiatu od poszczególnych gmin LGOF (Głogów 35 km, Lubin i Polkowice około 50 km, Legnica 75 km), jest większa niż odległość od gmin znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego (Leszno 23 km, Wschowa 25 km, Rawicz 27 km). Sytuacja ta sprawia, że w sposób naturalny powiat górowski funkcjonalnie w szerszym zakresie połączony jest z gminami znajdującymi się poza LGOF. Powiązania te dotyczą w szczególności dostępu do usług (w tym służby zdrowia, ponieważ na terenie powiatu górowskiego nie funkcjonuje szpital), rynku pracy, miejsc handlu, czy rekreacji. Kluczowe jest zatem prowadzenie zintegrowanych działań, które oddziaływać będą na cały obszar LGOF, w tym na teren powiatu górowskiego, jak również realizacja działań mających na celu zintegrowanie transportowe terenu powiatu z resztą obszaru np. poprzez rozbudowę sieci ścieżek rowerowych i stworzenie kompleksowej oferty turystycznej.

- d. Rozpatrując ciężenia funkcjonalne, należy podkreślić, że warstwa gospodarcza buduje autonomiczny charakter LGOF i jego portret ekonomiczny, powiązany również z rynkiem pracy. Z perspektywy LGOF natomiast, pozycja stolicy regionu - Wrocławia – ma niekwestionowany charakter i jest traktowana jako naturalne uzupełnienie z obu kierunków. Wydaje się, że strategia koncyliacyjności i uzupełnienia oferty i unikania antagonizmów jest dobrym kierunkiem dla LGOF.

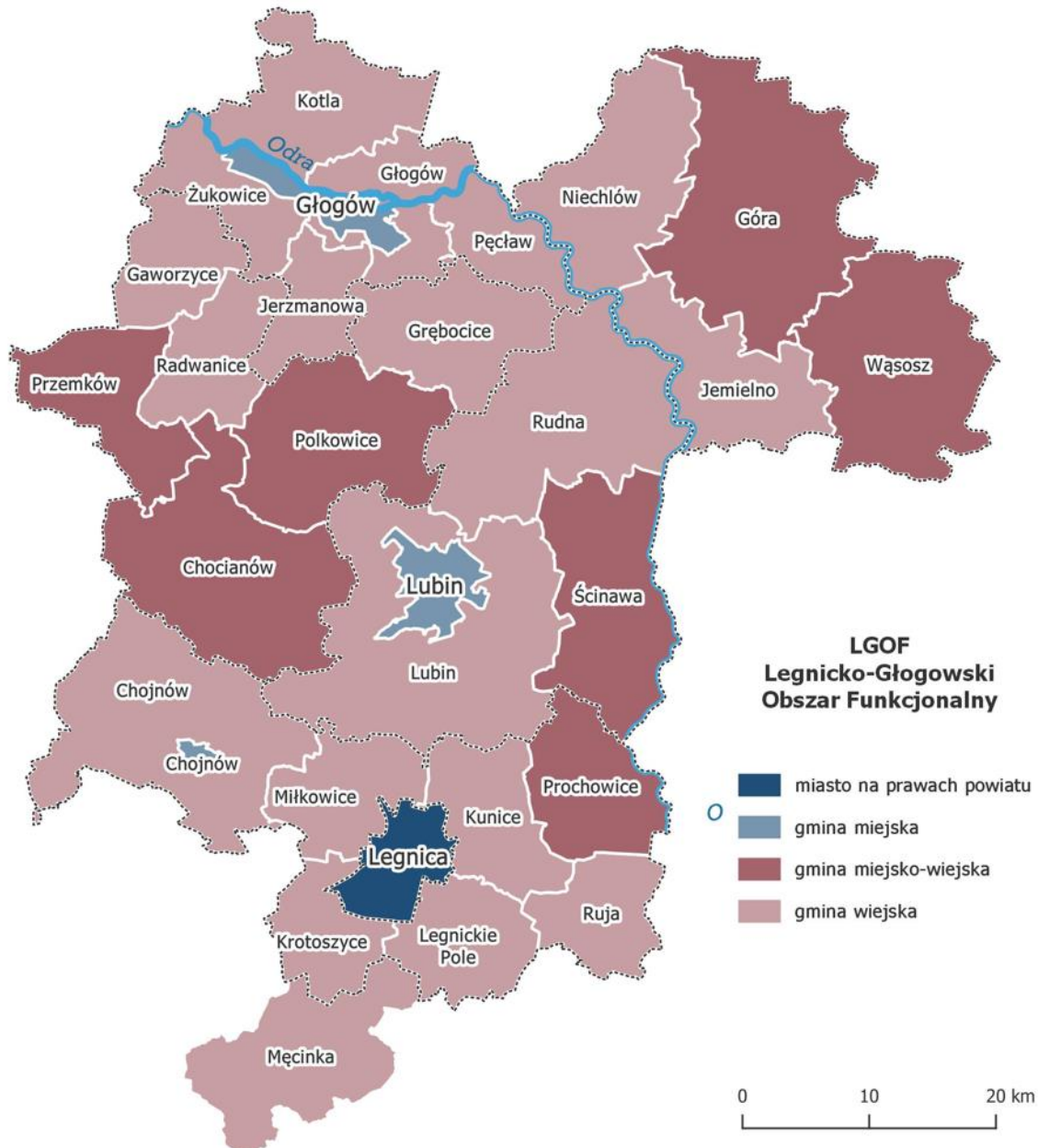
IV. Wyzwania stojące przed LGOF-em jako obszarem funkcjonalnym to:

- a. Przemiany społeczne i demograficzne oddziałujące głównie na system usług społecznych i wyzwania infrastrukturalne.
- b. Narastające procesy suburbanizacyjne, tworzące zbiory gmin wygrywających ekonomicznie na tym procesie oraz przegrywających (m.in. ze względu na spadającą bazę podatkową i częste świadczenie usług publicznych bez powiązania z mechanizmem finansowym).
- c. Zmieniająca się specyfika gmin, transformacja obszarów rolniczych w podmiejskie z pełnym katalogiem skutków (rozbudowa infrastruktury, zwiększenie skali potrzeb i „miejskich” oczekiwań).
- d. Planowanie przestrzenne i strategiczne, również na poziomie operacyjnym, w kontekście rozwiązywania problemów dotyczących całego obszaru, chociażby gospodarka odpadami.

- e. Zwiększanie oferty w zakresie spędzania czasu wolnego – istotnego elementu budowania oferty miejsca zamieszkania w wymiarze po pracy, kreowania tożsamości lokalnej oraz atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej.
 - f. Monokultura gospodarcza obszaru związana z dominacją branży miedziowej i wynikające z tego konsekwencje: zanieczyszczenie środowiska, pozostałości pogórnictwa i popychacze, niska jakość powietrza, problemy zdrowotne mieszkańców.
 - g. Stosunkowo słabo zróżnicowana struktura gospodarcza obszaru wynikająca z dominacji przemysłu miedziowego, wymusza także dążenie do dywersyfikacji lokalnej gospodarki na wypadek załamania się koniunktury w branży miedziowej (uzależnienie lokalnej gospodarki oraz finansów gmin od sytuacji na rynku miedziowym).
 - h. Rosnące potrzeby w zakresie rozwoju służby zdrowia, wynikające między innymi ze starzenia się lokalnej społeczności. Istotne dla LGOF jest także zapewnienie dostępu do placówek zdrowotnych dla wszystkich jego mieszkańców. Aktualnie na terenie powiatu górowskiego nie funkcjonuje żadna placówka szpitalna, co skutkuje koniecznością dojazdu mieszkańców powiatu do placówek w usytuowanych w powiatach sąsiadujących (nie tylko na terenie LGOF). Ponadto wyzwaniem jest również zapewnienie opieki psychologiczno-psychiatrycznej, ze szczególnym wskazaniem na dzieci i młodzież, co stanowi długotrwały efekt pandemii COVID-19.
- V. Niejednorodność obszaru wsparcia (głównie pomiędzy ośrodkami miejskimi, ale również wiejskimi, rosnące dysproporcje). Samorządy tworzące obszar funkcjonalny są bardzo zróżnicowane jeżeli chodzi o: wielkość, potencjał demograficzny i gospodarczy, i przede wszystkim zamożność. W związku z ponadprzeciętnym rozwarstwieniem wynikającym z innowacyjności i zyskowności przemysłu miedziowego oraz wynikającym z tego nierównomiernym budowaniem zamożności poszczególnych gmin wpływami podatkowymi, perspektywa współpracy w części obszarów jest mocno ograniczona. Warto natomiast wskazać kluczowe kierunki współpracy, te akceptowane i podzielane przez wszystkie samorządy:
- a. Integracja działań w obszarze transportu publicznego wymagającego skoordynowania działań przede wszystkim w ujęciu ponadlokalnym powiatowym (z wykorzystaniem potencjału miast rdzeniowych).
 - b. Osiągnięcie efektu skali poprzez skoordynowaną interwencję środowiskową ukierunkowaną na ograniczenie kryzysu klimatycznego.
 - c. Wdrażanie działań społecznych, miękkich dostępnych dla wszystkich mieszkańców, poprawiających jakość życia i dostępność usług.

- VI.** Proponowane etapy zacieśniania współpracy między samorządami LGOF, możliwe rozwiązania:
- 1.** Realizacja inwestycji w formule ZIT jako widoczny argument za podejmowaniem działań wspólnych – „etap legitymizacji instrumentu ZIT”.
 - 2.** Wdrażanie pilotażowych, modelowych działań zintegrowanych o liniowym charakterze – „etap integracji poprzez ZIT”.
 - 3.** Realizacja ustandaryzowanych działań w formie ZIT np. w obszarze środowiska naturalnego – „etap osiągania efektu skali w ramach ZIT”.
 - 4.** Realizacja inwestycji, usług ukierunkowanych na niwelowanie problemów całego LGOF – „etap rozwiązywania problemów poprzez ZIT”, przykładem może być lokowanie inwestycji strategicznych w konkretnej gminie LGOF.
- VII.** Elementy integrujące LGOF to przede wszystkim sieć transportowa stanowiąca oś obszaru głównie w kontekście drogi S3. Warto podkreślić również rangę sieci kolejowej i potrzeby jej rozwoju m.in. w kontekście Polkowic oraz budowę obwodnicy Głogowa. Tym niemniej poza wymiarem transportowym należy podkreślić:
- a.** Rolę rzeki Odry, jako naturalnego elementu budującego wspólną tożsamość obszaru i nadającą ramy rozwojowe. Ranga Odry wynika również z jej potencjału turystycznego i komunikacyjnego. Warto natomiast zaobserwować przebieg rzeki, żeby odnieść go do specyfiki granic LGOF.
 - b.** Sąsiedztwo Borów Dolnośląskich będących jednym z największych zwartych kompleksów leśnych w Polsce. Bory mogą stanowić obok rzeki Odry jeden z istotnych elementów rozwoju oferty turystycznej obszaru, zwłaszcza w kontekście turystyki rodzinnej i weekendowej, na którą w okresie pandemii znacząco wzrosło zapotrzebowanie.
 - c.** Wzgórza Dalkowskie wraz z występującymi na ich terenie rezerwatami przyrody obejmującymi obszar gmin LGOF, stanowią potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, zwłaszcza rowerowej.
 - d.** Występowanie licznych zabytków architektury na terenie gmin LGOF, które mogą stanowić uzupełnienie sieci znanych zabytków architektury Dolnego Śląska.

Grafika 3 Rzeka Odra na tle granic administracyjnych LGOF

Źródło: opracowanie własne

Odnosząc się do powyższego schematu należy podkreślić, że Odra łączy gminy wschodniej części powiatu legnickiego oraz powiatu lubińskiego. Po drugie, dalszy jej przebieg buduje uzasadnienie dla funkcjonalnego włączenia powiatu górowskiego do terenu LGOF (również w oparciu o wzmacnianie powiązań z Głogowem). Po trzecie Odra to oś dla całego powiatu głogowskiego. Wykorzystanie potencjału rzeczno-geograficznego, poprzedzone zabezpieczeniem przeciwpowodziowym to punkt wyjścia do rzeczywistej integracji terenu LGOF. Należy zwrócić uwagę, że akcent położony na bioróżnorodność pozwoli również na zróżnicowanie wizerunku całego terenu, nierozzerwalnie i jednoznacznie związane z tematyką miedziową. Dbłość o bioróżnorodność oraz jakość i stan wód, w szczególności

rzeki Odry, ma kluczowe znaczenie z uwagi na katastrofę ekologiczną na Odrze, która wystąpiła w 2022 r. oraz zidentyfikowane zagrożenie związane z zanieczyszczeniem rzeki.

- VIII.** Kluczowe kierunki rozwoju LGOF w wymiarze zintegrowanym, wspólnym odnoszącym się do całego obszaru koncentrują się na kilku kierunkach:
- a.** Pierwszym z nich jest: transport publiczny stanowiący w oczywisty sposób element integracji obszaru, ze szczególną rolą poszczególnych miast rdzeniowych oraz oddziaływań na powiatowym poziomie.
 - b.** Fundamentem zmiany skumulowanej będzie również: zmiana środowiskowa, która w efekcie skali upatruje korzystnych zmian m.in. w kwestii jakości powietrza.
 - c.** Kolejny obszar oddziaływania to sektor spędzania czasu wolnego oraz oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej (powiązanej również z turystyką) oraz sektora kultury jako generatora rozwoju gospodarczego. Ten kierunek wynika ze wzrastających aspiracji mieszkańców oraz obiektywnej zasobności LGOF.
 - d.** Realizacja działań społecznych ukierunkowanych na wzmocnienie/poprawę kompetencji, umiejętności i kwalifikacji w wymiarze społecznym oraz wsparcia mieszkańców.

LGOF w świetle badań jakościowych wymaga realizacji planu integracyjnego w dwóch scenariuszach: pierwszym ZIT-owskim w oparciu o realizację konkretnych projektów zintegrowanych oraz drugim kompleksowym ukierunkowanym na rozwój terytorialny, który nie abstrahuje od potrzeb, problemów i specyfiki ościennych samorządów oraz ocen i opinii poszczególnych interesariuszy.

Innymi słowy integracja LGOF musi się dokonać w sposobie myślenia o subregionie i budowaniu planów inwestycyjnych w oparciu o wspólne potrzeby. Ponad osiem lat funkcjonowania instrumentu ZIT w Polsce, wskazuje na jego istotne zalety przede wszystkim jako platformy budowania wzajemnego zaufania między samorządami oraz rozwiązywaniem wspólnych problemów. Zakłada się, że wspólne plany rozwojowe LGOF będą akceleratorem dalszej współpracy i realizacji konkretnych działań w perspektywie unijnej 2021-2027.

II Założenia rozwojowe LGOF

Prezentując założenia rozwojowe Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 należy zwrócić uwagę na charakter/specyfikę przedmiotowego dokumentu.

Po pierwsze, co zasygnalizowane we wstępie, **w rozumieniu przepisów prawa jest to Strategia ZIT** - w związku z tym w ramach części postulatywnej umieszczono zapisy odpowiadające obligatoryjnym elementom tego typu dokumentu, którymi są (w pozostałych częściach dokumentu znajdują się pozostałe wymagane elementy):

- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT uwzględniają podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem,
- list projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami,
- źródła finansowania.

Po drugie, **opracowanie wyodrębnia projekty przewidziane do finansowania i wybierane w sposób niekonkurencyjny w ramach ZIT. Dodatkowo w dokumencie znajdują się pozostałe zidentyfikowane projekty zintegrowane (planowane do realizacji jako rezerwowe), jak również projekty i/lub zakresy projektów przewidziane do wyboru w sposób konkurencyjny..**

Po trzecie niniejsze **opracowanie konstytuuje w sensie planistycznym i organizacyjnym funkcjonowanie Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego** i stanowi pierwszy krok w ramach sformalizowanej integracji obszaru oraz buduje ramy pogłębiania procesów współpracy i współdziałania, które w przyszłości mogą znaleźć swój wyraz w innych dokumentach strategicznych, bądź operacyjno-wykonawczych w dziedzinie transportu, środowiska, gospodarki, kultury, turystyki i rekreacji, czy też sfery usług społecznych. Nie wyklucza się także opracowania strategii ponadlokalnej.

Strukturalnie **rozdział II Założenia rozwojowe LGOF składa się z czterech zasadniczych części**. Pierwszą z nich jest **siatka celów strategicznych oraz priorytetów rozwojowych**, które ilustrują pożądane kierunki rozwojowe dla samorządów tworzących LGOF, na tej bazie wyznaczone zostały cele rozwojowe i obszary interwencji w odniesieniu do realizacji projektów zintegrowanych oraz realizacji mechanizmu ZIT. Drugą jest **wymiar strategiczny interwencji koncentrujący się na opisie celów i działań rozwojowych**, które ilustrują logikę interwencji i przedstawiają tematyczny zakres koncepcji rozwoju LGOF. Trzecia część rozdziału koncentruje się na **wymiarze terytorialnym wsparcia, typologii przewidzianych do realizacji projektów oraz kontekście regionalnym**. Ostatnia część to **prezentacja katalogu projektów zintegrowanych, szerokie uzasadnienia oraz wyodrębnienie mechanizmu ZIT**

dla dostępnej alokacji, jak również wskazanie źródeł finansowania, wymaganych wskaźników oraz powiązań z właściwym programem.

Logika założeń rozwojowych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- 1.** Interwencja strategiczna w LGOF ilustruje całość priorytetów i działań, które powinny być realizowane w najbliższych latach w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania.
- 2.** W oparciu o katalog priorytetów i działań wyznaczono obszary tematyczne i cele rozwojowe, stanowiące trzon interwencji ZIT, wraz z przyporządkowaniem działań, które będą realizowane przez mechanizm ZIT.
- 3.** Kolejno wskazano inwestycje³ o charakterze zintegrowanym odpowiadające wyznaczonym celom rozwojowym oraz obszarom, korespondujące po pierwsze z wysokością alokacji i jej podziałem w ramach ZIT LGOF oraz priorytetyzacją dokonaną przez każdy samorząd z osobna.

³ Przez inwestycje rozumie się zadania zarówno o charakterze inwestycyjnym jak i nieinwestycyjnym – społecznym.

II.1 Cele strategiczne, priorytety i działania Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rdzeniem niniejszego rozdziału jest schemat strategiczny rozwoju LGOF, który definiuje poziom strategiczny w postaci wyszczególnienia celów strategicznych, priorytetów i działań. Schemat strategiczny LGOF został zbudowany w oparciu o: kompleksową diagnozę społeczno-gospodarczą LGOF, przeprowadzenie badań jakościowych oraz identyfikację kluczowych problemów i potencjałów oraz implementację najważniejszych zapisów dokumentów planistycznych o wymiarze ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Co warto podkreślić, zaprojektowany schemat strategiczny odnosi się do kompleksowo rozumianego obszaru wsparcia, a Zintegrowane Inwestycje Terytorialne stanowią tylko jedno z narzędzi wykorzystywanych do stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego LGOF – jego zakres precyzyjnie opisują rozdziały II.2-II.4. Schemat priorytetów i działań wpisuje instrument ZIT w pożądaną logikę rozwojową LGOF natomiast w sensie tematycznym oraz funkcjonalnym nie wyczerpuje on całości wyzwań i priorytetów stojących przed obszarem.

Ze względu na nowatorski charakter planowania rozwoju obszarów funkcjonalnych, opierający się o charakter zintegrowany oraz aspekt terytorialny, niniejszy dokument prezentuje i definiuje możliwie szeroki zakres interwencji (działań), które mogą oddziaływać na cały teren LGOF oraz wpływać na dobrostan mieszkańców. Na poniższej grafice zaprezentowano dwie wyodrębnione ścieżki interwencji, korespondujące z zaprezentowanymi założeniami strategicznymi.

Poniższy schemat celów strategicznych, priorytetów i działań umożliwił wyznaczenie rdzenia inwestycji zintegrowanej opierającej się na celu nadrzędnym, celach rozwojowych i obszarach przewidzianych do wdrażania w formule zintegrowanej (finansowanej w ramach instrumentu ZIT).

Schemat 1 Interwencja strategiczna w LGOF

Wymiar strategiczny celów i priorytetów dla LGOF	Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o nowoczesne usługi publiczne		Cel strategiczny 2. Konkurencyjna gospodarka LGOF		Cel strategiczny 3. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego		Cel strategiczny 4. Integracja procesów rozwojowych na obszarze LGOF w wymiarze przestrzennym i technicznym	
	Priorytet 1. Nowoczesny system edukacji		Priorytet 4. Poprawa spójności transportowej i skomunikowania LGOF		Priorytet 7. Poprawa jakości środowiska naturalnego		Priorytet 10. Koordynacja procesów planowania i zarządzania w wymiarze strategicznym	
	• Działanie 1.1	Rozwijanie opieki przedszkolnej	• Działanie 4.1	Wzmocnienie kolejowej dostępności transportowej (m.in. poprzez budowę nowej linii kolejowej Lubin Polkowice Głogów)	• Działanie 7.1	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie LGOF	• Działanie 10.1	Opracowanie i koordynacja dokumentów planistycznych w ramach LGOF
	• Działanie 1.2	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych na poziomie podstawowym	• Działanie 4.2	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego	• Działanie 7.2	Rozwój gospodarki odpadami na terenie LGOF	• Działanie 10.2	Budowa struktur zarządzania LGOF
	• Działanie 1.3	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych na poziomie ponadpodstawowym ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego	• Działanie 4.3	Poprawa jakości dróg publicznych, w szczególności w zakresie uzupełnienia sieci TEN-T	• Działanie 7.3	Przeciwdziałanie zagrożeniom klimatycznym	• Działanie 10.3	Realizacja działań w ramach ZIT
	• Działanie 1.4	Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wsparcie funkcjonowania placówek	• Działanie 4.4	Poprawa infrastruktury publicznego transportu zbiorowego				
	Priorytet 2. Opieka społeczna i medyczna dostosowana do uwarunkowań demograficznych		Priorytet 5. Dywersyfikacja i wzmocnienie gospodarki LGOF		Priorytet 8. Czyste powietrze		• Działanie 10.4 Realizacja wspólnych projektów poza ZIT	
	• Działanie 2.1	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej, pielęgnacyjnej i medycznej	• Działanie 5.1	Rozwijanie turystyki jako generatora rozwoju regionalnej gospodarki	• Działanie 8.1	Rozwijanie odnawialnych źródeł energii	Priorytet 11. Poprawa spójności przestrzennej i społecznej LGOF	• Działanie 11.1 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
	• Działanie 2.2	Zwiększenie dostępności do usług społecznych	• Działanie 5.2	Rozwój międzysektorowej współpracy na rzecz innowacyjności gospodarki LGOF	• Działanie 8.2	Wzmacnianie efektywności energetycznej		
	• Działanie 2.3	Rozwijanie systemu opieki żłobkowej	• Działanie 5.3	Rozwijanie przedsiębiorczości i aktywizacja bezrobotnych	Priorytet 9. Zachowanie walorów przyrodniczych		• Działanie 11.1	Podjęcie działań na rzecz integracji procesu planowania przestrzennego w ramach LGOF
	Priorytet 3. Budowanie oferty spędzania czasu po pracy dla mieszkańców		• Działanie 5.4	Wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) na rzecz wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji				
	• Działanie 3.1	Rozwijanie oferty sfery kultury również na bazie dziedzictwa	Priorytet 6. Zintegrowana promocja LGOF		• Działanie 9.1	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo		
	• Działanie 3.2	Rozwijanie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	• Działanie 6.1	Promocja gospodarcza LGOF	• Działanie 9.2	Ochrona bioróżnorodności		
	• Działanie 3.3	Rozwój infrastruktury (w tym obiektów) aktywizacji i integracji społecznej	• Działanie 6.2	Promocja walorów turystycznych obszaru				

Poniżej zaprezentowano cele rozwojowe realizowane w ramach ZIT będące trzonem logiki interwencji, w podziale na obszary tematyczne podstawowe oraz obszar horyzontalny. Zakres tematyczny każdego z celów rozwojowych został określony poprzez przyporządkowanie do nich odpowiednich działań (w odniesieniu do których realizowane będą projekty zintegrowane) zidentyfikowanych w zasadniczej części dotyczącej założeń rozwojowych LGOF, które ilustrują pożądane kierunki rozwojowe obszaru. Ponadto zidentyfikowano również cel nadrzędny, który realizowany będzie poprzez wdrażanie projektów zintegrowanych. Omówienie i uszczegółowienie informacji dotyczących logiki interwencji ZIT znajdują się w kolejnym rozdziale.

CEL NADRZĘDNY

Rozwój społeczno-gospodarczy Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako czynnik integrujący i podnoszący jakość życia mieszkańców

		Obszary tematyczne podstawowe				Obszar horyzontalny			
		Obszar tematyczny Usługi społeczne		Obszar tematyczny Gospodarka		Obszar tematyczny Środowisko i przestrzeń		Obszar tematyczny Współpraca i rozwój instytucjonalny	
Wymiar interwencji zintegrowanej dla LGOF	Cel rozwojowy 1.	Wysoka jakość usług publicznych		Cel rozwojowy 2.	Budowanie przewag konkurencyjnych lokalnej gospodarki w oparciu o integrację przestrzenno-funkcjonalną		Cel rozwojowy 3.	Zapewnienie atrakcyjnych przestrzeni publicznych wraz z ochroną i poprawą jakości środowiska naturalnego w oparciu o efektywne zarządzanie dostępnymi zasobami przyrodniczymi i kulturowymi	
	Działanie 1.1	Rozwijanie opieki przedszkolnej		Działanie 4.2	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego		Działanie 7.1	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie LGOF	
	Działanie 1.3	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych na poziomie ponadpodstawowym ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego		Działanie 4.4	Poprawa infrastruktury publicznego transportu zbiorowego		Działanie 8.2	Wzmacnianie efektywności energetycznej	
	Działanie 1.4	Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wsparcie funkcjonowania placówek		Działanie 5.1	Rozwijanie turystyki jako generatora rozwoju regionalnej gospodarki		Działanie 9.1	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo	
	Działanie 2.2	Zwiększenie dostępności do usług społecznych		Działanie 6.2	Promocja walorów turystycznych obszaru		Działanie 9.2	Ochrona bioróżnorodności	
	Działanie 3.1	Rozwijanie oferty sfery kultury również na bazie dziedzictwa				Działanie 11.1	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych		
	Działanie 3.2	Rozwijanie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej							
	Działanie 3.3	Rozwój infrastruktury (w tym obiektów) aktywizacji i integracji społecznej							
								Cel rozwojowy 4.	Budowanie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego w oparciu o kompetencje i zdolności instrumentu terytorialnego ZIT
							Działanie 10.1	Opracowanie i koordynacja dokumentów planistycznych w ramach LGOF	
							Działanie 10.2	Budowa struktur zarządzania LGOF	
							Działanie 10.3	Realizacja działań w ramach ZIT	

II.2 Cel nadrzędny i cele rozwojowe LGOF inwestycji zintegrowanych

„Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027” to dokument stanowiący wsparcie dla rozwoju 35 samorządów skupionych w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym. Plany strategiczne i operacyjne zawarte w opracowaniu są ukierunkowane na wzrost integracji LGOF w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym.

Idea integracji terenu LGOF przełoży się na wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych powiązań gospodarczych oraz niwelowanie nierówności charakteryzujących poszczególne części obszaru funkcjonalnego. W swoim zamyśle poprzez wielopłaszczyznowe działania integracyjne, Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, przyczyni się do znaczącej poprawy jakości życia w regionie oraz wzmacniania jego pozycji konkurencyjnej.

Fundamentalne założenia Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 opierają się na wskazaniach zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 jako nadrzędnym dokumencie programującym rozwój regionu. W województwie dolnośląskim rozszerzono zakres realizacji instrumentów zintegrowanego podejścia terytorialnego (ZIT). Wyrazem tej decyzji jest terytorialne ujęcie interwencji w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym, obok wcześniej istniejących ZIT-ów w obszarze funkcjonalnym jeleniogórskim, wałbrzyskim i wrocławskim, a także ZIT-ów nowo powstałych: Południowy i Zachodni oraz innego instrumentu terytorialnego Subregionu Wrocławskiego. Podejście terytorialne wymaga integracji terenu LGOF w oparciu o stolice poszczególnych powiatów skupionych w obszarze funkcjonalnym, ze szczególną rolą Legnicy, Lubina, Głogowa, Polkowic oraz Góry. Działania w ramach mechanizmu ZIT muszą: z jednej strony niwelować dysproporcje rozwojowe, a z drugiej natomiast kształtować i stymulować policentryczny charakter LGOF, szczególnie w wymiarze gospodarczym.

Założenia rozwojowe Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 z jednej strony wynikają z horyzontalnych celów znajdujących się w dokumentach wyższego rzędu, a z drugiej uzupełniają je o konkretne przedsięwzięcia, inwestycje, które mają być zrealizowane w LGOF. Odzwierciedleniem kierunków działań jest również zaprezentowana w poprzednich rozdziałach synteza diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej LGOF opartej o wyniki kompleksowych analiz opartych o dane pochodzące z wewnętrznych statystyk samorządowych oraz źródeł ogólnodostępnych. Ponadto istotnym źródłem wizji rozwoju LGOF są oczekiwania i opinie sformułowane w ramach prac warsztatowych, w których uczestniczyli koordynatorzy reprezentujący poszczególne samorządy.

Kompleksowa diagnoza obszaru wsparcia poprzez wskazanie potencjałów i problemów umożliwia zaprojektowanie skoordynowanej interwencji publicznej w LGOF.

Uzyskane informacje wskazują wprost na wyzwania, jakie stoją przed współpracującymi samorządami, w szczególności w obszarze wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego, integracji przestrzennej, koordynacji rozwoju transportu publicznego oraz katalogu działań prośrodowiskowych związanych z niskoemisyjnością i ochroną środowiska naturalnego.

W związku z powyższymi ustaleniami nadrzędnym celem (misją) realizowaną w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 jest:

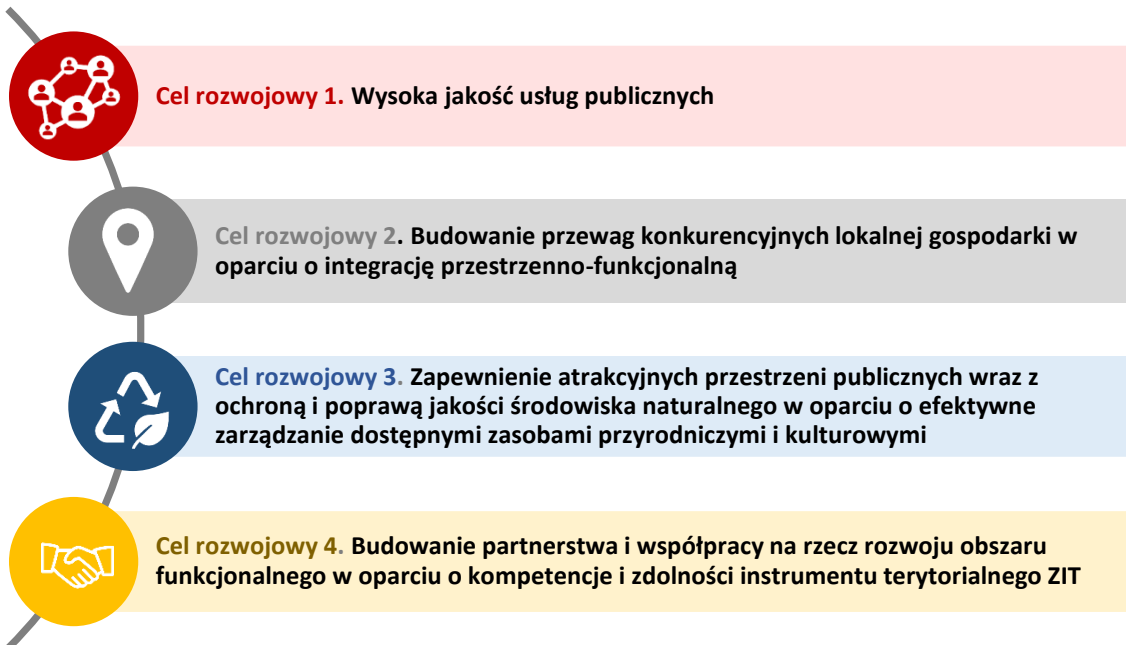
*Rozwój społeczno-gospodarczy
Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego
jako czynnik integrujący i podnoszący jakość życia mieszkańców*

Wskazany cel nadrzędny (misja) przyczynia się do osiągnięcia założonej wizji LGOF, która ma charakter operacyjny i bazuje na koncepcji zaprojektowanej współpracy między samorządowej (osiągniętej dzięki efektywnemu wykorzystaniu mechanizmu ZIT i pogłębieniu mechanizmów kooperacyjnych). W związku z powyższym przedstawiona wizja jest związana z osiągnięciem pożądanej zmiany, która jest realna i głęboko osadzona w aktualnym kontekście rozwojowym i co szczególnie istotne, w horyzoncie czasowym roku określonym rokiem 2027. Wizja LGOF brzmi następująco:

Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny w 2027 roku rozwija się w oparciu o policentryczny model rozwojowy, a przeprowadzona interwencja ograniczyła nierówności rozwojowe i wzmocniła powiązania społeczno-gospodarcze pomiędzy poszczególnymi samorządami.

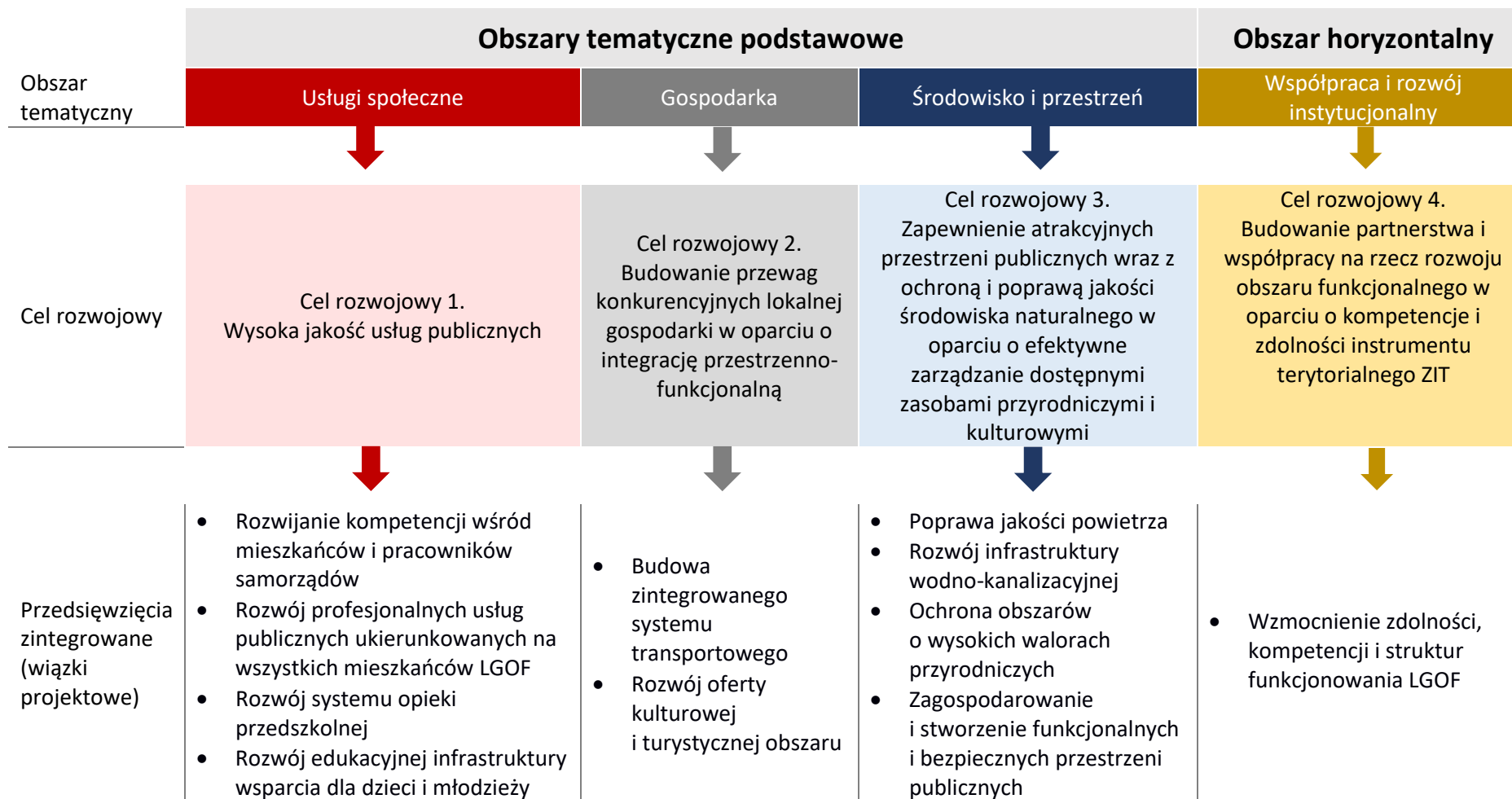
Cel nadrzędny oraz wizja będą realizowane poprzez cztery cele rozwojowe, osadzone w odrębnych wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym, przy czym pierwszy wymiar obejmował będzie, zarówno usługi społeczne, jak i interwencję infrastrukturalną, podczas gdy dwa kolejne skoncentrowane będą na interwencji infrastrukturalnej, aczkolwiek nie pozbawionej zaangażowania społecznego. Interwencja w każdym z wyżej wymienionych obszarów spajana i skoordynowana będzie w horyzontalnym wymiarze instytucjonalnym poprzez wdrażanie instrumentu terytorialnego ZIT, rozwijanie jego potencjału, zdolności kompetencyjnych, planistycznych, organizacyjnych oraz formalno-prawnych.

Przyjęta formuła interwencji została ukierunkowana na wykorzystanie potencjałów i zasobów terenu LGOF oraz poszczególnych samorządów w oparciu o zintegrowany charakter projektów skupiających się przede wszystkim na aspekcie terytorialnym.

Struktura interwencji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 opiera się na trzech podstawowych obszarach tematycznych oraz wyznaczonych w ich ramach celach rozwojowych i działaniach. Interwencję tę wspiera horyzontalny obszar tematyczny dotyczący współpracy i rozwoju instytucjonalnego instrumentu ZIT LGOF. Rozwój społeczno-gospodarczy LGOF jest możliwy poprzez kompleksowe spojrzenie na analizowany obszar, zarówno w perspektywie regionalnych dokumentów planistycznych (przede wszystkim w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027), jak również wniosków płynących z diagnozy obszaru. Przyjęty w Strategii sposób niwelowania problemów LGOF został oparty na wskazaniu do realizacji konkretnych projektów zintegrowanych. W dalszej części rozdziału zostanie szczegółowo zaprezentowany schemat interwencji w ramach projektów zintegrowanych.

W pierwszej kolejności zdefiniowano trzy spójne obszary interwencji. Następnie sporządzono systematykę celów rozwojowych i projektów, które korespondują zarówno z regionalnymi dokumentami strategicznymi, jak również odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne gmin i powiatów-członków LGOF.

II.3 Wymiar terytorialny wsparcia

Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 12 marca 2020 r. podjął decyzję w sprawie propozycji delimitacji podejścia terytorialnego realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2021-2027. Następnie Uchwałą nr 6140/VI/22 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 14.11.2022 r. przyjęto projekt propozycji wyznaczenia miejskich obszarów funkcjonalnych celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach projektu programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Zgodnie z uchwałą nr 6542/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 lutego 2023 r.⁴ zmieniono zasięg obszaru Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, poszerzając go o powiat głogowski. Uchwałą nr 6945/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2023 r.⁵ przyjęto ostateczny kształt miejskich obszarów funkcjonalnych wskazanych do realizacji podejścia terytorialnego w ramach instrumentów terytorialnych (ZIT i IIT).

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to instrument terytorialny realizowany na podstawie strategii terytorialnych, zgodnie z art. 28-30 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu wsparcia finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Realizacja instrumentu ZIT LGOF zgodnie z Programem Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 oraz podział środków w ramach EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), EFS+ (Europejski Fundusz Społeczny Plus) przedstawiają się następująco:

Lp.	Priorytet	Działanie	Cel szczegółowy	Alokacja /eur/
1.	2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)	3 355 442,00

⁴ Uchwała nr 6542/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 lutego 2023 r. w sprawie zmiany uchwały nr 6140/VI/22 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia projektu propozycji wyznaczenia miejskich obszarów funkcjonalnych celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach projektu programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

⁵ Uchwała nr 6945/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia wyznaczonych obszarów celem realizacji podejścia terytorialnego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

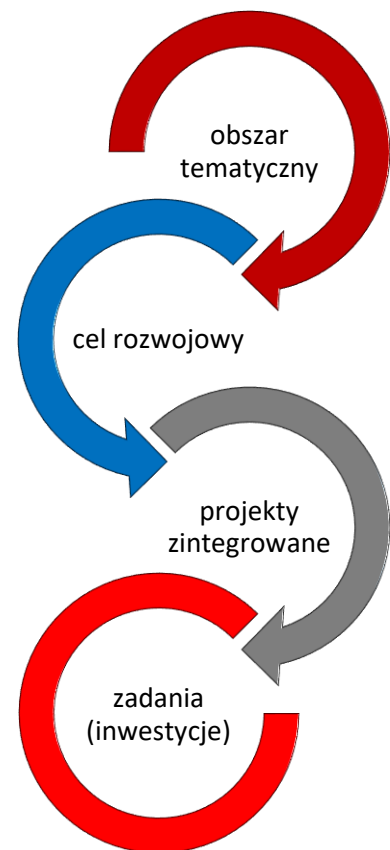
2.	2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa - ZIT	RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)	19 015 750,00
3.	2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)	3 843 531,00
4.	3. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska	FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)	12 508 535,00
5.	6. Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)	19 161 169,00
6.	7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku	FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)	1 250 000,00
7.	8. Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku	FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)	1 600 000,00
				2 750 000,00
8.	11. Pomoc Techniczna EFS+	FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	n/d	428 714,00

W perspektywie 2021-2027 instrument ZIT może być delimitowany wyłącznie na Miejskich Obszarach Funkcjonalnych (MOF) określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Decyzja

Zarządu Województwa Dolnośląskiego dotycząca realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych wskazuje delimitację konkretnych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, w tym LGOF - Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny.

Przedmiotowy Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny jest jednym z rodzajów (podtypów) miejskiego obszaru funkcjonalnego. Miejski obszar funkcjonalny to układ osadniczy charakteryzujący się ciągłością przestrzenną. Składa się z odrębnych administracyjnie jednostek (gmin miejskich, wiejskich lub miejsko-wiejskich) i cechuje się zwartym obszarem miejskim przede wszystkim Legnicy, Głogowa, Lubina i Polkowic oraz powiązaną z nimi funkcjonalnie strefą zurbanizowaną, popartą siecią rzeczywistych powiązań gospodarczych, społecznych oraz przyrodniczych.

Rdzeń opracowania stanowią konkretne projekty zgłaszane i opracowywane przez samorzady skupione w LGOF. Prowadzone prace przygotowawcze doprowadziły do wypracowania obszarów tematycznych, o szczególnym znaczeniu dla LGOF, które operacjonalizują powiązane z nimi cele rozwojowe. Kolejny poziom stanowią projekty zintegrowane, kwalifikujące się do mechanizmu ZIT. Inwestycje⁶ (zadania/projekty) skupione w poszczególnych przedsięwzięciach zintegrowanych (wiązkach projektowych), cechują się zintegrowanym charakterem, co oznacza, że realizacja pełnego zakresu przewidzianych działań będzie miała znaczący wpływ na niwelowanie deficytów rozwojowych, a zasięg ich oddziaływania obejmuje cały LGOF lub jego część. Zestawienie projektów zgłoszonych przez samorzady zostało przedstawione według pobocznego schematu.

W celu nadania przejrzystości powyższemu schematowi należy wyjaśnić, że przedsięwzięcie zintegrowane to zespół zadań, projektów zintegrowanych powiązanych ze sobą tematycznie i lokalizacyjnie (wiązka projektów), skupiających się na jednym obszarze interwencji, o charakterze

⁶ Przez inwestycje rozumie się zadania zarówno o charakterze inwestycyjnym jak i nieinwestycyjnym – społecznym

ponadlokalnym, obejmujący zwarty obszar skupiony wokół głównego ośrodka administracyjno-gospodarczego, którego realizacja przynosi szerszy efekt.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

- jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej,
- deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, np. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Ponadto zgodnie z zapisami porozumienia terytorialnego⁷ zawartego pomiędzy Liderem ZIT LGOF a Zarządem Województwa Dolnośląskiego, oprócz wskazanej wcześniej definicji projektu zintegrowanego, przez który rozumie się projekt strategiczny, jako definicję projektu zintegrowanego podaje się: Projekt strategiczny wpisuje się w wiązkę projektów. Przez wiązkę projektów rozumiana jest grupa projektów powiązanych ze sobą merytorycznie lub funkcjonalnie w sposób na tyle bezpośredni i istotny, że ich planowanie, wdrażanie lub późniejsza eksploatacja wymaga skoordynowania. Wiązka to grupa projektów, które spełniają co najmniej jeden z trzech warunków:

- 1) Na etapie przygotowania muszą być opracowywane równolegle i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania,
- 2) Na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ścisłe powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne,
- 3) Na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania. Projekty w ramach danej wiązki powinny więc wykazywać wzajemną komplementarność i synergię. Projekt strategiczny wpisujący się w wiązkę projektów, spełniającą jeden z wyżej wskazanych 3 warunków, również rozumiany jest jako projekt zintegrowany.

Zgodnie z rekomendacjami⁸ projekty wynikające ze strategii powinny w szczególności realizować jeden lub kilka z następujących celów:

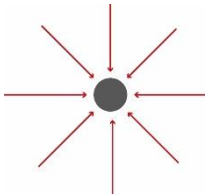
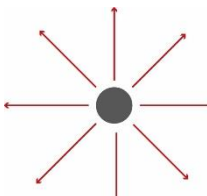
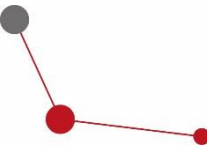
- a. wspierać rozwój gospodarczy,

⁷ Porozumienie terytorialne w sprawie określenia zasad realizacji projektów strategicznych w ramach instrumentu terytorialnego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

⁸ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

- b. dążyć do neutralności klimatycznej,
- c. wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych,
- d. realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców,
- e. opierać się na inteligentnym zarządzaniu.

Wszystkie zamierzenia inwestycyjne i nieinwestycyjne, wybrane do realizacji wspólnie przez samorzady tworzące LGOF mają charakter ściśle zintegrowany. W tym kontekście do realizacji wskazywano jedynie te, które spełniają kryteria projektu zintegrowanego samodzielnie lub jako część składowa przedsięwzięcia zintegrowanego (wiązki projektów). W celu wykazania i uporządkowania zintegrowanego podejścia do podejmowanej interwencji samorządów LGOF wytypowano trzy rodzaje projektów zintegrowanych. Typologia ta pozwoli na zobrazowanie zintegrowanego podejścia do problemów LGOF poprzez realizację projektów, które mają strategiczne i kluczowe znaczenie dla wszystkich uczestników obszaru funkcjonalnego.

	<p>TYP 1 Projekty punktowe skumulowane. Zlokalizowane w jednym wybranym miejscu, z przewidzianym oddziaływaniem na cały LGOF i wszystkich jego mieszkańców, ewentualnie na węższy zakres terytorialny, lecz skupiający więcej niż jedną gminę. Typ projektu obejmuje też działania miękkie, uzupełniające (np. system edukacji), w których grupą docelową są mieszkańcy całego LGOF lub jego istotnej części.</p>
	<p>TYP 2 Projekty punktowe rozproszone. Zakłada realizację kilku przedsięwzięć o podobnym zakresie w miejscach szczególnie dotkniętych brakami inwestycyjnymi i wspólnymi problemami rozwojowymi. Przyjętym warunkiem charakteru „zintegrowanego” jest wykazanie efektu dla wszystkich mieszkańców obszaru lub jego istotnej części, dla których można wskazać wspólny wskaźnik produktu i rezultatu.</p>
	<p>TYP 3 Projekty liniowe. Inwestycje liniowe przebiegające przez obszar więcej niż jednej gminy, wpływające w sposób ewidentny na cały obszar LGOF lub jego znaczącą część (np. infrastruktura komunikacyjna, trasy rowerowe, w tym ścieżki/drogi rowerowe, kanalizacja sanitarna). Warunkiem koniecznym dla realizacji tego typu projektu jest jego ponadgminny charakter (w znaczeniu terytorialnym i społecznym).</p>

Typ 1 - Przedsięwzięcia zintegrowane skupiające projekty punktowe skumulowane	
●	Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów
●	Rozwój systemu opieki przedszkolnej
●	Rozwój infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży

Typ 2 - Przedsięwzięcia zintegrowane skupiające projekty punktowe rozproszone	
•	Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF
•	Poprawa jakości powietrza
•	Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru
•	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
•	Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych
•	Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Typ 3 - Przedsięwzięcia zintegrowane skupiające projekty liniowe	
•	Budowa zintegrowanego systemu transportowego

Zgodnie z przedstawionym w niniejszym dokumencie zakresem interwencji oraz założeniami rozwojowymi w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 do realizacji przewidziano przedsięwzięcia zintegrowane (wiązki projektów), które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Przedsięwzięcia zintegrowane w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027

Przedsięwzięcia zintegrowane w ramach Strategii ZIT	Oznaczenie przedsięwzięcia zintegrowanego
Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów	PZ 1.1
Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF	PZ 1.2
Rozwój systemu opieki przedszkolnej	PZ 1.3
Rozwój edukacyjnej infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży	PZ 1.4
Budowa zintegrowanego systemu transportowego	PZ 2.1
Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru	PZ 2.2
Poprawa jakości powietrza	PZ 3.1
Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych	PZ 3.2
Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	PZ 3.3
Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych	PZ 3.4
Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF	PZ 4.1

Źródło: opracowanie własne.

W oparciu o siatkę wyznaczonych przedsięwzięć zintegrowanych samorządy tworzące LGOF będą mogły wykazywać zgodność swoich działań z przedmiotowym opracowaniem również w sytuacji, gdy konkretne przedsięwzięcia nie zostały bezpośrednio zidentyfikowane w dokumencie.

II.4 Założenia inwestycji zintegrowanych w LGOF

Istota poniżej przedstawionych przedsięwzięć zintegrowanych została wyartykułowana we wstępie do rozdziału II, gdzie odnoszono się do logiki zaprezentowanej interwencji. Warto dodać, że jedenaście opisanych przedsięwzięć zintegrowanych to ta część interwencji, która w największym stopniu wpływa na stopień integracji LGOF jako organizmu gospodarczego zamieszkiwanego przez blisko 450 tysięcy mieszkańców.

W ramach rozwinięcia rozdziału zbudowano przekrojowe uzasadnienie realizacji dla projektów zintegrowanych skupionych w ramach przedsięwzięć zintegrowanych (wiązki projektów), wskazując przyczyny i istniejące problemy będące przesłanką do ich wdrażania, jak również planowane efekty ich realizacji i cele.

Obszar 1. Usługi społeczne

PZ 1.1 Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Relatywnie można ocenić, że rynek pracy w ZIT LGOF jest atrakcyjny. W niektórych obszarach zarobki przewyższają średnią krajową. Również bezrobocie było niskie i z roku na rok sytuacja ulegała poprawie. Należy jednak brać pod uwagę pogorszenie się tej sytuacji w wyniku spowolnienia gospodarki z powodu stanu epidemiologicznego wywołanego przez pandemię wirusa COVID-19. Na obszarze LGOF prężnie działa Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz planowane są nowe strefy aktywności gospodarczej m.in. w gminie Kotla, gminie Głogów, Gminie Miejskiej Lubin oraz w Legnicy. Potencjalni inwestorzy rozważając LGOF jako miejsce lokalizacji swoich zakładów, bądź podejmując decyzje o reinwestycjach będą oczekiwali wykwalifikowanej kadry. Stąd też konieczne jest dalsze wzmacnianie procesów edukacyjnych, w szczególności szkolnictwa zawodowego i ich dopasowanie do potrzeb rynku-i dynamicznych zmian na nim zachodzących. Uczniowie opuszczający szkoły nie są odpowiednio przygotowani do wejścia na rynek pracy. Brakuje warsztatów, kół zainteresowań oraz zajęć, dzięki którym najmłodszy mieszkańcy mogliby poszerzać wiedzę, rozwijać się oraz integrować z rówieśnikami. Istotne jest również zwiększenie szans na rynku pracy poprzez realizację staży oraz kursów zawodowych dla uczniów. Dopuszaenie placówek edukacyjnych w najnowocześniejsze sprzęty jest niedostateczne, przez co możliwości rozwoju i dostępu do najnowszych technologii są utrudnione, a metody kształcenia nie są innowacyjne. Wśród słabych stron LGOF wykazano niską wartość współczynnika skolaryzacji oraz nierównomierny poziom zabezpieczenia potrzeb edukacyjnych i opiekuńczych.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Celem jest wzmacnianie poziomu kapitału ludzkiego, podnoszenie kluczowych kompetencji i umiejętności wśród mieszkańców LGOF. Realizowane przedsięwzięcia mają również na celu integrację i rozwój młodzieży. Realizowane w ramach projektu zintegrowanego przedsięwzięcia będą sprzyjać podnoszeniu jakości kształcenia uczniów poprzez zwrócenie uwagi na ich dysfunkcje, ale także predyspozycje i posiadane umiejętności. Kluczowe jest doposażenie bazy dydaktycznej i pracowni szkół w odpowiednie pomoce dydaktyczne. Istotnym z punktu widzenia wzmacniania regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego jest uwzględnienie we wskazanych procesach uczniów z dysfunkcjami oraz z niepełnosprawnościami poprzez dostosowanie oferty do ich możliwości. Z perspektywy rynku pracy należy zwrócić uwagę na potrzeby przedsiębiorców w określonych branżach, jak również na prognozy zapotrzebowania na pracowników, w szczególności zawody

deficytowe i dopasowanie działań do wymagań lokalnego rynku. Obecnie obserwujemy niedobór pracowników w kilku kluczowych sektorach. Podany kontekst jest jeszcze ważniejszy w porównaniu z inteligentnymi specjalizacjami województwa dolnośląskiego. Istnieje potrzeba edukacji w kluczowych obszarach. Należy dołożyć wszelkich starań, aby szkolić przyszłe kadry z myślą o głównych gałęziach przemysłu woj. dolnośląskiego i w samym LGOF. Stąd też konieczne jest organizowanie procesów dydaktycznych w formach praktycznych, organizowanie staży i praktyk, a także kursów nadających uprawnienia zawodowe i kwalifikacje. Konieczne jest tworzenie klas patronackich, zapewnienie aktywnego udziału pracodawców w procesie edukacyjnym, doradztwo edukacyjno-zawodowe. Nie można zapomnieć o doskonaleniu kadr pedagogicznych i zarządzających. Ważną rolę odegrają programy pomocy stypendialnej jako czynnik motywacyjny.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Wdrażane projekty mają na celu budowanie silnego kapitału ludzkiego, który w przyszłości będzie mógł być siłą napędową dla rynku pracy w LGOF. Istotnym jest wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom oraz stworzenie oferty, która będzie rozwijać przede wszystkim umiejętności praktyczne. Obecna oferta dedykowana dla uczniów powinna być rozszerzana, a budynki i instytucje wyposażone w najnowocześniejsze sprzęty, mające na celu wsparcie i wyrównanie szans edukacyjnych uczniów w LGOF. Interwencje w tej sferze przyczynią się do dostosowania oferty kształcenia zawodowego do rynku pracy w LGOF. Projekt oddziałuje na cały obszar LGOF lub jego istotną część, zapewniając uczniom z tego terenu dostęp do edukacji w szkołach zawodowych i technicznych. Jego celem jest także integracja różnych grup, w szczególności uczniów, nauczycieli, przedsiębiorców, ale również samorządy. Realizacja projektu zintegrowanego pozwoli na zwiększenie kompetencji zawodowych, ale i społecznych wszystkich uczestników.

Projekt zintegrowany, jest skierowany na rozwój kapitału ludzkiego, z naciskiem na podnoszenie kluczowych kompetencji i umiejętności mieszkańców LGOF. Jest to projekt, który koncentruje się na edukacji, szkoleniach i rozwoju umiejętności.

Projekt zintegrowany odpowiada na następujące wyzwania:

- **Nierówności w dostępie do edukacji.** W obszarze LGOF istnieją różnice w dostępie do wysokiej jakości edukacji i szkoleń. Młodzież, szczególnie osoby z dysfunkcjami i niepełnosprawnościami, mogą napotykać na szczególnie przeszkody w dostępie do oferty edukacyjnej.
- **Brak kwalifikacji.** Istnieje niedobór pracowników w kluczowych sektorach gospodarki, co wynika z braku odpowiednich kwalifikacji wśród mieszkańców LGOF. Powiatowe Urzędy Pracy dokumentują ten niedobór.
- **Potrzeba integracji z przedsiębiorstwami.** Przedsiębiorstwa w regionie mają trudności ze znalezieniem pracowników z odpowiednimi umiejętnościami i doświadczeniem, co wskazuje na potrzebę lepszej integracji pomiędzy edukacją a sektorem prywatnym.
- **Podniesienie jakości edukacji.** Poprzez indywidualne podejście do uczniów i ulepszenie infrastruktury edukacyjnej, projekt ma na celu podniesienie jakości edukacji w całym obszarze funkcjonalnym.
- **Rozwój umiejętności praktycznych.** Projekt będzie promował rozwój umiejętności praktycznych poprzez organizację praktyk i staży, a także szkoleń, które nadają uprawnienia zawodowe i kwalifikacje.
- **Integracja z przedsiębiorstwami.** Przez aktywne zaangażowanie przedsiębiorstw w proces edukacyjny, projekt ma na celu lepsze przygotowanie uczniów do wstąpienia na rynek pracy.

Projekt zintegrowany będzie miał wspólny efekt dla mieszkańców całego LGOF, ponieważ koncentruje się na podnoszeniu umiejętności i kompetencji mieszkańców z całego LGOF lub jego istotnej części, a nie tylko tych z określonej gminy. Projekt zapewnia wsparcie dla szerokiej gamy osób, niezależnie od ich miejsca zamieszkania, wieku czy statusu zawodowego.

Efekty projektu zintegrowanego

Efektom realizacji projektów będzie dokształcanie społeczeństwa, podnoszenie kompetencji, przede wszystkim wśród uczniów szkół zlokalizowanych w LGOF. Nacisk kładziony będzie w szczególności na kształtowanie kluczowych kompetencji i kwalifikacji zawodowych, istotnych z punktu widzenia sytuacji panującej obecnie na rynku pracy. Przedsięwzięcia będą dotyczyły także robotyki, nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej oraz stażów, kursów i doposażenia pracowni zawodowych. Istotnym będzie również wzmacnianie postaw proekologicznych, prozdrowotnych i aktywizacja w zakresie kultury fizycznej, która przygotowuje uczniów do świadomego uczestnictwa w codziennym życiu. Zmianie ulegnie również jakość kształcenia, dzięki projektem kierowanym do kadry pedagogicznej, które będą miały na celu naukę najnowocześniejszych technologii i programów multimedialnych w nauczaniu zdalnym i stacjonarnym. Elementem motywującym do podejmowania nauki w szkołach zawodowych i technicznych będzie też wdrażanie systemów stypendialnych.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego**1. Wskaźnik produktu:**

- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich
- Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem
- Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem
- Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem

2. Wskaźnik rezultatu:

- Liczba osób, które nabyły kompetencje zawodowe lub kluczowe po opuszczeniu programu
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu
- Liczba przedstawicieli kadr edukacji włączającej, którzy podnieśli kompetencje
- Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu
- Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w postaci staży uczniowskich, uczestniczących w kształceniu lub pracujących 6 miesięcy od ukończenia nauki

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 1 Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu

- Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki
- Cel operacyjny 1.3 Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

- Cel operacyjny 3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich
- Cel operacyjny 3.3 Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy
- Cel operacyjny 3.4 Poprawa efektywności kształcenia
- Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy

Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Powiat Polkowicki	Rozwój szkolnictwa zawodowego w Powiecie Polkowickim
3	Powiat Górowski	Dodatkowe umiejętności zawodowe uczniów i nauczycieli szansą absolwentów na lepszą przyszłość na rynku pracy.
4	Powiat Legnicki	Nowy światy – nowoczesna wiedza
5	Gmina Legnica	Wiedza i umiejętności gwarancją sukcesu na rynku pracy
6	Powiat Lubiński	Rozwój szkolnictwa zawodowego w Powiecie Lubińskim

PZ 1.2 Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)
<p>Do głównych wyzwań stojących przed sektorem społecznym należy rozwój placówek społecznych integrujących mieszkańców oraz zwiększenie oferty usług społecznych które m.in. wspierają dostęp do opieki skoncentrowanej na osobie oraz zapewniają ochronę socjalną. Interwencje powinny uwzględniać adaptacje dla osób ze specjalnymi potrzebami, niepełnosprawnościami i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W obszarze aktywizacji o integracji społecznej wymagana jest współpraca na wielu płaszczyznach, w szczególności poprzez szeroko rozumiane interwencje związane z udostępnianiem obiektów dla wielu grup społecznych, w tym defaworyzowanych zagrożonych wykluczeniem ze względu na wiek lub niepełnosprawność.</p> <p>W wymiarze infrastrukturalnym barierą LGOF wskazywaną przez beneficjentów jest zanik więzi społecznych, mała asymilacja nowych mieszkańców i marginalizacja. Istotnym problemem społecznym, który również obserwowany jest na terenie LGOF, to rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz brak miejsc przystosowanych do tej grupy wiekowej. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem wzrósł z 12,7% w 2012 r. do 20% w 2021 r. W LGOF brakuje infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej. Powstanie tego typu miejsc i przestrzeni przewidzianych dla aktywności fizycznej oraz do organizacji spotkań, warsztatów, wspólnych działań, edukacji kulturalnej i artystycznej, służących odpoczynkowi czy też przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, pozwoli na budowanie więzi między mieszkańcami oraz wzrost jakości oferowanych usług społecznych, także we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej wpłynie na poprawę kondycji psychofizycznej mieszkańców. Brak tego typu obiektów wpływa negatywnie na kapitał społeczny, a wskazane problemy ograniczają poziom zintegrowania obszaru funkcjonalnego, w szczególności pogłębiając różnice rozwojowe między ośrodkami miejskimi a wiejskimi.</p> <p>W wymiarze usługowym warto postawić na rozwój usług asystenckich i opiekuńczych, usług dostarczanych przez Centra Usług Społecznych a także wzmacnianie kompetencji kadr instytucji pomocy i integracji społecznej. Warto przy tym wspierać zarówno publiczne, jak i niepubliczne formy wsparcia.</p>
Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe
<p>Celem głównym jest rozwój usług publicznych, które będą dostosowane do różnych grup interesariuszy, w różnym wieku i różnym stopniu sprawności. Realizowane przedsięwzięcia w tym zakresie, będą impulsem do aktywności społecznej oraz związanych z tym inicjatyw lokalnych. Celem jest również zwiększenie integracji społecznej oraz przestrzennej całego obszaru funkcjonalnego, poprzez powstanie nowych obiektów oraz odnowę i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych. Rozszerzenie oferty i dostępności usług publicznych, zarówno poprzez budowę i przebudowę, czy adaptację infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej (w tym obiektów), jak również wzbogacanie oferty wsparcia, będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój regionu oraz jakość życia mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem</p>
Uzasadnienie projektu zintegrowanego
<p>Brak miejsc w których mieszkańcy mogą spotykać się i integrować, stanowić może zagrożenie i przyczynia się do problemu wykluczenia społecznego, w dużej mierze, wśród osób starszych czy niepełnosprawnych. Z uwagi na starzenie się społeczności, istotnym jest również podejmowanie</p>

działań i budowa obiektów, które pozwolą na zadbanie o kondycję psychofizyczną mieszkańców. Brak tego typu infrastruktury i usług w wielu częściach LGOF uniemożliwia stworzenie w pełni zintegrowanego obszaru funkcjonalnego. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć i rozwój usług publicznych, przyczyni się do wzrostu integracji wśród mieszkańców LGOF oraz integracji przestrzennej. Powstanie nowych miejsc i obiektów jest niezbędne do aktywizacji społecznej. Przeprowadzane przedsięwzięcia m.in. powstanie Centrów Integracji Społecznej czy Centrów Usług Społecznych, przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym osób, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, finansowej, a także zawodowej. Podejmowane długofalowe działania, wpłyną na postawy oraz funkcjonowanie w społeczeństwie, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem, poprzez ich aktywizację oraz mobilizację do podejmowania działań i integracji. Powstaną miejsca i przestrzenie dla organizacji warsztatów, wspólnych działań, edukacji kulturalnej i artystycznej oraz towarzyszących im wydarzeń oraz aktywności fizycznej, także z wykorzystaniem potencjału współdziałania z organizacjami pozarządowymi. Wpłynie to na poprawę kondycji psychofizycznej mieszkańców LGOF, ich integrację oraz wzrost potencjałów rozwojowych, szczególnie obszarów wiejskich.

W odniesieniu do założeń dotyczących projektów zintegrowanych, przedsięwzięcie spełnia te kryteria na wiele sposobów:

- **Zasięg terytorialny.** Projekt zintegrowany obejmuje obszar wielu gmin w ramach LGOF, a więc ma szeroki zasięg terytorialny. Oznacza to, że usługi i infrastruktura społeczna, które zostaną rozwinięte lub zbudowane w ramach tego projektu, będą dostępne na obszarze co najmniej dwóch gmin LGOF
- **Integracja grup docelowych.** Projekt zakłada działania, które mają na celu integrację różnych grup mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych, starszych oraz tych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania te będą służyć zarówno mieszkańcom, jak i pracownikom samorządów, co oznacza, że mają one zintegrowany charakter pod względem grup docelowych.
- **Interdyscyplinarność działań.** Projekt obejmuje różnorodne działania, które są ukierunkowane na aspekty społeczne i publiczne. Te działania obejmują rozwój usług publicznych, rozbudowę infrastruktury społecznej, promowanie integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych. Każde z tych działań jest istotne dla poprawy jakości życia mieszkańców LGOF, ale razem tworzą spójny i zintegrowany plan działania.
- **Współpraca międzyinstytucjonalna.** Realizacja projektu będzie wymagała koordynacji i współpracy pomiędzy różnymi instytucjami publicznymi, prywatnymi oraz pozarządowymi na obszarze LGOF. Może to obejmować samorządy lokalne, instytucje edukacyjne, organizacje społeczne, a także prywatne przedsiębiorstwa, które mogą wspierać rozwój infrastruktury społecznej.
- **Trwałość rezultatów.** W ramach projektu zaplanowane są działania, które mają długotrwały wpływ na społeczność LGOF. Obejmują one zarówno tworzenie nowych infrastruktur, jak i rozwijanie usług, które będą kontynuowane po zakończeniu projektu.

Projekt zintegrowany odpowiada na następujące wyzwania:

- **Brak infrastruktury społecznej.** LGOF nie posiada wystarczającej liczby placówek społecznych integrujących mieszkańców, szczególnie tych z niepełnosprawnościami lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Brakuje także miejsc przystosowanych dla osób w wieku poprodukcyjnym, pomimo rosnącej liczby tych osób w populacji.
- **Rozpad więzi społecznych.** Mieszkańcy LGOF zauważają, że więzi społeczne słabną, a integracja nowych mieszkańców jest trudna. Marginalizacja społeczna staje się coraz

poważniejszym problemem. Jednakże przez tworzenie nowych obiektów projekt przyczyni się do zwiększenia integracji społecznej i przestrzennej na całym obszarze LGOF.

- **Ubóstwo i wykluczenie społeczne.** Walczenie z ubóstwem i wykluczeniem społecznym to kluczowe wyzwanie dla obszaru pomocy społecznej. Wielu mieszkańców nie ma dostępu do odpowiednich usług społecznych, co prowadzi do pogłębiania ich sytuacji ubóstwa i wykluczenia.
- **Rozwój usług publicznych.** Projekt ma na celu rozwój usług publicznych, które są dostosowane do potrzeb różnych grup mieszkańców, niezależnie od ich wieku czy stanu zdrowia. Rozszerzenie oferty i dostępności usług publicznych, poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej, będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój regionu i kondycję psychofizyczną jego mieszkańców.

Projekty przewidziane do realizacji tworzą wiązkę projektową rozumianą jako grupa projektów powiązanych ze sobą merytorycznie lub funkcjonalnie w sposób na tyle bezpośredni i istotny, że ich planowanie, wdrażanie lub późniejsza eksploatacja wymaga skoordynowania. Zaplanowano kilka inwestycji o tym charakterze, rozmieszczonych w różnych częściach LGOF. Dzięki komplementarności ich zakresów rzeczowych oraz realizacji w zbliżonej perspektywie czasowej, spodziewać się należy skumulowanych korzyści dla mieszkańców LGOF, którzy uzyskają dostęp do funkcjonalnej, bezpiecznej i odpowiadającej ich oczekiwaniom infrastruktury, a także usług społecznych świadczonych na ich rzecz. U podstaw realizowanego projektu leży także pogłębianie integracji mieszkańców obszarów wiejskich i miejskich oraz wykorzystanie endogennych potencjałów rozwojowych zarówno tych gospodarczych, jak i tych społecznych, na rzecz budowania kapitału społecznego LGOF

Efekty projektu zintegrowanego

Wdrożenie interwencji przyczyni się do poprawy jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie LGOF poprzez włączenie ich w życie społeczne i integrację z mieszkańcami obszaru, a tym samym ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i możliwości wystąpienia potencjalnych konfliktów społecznych. Projekt przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców i ich integracji, aktywizacji seniorów oraz podejmowania oddolnych inicjatyw rozwojowych. Uczestnictwo we wspólnych zajęciach, korzystanie z proponowanej oferty, zaspokoi potrzeby mieszkańców oraz pozwoli na integrację społeczności lokalnych.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Całkowita liczba osób objętych wsparciem
- Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno- gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie

2. Wskaźnik rezultatu:

- Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu
- Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby)
- Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług

<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 		
Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030		
<p>Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych • Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych <p>Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich • Cel operacyjny 3.2 Wzrost społecznej integracji • Cel operacyjny 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnością • Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych <p>W strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030, rozwój i doskonalenie usług publicznych, zostało wybrane jako jeden z najistotniejszych celów operacyjnych, które powinny realizowane być w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym. W LGOF obserwowany jest problem starzenia populacji, a także wysokie bezrobocie i najwyższy w skali regionu wzrost liczby długotrwale bezrobotnych. Przedsięwzięcia realizowane w ramach „Rozwoju profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF”, mają na celu integrację społeczną i zawodową ludności, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zmarginalizowanych.</p>		
Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego		
<p>Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami 		
Infrastrukturalne projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:		
Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Miejska Chojnów	Przebudowa budynku na potrzeby utworzenia Centrum Usług Społecznych w Chojnowie
2	Gmina Gaworzyce	Modernizacja budynku zabytkowego w Kłobuczynie w celu utworzenia centrum dla grup defaworyzowanych o szczególnych potrzebach
3	Gmina Radwanice	Adaptacja budynku dawnych zakładów przemysłowych celem utworzenia Centrum Usług Społecznych w miejscowości Radwanice
4	Gmina Krotoszyce	Budowa gminnego centrum integracji społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu
Nieinfrastrukturalne projekty zintegrowane wybierane w procedurze konkurencyjnej:		
Zakres/typ projektów	<p>Mając na względzie różne formy świadczenia usług społecznych, zarówno te publiczne, jak i niepubliczne, proponuje się, aby całą alokację środków przewidzianych dla ZIT LGOF w Działaniu FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT przeznaczyć na wyłonienie projektów realizowanych na obszarze LGOF w procedurze konkurencyjnej. Zakres wsparcia zgodny z typami:</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • 7.10.A Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, • 7.10.B Tworzenie i rozwój CUS • 7.10.C Rozwój mieszkalnictwa • 7.10.D Wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz systemu opieki długoterminowej określonych w SZOP FEDS 2021-2027. Procedurę konkurencyjną przeprowadzi IZ FEDS 2021-2027.
--	---

PZ 1.3 Rozwój systemu opieki przedszkolnej

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Do głównych wyzwań stojących przed sektorem społecznym należy rozwój placówek przedszkolnych. Jest to istotne z uwagi na wzrost liczby dzieci w wieku 3-5 w LGOF, w latach 2017-2021 o 1,3%. W 2021 r. liczba dzieci w wieku 3-5 lat wynosiła 13 215, z czego najwyższy wzrost odnotowano w gminie wiejskiej Lubin (wzrost o 196 dzieci). Analizując sytuację dotyczącą wychowania przedszkolnego, warto zwrócić uwagę na odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W miastach: Lubin, Głogów i Legnica, wskaźnik ten wynosił powyżej 100%, z czego najwyższy był w 2021 r. w mieście Lubin (108,5%). Wysoka wartość wskaźnika wskazuje na obciążenie placówek i uczęszczanie do nich dzieci spoza obszaru administracyjnego gminy. W przypadku Lubina prawdopodobnie z terenów gminy wiejskiej Lubin, otaczającej miasto. Wzrost liczby dzieci w wieku 3-5 lat w gminie wiejskiej Lubin, może wpłynąć na konieczność dalszego rozwijania placówek w mieście, z uwagi na wysoki poziom wykorzystania tych placówek. Uczęszczanie dzieci do placówek zlokalizowanych w innych gminach, wskazuje na silne powiązania funkcjonalne wewnątrz LGOF.

Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju dziecka niesie ze sobą ogromne korzyści nie tylko dla samego dziecka, ale także dla rodziny i całego społeczeństwa. Wczesna edukacja w przedszkolach jest jednym z najskuteczniejszych sposobów wyrównywania szans edukacyjnych i życiowych dzieci. Dlatego ważne jest, aby wszystkie dzieci miały dostęp do wysokiej jakości możliwości edukacyjnych od urodzenia do wieku szkolnego, co możliwe będzie dzięki uzupełnianiu sieci placówek w LGOF, w miejscach w których odnotowuje się szczególne deficyty i potrzeby związane z koniecznością upowszechnienia tej formy opieki. W zakresie opieki przedszkolnej na obszarze LGOF w 2021 r. funkcjonowało łącznie 137 placówek wychowania przedszkolnego (bez przedszkoli specjalnych), co oznacza, że na przestrzeni lat 2012-2021 przybyło 37 placówek przedszkolnych. Najwięcej placówek rozlokowanych jest w jednostkach miejskich - Legnicy, Głogowie i Lubinie.

Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego w województwie dolnośląskim wyniosła 0,85 natomiast średnia wartość wskaźnika dla obszaru LGOF wyniosła 0,8⁹. Najwięcej dzieci przypadających na 1 miejsce w przedszkolu odnotowano w miejscowości Ruja (3,5) oraz Miłkowice (3,37), co świadczy o obciążeniu tych placówek i niższej dostępności miejsc. Najmniejszą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w mieście Głogów (0,63) i w gminie Rudna (0,68). Analizując dostępność placówek warto również przeanalizować liczbę dzieci przypadających na jedną placówkę wychowania przedszkolnego. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Kunice – 270 dzieci na jedną placówkę wychowania przedszkolnego, co wraz ze wzrostem liczby dzieci w wieku 3-5 lat, może wskazywać na konieczność tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego w tej gminie. Widoczne potrzeby związane z koniecznością rozwoju infrastruktury przedszkolnej widoczne są również w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją, m.in. w gminie Pęcław funkcjonują trzy pięciogodzinne oddziały przedszkolne w szkole podstawowej dla 75 dzieci, a mieszkańcy muszą korzystać także z oferty innych gmin.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

⁹ Najnowsze dane BDL GUS dotyczące wskaźnika pochodzą z 2018 r.

Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług przedszkolnych w tym do specjalistycznego wsparcia dla uczniów ze szczególnymi potrzebami. W kontekście niskiego przyrostu naturalnego, w ramach wsparcia działań prorodzinnych istotnym wydaje się kontynuowanie utrzymania wysokiego poziomu w dostępie do edukacji przedszkolnej, w tym na terenach wiejskich. Podejmowane działania powinny przyczynić się zarówno do upowszechnienia, jak i poprawy dostępności edukacji dla dzieci najmłodszych. Pomimo tego, że wskaźniki wskazują na wysoki udział dzieci w edukacji przedszkolnej (np. gmina Ruja oraz Miłkowice) nadal konieczne jest rozszerzenie dostępności do edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich i tzw. „białych plam”. Realizacja projektu będzie miała również na celu uzupełnienie sieci placówek wychowania przedszkolnego w LGOF, wraz z zapewnieniem dostępu do tej formy opieki we wszystkich gminach obszaru, co wpłynie na poprawę jego zintegrowania oraz zapewnienia równomiernego dostępu do usług wychowania przedszkolnego.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Dostęp do edukacji przedszkolnej jest na obszarze LGOF nierówny. Wynika to częściowo z braku odpowiednio przygotowanej i wyposażonej infrastruktury na obszarach wiejskich, środków finansowych z przeznaczeniem na funkcjonowanie przedszkoli, ale także z przekonania, że trzy- lub czteroletnie dziecko rozwija się lepiej w środowisku domowym. Często także sama oferta placówek jest niepełna lub niedopasowana do potrzeb dzieci bądź też godzin pracy rodziców. Dlatego tak ważne jest rozszerzenie działań w zakresie edukacji przedszkolnej z uwzględnieniem oferty dopasowanej do dzieci ze szczególnymi potrzebami. Projekt obejmuje tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego, poprawiając system edukacji przedszkolnej na obszarze LGOF.

Projekt ma zintegrowany charakter, ponieważ spełniają założenia związane z terytorialnością, różnorodnością grup docelowych, interdyscyplinarnością działań, współpracą międzyinstytucjonalną oraz trwałością rezultatów. Przyczyni się on do rozwoju społecznego, edukacyjnego i ekonomicznego obszaru LGOF:

- **Terytorialność.** Projekt obejmuje różne gminy w ramach LGOF, tym samym zasięg jego wpływu rozciąga się na co najmniej dwie gminy obszaru. Działania mają na celu zwiększenie dostępności do usług przedszkolnych na terenach miejskich, ale również wiejskich, gdzie ten dostęp jest często ograniczony. Jego realizacja pozwoli na uzupełnienie sieci placówek w LGOF i zapewnienie równomiernego dostępu do tej formy opieki.
- **Różnorodność grup docelowych.** Projekt jest skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym, ale także do ich rodzin, a w szerszym kontekście – do całego społeczeństwa, które skorzysta na wyrównaniu szans edukacyjnych dla najmłodszych. W tym kontekście projekt jest również ukierunkowany na wsparcie dla dzieci ze szczególnymi potrzebami, co pokazuje jego zintegrowany charakter pod względem grup docelowych.
- **Interdyscyplinarność działań.** W ramach projektu zaplanowane są działania, które obejmują różne aspekty opieki przedszkolnej. Jest to nie tylko rozwój infrastruktury przedszkolnej, ale także tworzenie systemów wsparcia dla dzieci ze szczególnymi potrzebami czy promowanie dostępności edukacji przedszkolnej.
- **Współpraca międzyinstytucjonalna.** Realizacja projektu będzie wymagała koordynacji i współpracy pomiędzy różnymi instytucjami, takimi jak samorzady lokalne, placówki edukacyjne, organizacje społeczne, a także instytucje specjalistyczne, które mogą pomóc w tworzeniu systemów wsparcia dla dzieci ze szczególnymi potrzebami.
- **Trwałość rezultatów.** Poprzez rozwój infrastruktury przedszkolnej oraz systemów wsparcia, projekt będzie miał długotrwały wpływ na społeczność LGOF. Te rezultaty nie tylko zwiększą dostępność edukacji przedszkolnej, ale także pomogą wyrównać szanse edukacyjne dla najmłodszych, co z kolei przyczyni się do rozwoju społeczno-ekonomicznego całego obszaru LGOF.

Efekty projektu zintegrowanego		
Do podstawowych efektów realizacja zadania należy zaliczyć:		
<ul style="list-style-type: none"> – podniesienie jakości edukacji przedszkolnej – wyrównanie szans edukacyjnych i rozwój dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez realizację dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej – wyposażenie sal w niezbędne pomoce dydaktyczne do zajęć specjalistycznych – zwiększenie kwalifikacji i kompetencji u nauczycieli – upowszechnienie dostępu do edukacji przedszkolnej – zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego 		
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego		
1. Wskaźnik produktu:		
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego – Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością – Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego 		
2. Wskaźnik rezultatu:		
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu 		
Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030		
Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych		
<ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych • Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych 		
W strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030, rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych. W LGOF obserwowany jest problem związany z koniecznością rozwoju usług przedszkolnych, z uwzględnieniem potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami. Działania w ramach przedsięwzięcia wpisują się w przedsięwzięcie strategiczne 2.2.2 Zapewnienie opieki dziennej oraz edukacji dzieciom poprzez wsparcie budowy/ rozbudowy żłobków i przedszkoli.		
Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego		
Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy		
<ul style="list-style-type: none"> • Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami 		
Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:		
Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Pęcław	Wzrost miejsc przedszkolnych na terenie Gminy Pęcław
2	Gmina Kunice	Upowszechnienie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w gminie Kunice

3	Gmina Lubin	Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej w gminie Lubin
Projekty zintegrowane wybierane w procedurze konkurencyjnej:		
Zakres/typ projektów	Mając na względzie różne formy prowadzenia wychowania przedszkolnego, zarówno te publiczne, jak i niepubliczne, proponuje się, aby część alokacji środków przewidzianych dla ZIT LGOF w Działaniu FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT przeznaczyć na wyłonienie projektów realizowanych na obszarze LGOF w procedurze konkurencyjnej. Zakres wsparcia zgodny z typem 8.3.A Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej - określonym w SZOP FEDS 2021-2027. Procedurę konkurencyjną przeprowadzi IZ FEDS 2021-2027.	

PZ 1.4 Rozwój edukacyjnej infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)
<p>Ważnym elementem wsparcia i wzywaniem w LGOF są działania wspierające rozwój dzieci i uczniów, które dodatkowo zyskały na znaczeniu w wyniku pandemii, która miała miejsce w 2020 r. Trudna sytuacja społeczna związana między innymi z długim okresem pandemii, wojną w Ukrainie, powoduje nasilenie problemów w procesie edukacyjnym dzieci i młodzieży oraz ich zdrowiem psychicznym. To także problemy wynikające z niepełnosprawności oraz z zagrożenia niedostosowaniem społecznym i niedostosowania społecznego. W związku z powyższym coraz więcej osób wnioskuje o profesjonalną pomocy i wsparcie.</p> <p>W powiecie polkowickim z usług placówki edukacyjnej świadczącej tego typu usługi korzysta średnio 900 osób rocznie. Wydawane są w niej diagnozy: psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, wyboru kierunku kształcenia i zawodu. Ponadto dzieciom i młodzieży udzielana jest pomoc bezpośrednia w formie terapii indywidualnej, grupowej, treningów i warsztatów.</p> <p>Problemy w świadczeniu usług pogłębia zły stan techniczny istniejącego budynku, w którym funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego (POPPPiDM), którego funkcjonalność nie pozwala świadczyć usług na oczekiwanym poziomie. Został on wybudowany w okresie międzywojennym. Obiekt usytuowany jest w centrum Polkowic i znajduje się w strefie oddziaływań silnych wstrząsów górniczych, a z uwagi na lata powstania nie posiada wymaganych zabezpieczeń konstrukcyjnych, co wpływa na ciągłe pogarszanie się stanu obiektu. Oprócz tego wśród problemów związanych z funkcjonowaniem placówki można wskazać na niewystracającą liczbę pomieszczeń do realizacji zadań statutowych/merytorycznych, skutkujące koniecznością wydłużenia godzin działalności placówki, a tym samym zmianowością godzin pracy pracowników i prowadzeniem zajęć przez kilka osób w jednym gabinecie. Ponadto budynek nie jest przystosowany dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, szczególnie dla dzieci i uczniów niepełnosprawnych, a liczba miejsc parkingowych umożliwiającą swobodne przemieszczenie się i dojście do placówki jest niewystarczająca, co obniża komfort korzystania z tego miejsca.</p>
Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe
Celem projektu jest rozwój infrastruktury edukacji poprzez budowę nowego budynku Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego (POPPPiDM) oraz zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych na rzecz dzieci, młodzieży oraz ich rodziców, tj. udzielania kompleksowego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, w warunkach dostosowanych do potrzeb osób korzystających z pomocy. Realizacja projektu obejmuje swoim zasięgiem cały powiat polkowicki, oddziałując bezpośrednio na mieszkańców 6 gmin.
Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Z efektu projektu będą mogli korzystać mieszkańcy gmin LGOF, ze szczególnym wskazaniem na mieszkańców gmin powiatu polkowickiego, tj. gminy Chocianów, Polkowice, Przemków, Gaworzyce, Grębocice i Radwanice. Powiatowy Ośrodek Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego, jest instytucją powiatową, której działalność i skala oddziaływania jest szersza i wykracza poza obszar jednej gminy. Tym samym projekt spełnia definicję projektu zintegrowanego. Ponadto obecnie obiekt nie jest dostępny dla wszystkich grup mieszkańców i nie jest możliwa jego rozbudowa w celu dostosowania go do osób ze szczególnymi potrzebami, z uwagi na zły stan techniczny, zatem uzasadnione jest budowa nowego obiektu, który będzie stanowić nową siedzibę POPPPiDM.

Efekty projektu zintegrowanego

W efekcie realizacji projektu powstanie nowy budynek Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego (POPPPiDM). Zespół placówek oświatowych to placówka w skład której wchodzi: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Polkowicach, świadcząca pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom na terenie powiatu polkowickiego - wszystkie przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, w tym o charakterze integracyjnym i z oddziałami specjalnymi i Powiatowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Polkowicach jako placówka doskonalenia nauczycieli - Akredytacja Dolnośląskiego Kuratora Oświaty. Budowa nowej siedziby tej instytucji wpłynie na zwiększenie dostępności do świadczonej przez nią oferty dla osób ze szczególnymi potrzebami, umożliwi świadczenie wysokiej jakości usług w spełniających aktualne wymogi warunkach oraz na dostosowanie funkcjonalne do istniejących potrzeb: sale terapeutyczne, gabinety diagnostyczne i na terapię indywidualną, gabinety specjalistyczne, gabinety doradców metodycznych, sale szkoleniowe, winda wewnątrz budynku, parking czy pomieszczenia socjalne.

Budynek służyć będzie działaniom merytorycznym. Obsługę finansową, administracyjną i organizacyjną na rzecz placówki prowadzi odrębna jednostka - Powiatowe Centrum Usług Wspólnych zlokalizowana w budynku Starostwa Powiatowego w Polkowicach.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

Wskaźniki produktu:

- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego

Wskaźniki rezultatu:

- Roczna liczba użytkowników korzystających z nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi i oświatowych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

- Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych
- Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

- Cel operacyjny 3.2 Wzrost społecznej integracji
- Cel operacyjny 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnością
- Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych

W strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030, rozwój i doskonalenie usług publicznych, zostało wybrane, jako jeden z najistotniejszych celów operacyjnych, które powinny realizowane być w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym.

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy

Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Powiat Polkowicki	Rozwój infrastruktury edukacyjnej powiatu polkowickiego poprzez budowę dostępnego budynku Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego

Obszar 2. Gospodarka

PZ 2.1 Budowa zintegrowanego systemu transportowego

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Głównym problemem, który skłonił partnerów LGOF do wypracowania wspólnego projektu, jest niewykorzystany potencjał w zakresie rozwinięcia transportu publicznego i mobilności mieszkańców. System transportowy w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym nie jest zrównoważony. Możliwości rozwoju obszaru upatruje się w położeniu przy głównych szlakach transportowych.

Brak osi transportowej północ-południe powoduje utrudnienia i tworzy barierę w przemieszczaniu się wewnątrz całego układu. Potrzebne są również systemowe rozwiązania, które będą rozwijać i integrować komunikację zbiorową z indywidualną. Integracja ta nastąpi poprzez powstawanie infrastruktury transportowej w postaci centrów przesiadkowych, parkingów P&R oraz bike&ride. Obecnie w LGOF nie funkcjonują zintegrowane systemy przesiadkowe w postaci węzłów przesiadkowych oraz parkingów P+R oraz B+R. Funkcje przesiadkowe zapewniają istniejące stacje oraz przystanki kolejowe na liniach kolejowych z ruchem pasażerskim i przystanki autobusowe (zespoły przystankowe) zlokalizowane w istotnych miejscach w miastach i miejscowościach w LGOF.

Potencjał do rozwoju w zakresie transportu i komunikacji stanowi także realizacja zadań spójnych z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego oraz planowanymi przedsięwzięciami dotyczącymi Cyklostrady Dolnośląskiej, Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej oraz „Miedziowego Szlaku Rowerowego”. Przez trasy rowerowe rozumie się spójny ciąg różnych rozwiązań technicznych w zakresie infrastruktury przeznaczonej dla rowerów, obejmujący w szczególności drogi dla rowerów, pasy ruchu dla rowerów, kontrapasy rowerowe, ulice o ruchu uspokojonym, strefy zamieszkania, łączniki rowerowe, drogi niepubliczne o małym natężeniu ruchu.

Problemem obserwowanym w LGOF jest mała liczba tras rowerowych w miastach, pomiędzy miejscowościami oraz brak infrastruktury towarzyszącej, a także spadek znaczenia transportu zbiorowego na rzecz transportu indywidualnego.

Wśród powiatów wchodzących w skład ZIT LGOF w 2021 r. najdłuższy odcinek dróg rowerowych/ścieżek rowerowych na 100 km² znajduje się w powiecie lubińskim (8,59 km), w pozostałych powiatach są one mniej rozbudowane. Porównując dane o długości dróg rowerowych/ścieżek rowerowych na 100 km² dla obszaru Polski i województwa dolnośląskiego w porównaniu do ZIT LGOF w 2021 r., widać że obszar ten charakteryzuje się niższą dostępnością tego typu infrastruktury w stosunku do porównywanych obszarów. Jednocześnie należy podkreślić, że ilość ścieżek rowerowych nie świadczy o ich jakości, spójności, obsłudze źródeł i celów podróży, atrakcyjnym przebiegu, czy zintegrowaniu z innymi gałęziami transportu. Tak samo, długość ścieżek nie świadczy o ich przydatności dla powiązań komunikacyjnych. Stąd też zachodzi konieczność rozwoju spójnej, funkcjonalnej oraz spełniającej określone wymogi i standardy infrastruktury przeznaczonej dla rowerów, służącej nie tylko do celów rekreacyjno-turystycznych, ale także

komunikacyjnych. Brakuje zarówno tras turystycznych, które łączyłyby ośrodki miejskie z terenami turystycznymi, które zlokalizowane są na obrzeżach obszaru funkcjonalnego, jak również połączeń rowerowych zwiększających mobilność mieszkańców w kontekście dojazdów do pracy, urzędów, szkół, czy ośrodków handlowo-usługowych. Wyzwaniem jest rozbudowa sieci dróg rowerowych/ścieżek rowerowych, czy w szerszym rozumieniu - tras rowerowych, w celu podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, wzmocnienia dostępności transportowej i komunikacyjnej w gminach oraz zmniejszenia natężenia ruchu miejskiego.

W aspekcie środowiskowym nie można stracić z pola widzenia rozwoju elektromobilności, w tym konieczności wymiany taboru autobusowego komunikacji publicznej spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE. Towarzyszyć temu winny przedsięwzięcia związane z budową lub modernizacją niezbędnej infrastruktury, w szczególności stacji ładowania i tankowania paliw dla pojazdów zeroemisyjnych, zarówno komunikacji miejskiej jak i pojazdów indywidualnych.

Z kolei wśród głównych deficytów wskazanych w opracowaniu *Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030, z perspektywą 2040 - elementy (SUMP LGOF)* wyróżnia się:

- niską liczbę połączeń autobusowych na wielu liniach gminnych i powiatowych poza głównymi ośrodkami,
- brak integracji biletowej funkcjonujących autobusowych systemów ptz,
- brak dedykowanych parkingów przesiadkowych na linie ptz w postaci parkingów P+R dla samochodów oraz parkingów B+R dla rowerów,
- zbyt małą jeszcze, w aspekcie rozwoju elektromobilności, liczbę ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów zeroemisyjnych,
- zwiększający się co 5 lat (pomiar GPR) poziom SDRR na DK i DW w LGOF, z wartościami przekraczającymi na wielu odcinkach średni SDRR w województwie dla DK i DW, oznaczający także nadal wzrastający w LGOF udział podróży samochodem,
- brak polityki parkingowej w LGOF, czego wynikiem jest m.in. nielegalne parkowanie, w tym na chodnikach (z ograniczaniem lub uniemożliwianiem ruchu pieszego) oraz terenach nieprzeznaczonych,
- wzrost wartości wskaźnika liczby ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 tys. mieszkańców w LGOF aż o 23 % w roku 2021 w porównaniu z rokiem 2017, nadal wysoka liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 tys. mieszkańców w LGOF (9,2 w roku 2021 dla całego obszaru LGOF, w porównaniu z wartością 6,2 dla województwa dolnośląskiego i 5,9 dla całego kraju),
- wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego,
- braki w istniejącej infrastrukturze pieszej i rowerowej w postaci małej ich liczby oraz długości i luk w ich przebiegach, szczególnie poza miastami, skutkujące brakiem możliwości zwiększania mobilności aktywnej mieszkańców LGOF w dojazdach np. do pracy, urzędów, szkół, ośrodków handlowo-usługowych, ośrodków zdrowia itp.,
- niską dostępność rowerową oraz jej całkowity brak aż w połowie gmin LGOF (w połączeniach rowerowych pomiędzy Gminami LGOF).

Zgodnie z przygotowanym dla tego SUMP LGOF „Raportem Diagnostyczno-Strategicznym sytuacji mobilnościowej w LGOF”, na podstawie badań zachowań i oczekiwań mieszkańców LGOF, dotyczących sposobu ich przemieszczania się po tym obszarze, stwierdzono, że do podróży obligatoryjnych (do pracy, szkoły i na uczelnię), respondenci najczęściej wykorzystują: samochód - 52%, transport publiczny – 22% osób, a rower zaledwie 7% osób. Według respondentów, głównym ograniczeniem uniemożliwiającym im przemieszczanie się po LGOF, w oczekiwany przez nich sposób jest: niesatysfakcjonująca oferta komunikacji zbiorowej (27%), brak infrastruktury (rowerowej, pieszej) lub jej zły stan (16%) czy ryzyko wystąpienia zdarzeń skutkujących opóźnieniem lub brakiem realizacji podróży (13 %).

Mając powyższe na uwadze w części strategicznej SUMP LGOF zaproponowano Cel Strategiczny 1: poprawa spójności i dostępności do publicznego transportu zbiorowego. Zadaniem spójnego oraz dostępnego systemu transportu zbiorowego na obszarze LGOF dla wszystkich jego mieszkańców oraz pozostałych jego użytkowników jest optymalna obsługa jak największej liczby pasażerów w przemieszczaniu się po LGOF kolejowymi i autobusowymi liniami ptz oraz rowerem i pieszo. Umożliwić ma im to sprawny dojazd w ramach podróży obligatoryjnych, zarówno tych bezpośrednich, jak i tych z wykorzystaniem węzłów przesiadkowych oraz punktów przesiadkowych w podróży wewnątrzgminnych, międzygminnych oraz z Gmin LGOF do Miast LGOF oraz do miast Czwórmiasta LGOF. Dodatkowo, rozwój infrastruktury ptz, w tym budowa węzłów przesiadkowych i tworzenie punktów przesiadkowych, nowoczesne pojazdy obsługujące kolejowe i autobusowe linie ptz oraz jednolite systemy informacji pasażerskiej ułatwią i jednocześnie usprawnią przemieszczanie się mieszkańców LGOF (z uwzględnieniem także osób ze szczególnymi potrzebami). Efektem tych działań będzie wzrost liczby pasażerów ptz w LGOF, co przełoży się także na zmianę udziału podróży samochodem po LGOF także na rzecz ptz. Dla realizacji Celu Strategicznego nr 1 zaproponowano m.in. następujące działanie w perspektywie do 2030 r.:

- 1.1. Wypracowanie standardu obsługi transportem kolejowym i autobusowym dla całego LGOF;
- 1.3. Zwiększanie dostępności do autobusowych linii ptz na obszarze LGOF poprzez zwiększenie gęstości przystanków
- 1.5 Budowa węzłów przesiadkowych i punktów przesiadkowych w LGOF.

W Celu Strategicznym nr 2: Rozwój mobilności aktywnej w LGOF, wskazano natomiast, iż mobilność aktywna (rozumiana jako przemieszczanie się pieszo, rowerem, rowerami i hulajnogami elektrycznymi, UTO i UWR) realizowana na krótkich dystansach stanowi alternatywę dla wzrastającego corocznie natężenia ruchu pojazdów na obszarach zurbanizowanych LGOF. Wpływa ona także na poprawę ogólnej kondycji oraz stanu zdrowia mieszkańców LGOF. Dlatego ważne jest promowanie i stworzenie odpowiednich warunków do realizacji podróży po LGOF (szczególnie podróży niedalekich), a także tworzenie dedykowanej infrastruktury o odpowiednim przebiegu (dróg dla rowerów i turystycznych tras rowerowych), zapewnienie funkcjonalnego i bezpiecznego dojazdu do przystanków ptz oraz właściwej lokalizacji węzłów przesiadkowych oraz parkingów B+R, stojaków rowerowych oraz parkingów rowerowych i parkingów dla hulajnóg elektrycznych.

W ramach realizacji Celu 2, w perspektywie do 2030 r., zaproponowano następujące działania:

- 2.1 - Doprowadzanie dróg dla rowerów oraz dróg dla pieszych i rowerów do węzłów przesiadkowych
- 2.2 - Budowa i przebudowa tras rowerowych na obszarze LGOF
- 2.3 - Uzupełnianie luk w istniejących przebiegach tras rowerowych w LGOF
- 2.4 - Budowa zadaszonych wiat rowerowych przy szkołach w LGOF
- 2.5. - Budowa parkingów rowerowych, w szczególności przy ważnych celach podróży w LGOF

Cel Strategiczny nr 3: Obniżenie wpływu transportu na środowisko i klimat zakłada z kolei, że w ramach zrównoważonej mobilności w LGOF bardzo ważne są działania bezpośrednio wpływające na spadek poziomu zanieczyszczeń komunikacyjnych (emisji liniowej i hałasu komunikacyjnego). Rozwój ptz w LGOF ma na celu także zmniejszanie udziału podróży samochodem po LGOF oraz zwiększanie udziału pojazdów kolejowych i autobusów zero- i niskoemisyjnych w obsłudze ptz w LGOF. Dlatego zaproponowano w nim m.in. następujące działania:

- 3.1. - Wymiana taboru obsługującego linie ptz w LGOF na zero- i niskoemisyjny
- 3.2. - Rozwój infrastruktury do obsługi i utrzymania pojazdów ptz, w tym pojazdów zero- i niskoemisyjnych.

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030, z perspektywą 2040 - elementy - stanowi odrębne od Strategii ZIT LGOF opracowanie dla ZIT LGOF.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Główne cele projektu w aspekcie dotyczącym zakresu rzeczowego to przede wszystkim:

- budowa centrów przesiadkowych

- budowa tras rowerowych (rozumianych jako spójny ciąg różnych rozwiązań technicznych w zakresie infrastruktury przeznaczonej dla rowerów) wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, oznakowanie, infrastruktura turystyczna)
- stworzenie miejsc obsługi rowerzystów
- rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej
- budowa parkingów Park&Ride, Bike&Ride
- przywracanie połączeń kolejowych
- wsparcie dla budowy nowej linii kolejowej Lubin Polkowice Głogów
- wymiana taboru autobusowego na nisko lub zeroemisyjny
- budowa stacji ładowania i tankowania paliw dla pojazdów zeroemisyjnych
- budowa i przebudowa infrastruktury transportu publicznego - infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki,
- systemy zarządzania ruchem (ITS),

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Interwencja ukierunkowana na budowę zintegrowanego systemu transportowego i poprawę dostępności transportowej LGOF, ma kluczowe znaczenie w kontekście zwiększania atrakcyjności turystycznej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego. Potrzebna jest realizacja systemowych, międzygminnych rozwiązań, które integrować będą komunikację zbiorową z transportem indywidualnym, co jednocześnie wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą tego obszaru. Konieczne jest rozwijanie atrakcyjności komunikacji zbiorowej przy jednoczesnym ograniczaniu emisyjności i hałasu ze środków transportu publicznego. Przywrócenie połączeń kolejowych na kierunku północ-południe poprawi jakość powiązań wewnątrz LGOF oraz pozwoli na rozładowanie ruchu samochodowego na najbardziej obciążanej trasie relacji Legnica-Lubin-Polkowice. Droga ekspresowa S3 jest ważną osią komunikacyjną LGOF, jej postępująca rozbudowa przyczyni się do przestrzennego zintegrowania obszaru funkcjonalnego i zmiany układu komunikacyjnego obszaru. Rozbudowa tras rowerowych oraz stworzenie infrastruktury towarzyszącej przy równoczesnym zagospodarowaniu terenów rekreacyjnych, umożliwi rozwój turystyki w tym obszarze. Wytyczenie tras na obszarach cennych przyrodniczo oraz atrakcyjnych pod względem historycznym, będzie miało walor edukacyjny, przyczyni się do popularyzacji wiedzy o regionie oraz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej. Nadto, wzmocni system połączeń rowerowych w celach komunikacyjnych, wpływając na zwiększenie mobilności mieszkańców w kontekście dojazdów do pracy, urzędów, szkół, czy ośrodków handlowo-usługowych oraz wzmocni integrację tego systemu z innymi formami transportu, w szczególności kolejną przyczyniając się do ograniczania indywidualnego ruchu samochodowego.

Przedsięwzięcie w pełni spełnia definicję projektu zintegrowanego. W wyniku tego projektu stworzona zostanie zintegrowana infrastruktura transportowa, która będzie służyć mieszkańcom gmin całego obszaru funkcjonalnego, a więc spełnione zostanie kryterium dotyczące wspólnego efektu, rezultatu lub produktu końcowego. Rozbudowa infrastruktury pozwoli na zwiększenie poziomu integracji przestrzennej obszaru.

Głównym uzasadnieniem dla realizacji takiego projektu jest obecny stan infrastruktury transportowej na obszarze LGOF, który nie jest wystarczająco zintegrowany, a tym samym nie wykorzystuje w pełni potencjału tego obszaru w zakresie rozwoju transportu publicznego. Przede wszystkim brakuje osi transportowej północ-południe, co utrudnia przemieszczanie się między różnymi gminami obszaru. Ponadto, system transportowy nie jest zrównoważony - przeważa transport indywidualny, a transport zbiorowy nie jest wystarczająco rozwinięty ani zintegrowany z innymi formami transportu. Dlatego głównym celem tego projektu jest rozwój i integracja różnych form transportu, w tym transportu publicznego, rowerowego i pieszego, przy jednoczesnej rozbudowie infrastruktury. Dzięki temu mieszkańcy różnych gmin LGOF będą mogli korzystać z zintegrowanego systemu transportowego, co zwiększy ich mobilność, a także przyczyni się do zrównoważonego rozwoju tego obszaru.

Ponadto, projekt ten jest zgodny z kierunkami rozwoju wskazanymi w strategii obszaru LGOF, które zakładają m.in. promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej i zwiększanie atrakcyjności regionu dla mieszkańców i turystów. Wprowadzenie zintegrowanego systemu transportowego pomoże realizować te kierunki, poprawiając dostępność różnych form transportu, a tym samym zwiększając atrakcyjność LGOF.

Wreszcie, realizacja tego projektu przyczyni się do osiągnięcia celów związanych z ochroną środowiska, ponieważ zintegrowany system transportowy, który promuje transport zbiorowy i aktywny, pomaga zredukować emisję gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza.

Zintegrowany charakter projektu przejawia się na kilku poziomach:

- **Wielofunkcyjność.** Projekt nie skupia się wyłącznie na jednym aspekcie infrastruktury transportowej, ale obejmuje transport publiczny, rowerowy i pieszy. W ten sposób spełnia potrzeby różnych grup użytkowników i promuje różne formy mobilności.
- **Wielosektorowość.** Projekt integruje różne sektory, takie jak planowanie miejskie, transport, środowisko i turystyka. Przykładowo, poprawa infrastruktury transportowej sprzyja rozwojowi turystyki poprzez ułatwienie dostępu do atrakcji turystycznych.
- **Terytorialna spójność.** Projekt zintegrowany ma na celu służyć mieszkańcom co najmniej dwóch gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zintegrowana infrastruktura transportowa poprawi połączenia między gminami, zwiększając tym samym mobilność mieszkańców i ułatwiając wymianę społeczno-gospodarczą oraz wpływając na poprawę zintegrowania obszaru oraz spójności. Ponadto w efekcie realizacji projektu zwiększą się powiązania funkcjonalne widoczne między rdzeniem a obszarem funkcjonalnym.
- **Spójność z polityką i strategią.** Projekt jest zgodny z kierunkami rozwoju wskazanymi w strategii obszaru LGOF, które zakładają promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej i zwiększanie atrakcyjności regionu. Dzięki temu projektowi możliwe będzie realizowanie tych strategicznych celów.
- **Integracja na poziomie zarządzania.** Planowane jest wspólne zarządzanie projektem przez różne gminy, co zapewni skoordynowane i efektywne wykorzystanie zasobów, a także pozwoli na wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk.

Deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w ramach projektu infrastruktury. Poprzez integrację środków transportu z koleją, komunikacją miejską, międzygminną oraz dalekobieżną komercyjną zapewniona zostanie infrastruktura stwarzająca warunki do mobilności mieszkańców po niemal całym obszarze LGOF. Ponadto LGOF zmagają się z problemami jakości powietrza oraz nierównomiernego skomunikowania transportowego. Wszędzie tam, gdzie występują duże, ponadlokalne generatory ruchu związane z zakładami pracy, usługami administracyjnymi, czy edukacyjnymi i kulturalnymi konieczne jest rozwijanie publicznego transportu zbiorowego, jego integracja z indywidualnym transportem samochodowym oraz alternatywnymi formami przemieszczania się, w tym pieszo i rowerem. Strefy aktywności gospodarczej w miastach LGOF związane z działalnością KGHM, a także przedsiębiorstw w podstrefach LSSE powodują, że do miejsc tych codziennie dojeżdżają tysiące mieszkańców z całego obszaru funkcjonalnego. Przekłada się to na wzmożony ruch samochodowy oraz zanieczyszczenie powietrza. Miasta LGOF to także centra administracyjne, edukacyjno-oświatowe, czy opieki zdrowotnej, co także czyni je głównym celem podróży. Korzyści środowiskowe będą odczuwalne co najmniej dla mieszkańców miasta-rdzenia i powiatu, podobnie jak korzyści wynikające z ograniczenia wykluczenia transportowego oraz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym wskutek ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych.

Zaplanowano kilka istotnych inwestycji w rozwój infrastruktury publicznego transportu zbiorowego oraz komplementarnej infrastruktury rowerowej rozmieszczonych na całym obszarze LGOF. Dzięki

tożsamości ich zakresu rzeczowego lub też merytorycznej spójności (infrastruktura rowerowa) oraz realizacji w zbliżonej perspektywie czasowej, spodziewać się należy kompleksowego wzmocnienia potencjału zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej. Zaplanowanie przedsięwzięć w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych linii kolejowych oraz wspólna perspektywa czasowa realizacji tych zadań, skuteczniej i efektywniej wpłyną na poprawę dostępności oczekiwanej przez mieszkańców infrastruktury mobilnościowej, aniżeli miałyby to miejsce w przypadku wybiórczo realizowanych inwestycji w bliżej nieokreślonym czasie. Korzystając ze skumulowanego i dedykowanego wsparcia finansowego ze środków UE w ramach instrumentu ZIT, na etapie Strategii dokonano zatem równoległego i skoordynowanego opracowania projektów mobilności miejskiej dotyczących budowy infrastruktury zbiorowego transportu publicznego, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi oraz synchroniczności późniejszego wdrażania w ściśle określonych ramach czasowych. Dzięki temu możliwe będzie zwiększenie ilości przewożonych pasażerów poprzez połączenia kolejowe nie tylko relacji Głogów, Lubin, Legnica, Wrocław, ale również z innymi miastami w Polsce i Europie.

Efekty projektu zintegrowanego

Z punktu widzenia mieszkańców ważne jest, by mogli łatwo, szybko i bezpiecznie przemieszczać się między miejscowościami, a także po to, aby mieli łatwy dostęp do miejsc pracy, edukacji, usług czy wypoczynku. Jeśli chodzi o rozwój obszaru, budowa nowych dróg rowerowych/ścieżek rowerowych, czy szerszej - tras rowerowych - oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej, przyczyni się do wykorzystania regionalnego potencjału LGOF i poszczególnych gmin. Rozbudowa tras rowerowych będzie miała również pozytywny wpływ na jakość powietrza i ograniczenie emisji zanieczyszczeń, związanych z nadmiernym ruchem samochodowym, poprzez stworzenie infrastruktury dla bezemisyjnych form przemieszczania się w celach zawodowych, edukacyjnych, urzędowych, czy konsumpcyjnych. Stworzenie węzłów przesiadkowych z infrastrukturą towarzyszącą i wykorzystanie istniejących linii kolejowych wpłynie na zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz poprawy powiązań wewnątrz LGOF. Rozważana wymiana taboru autobusowego zwiększy nie tylko atrakcyjność komunikacji zbiorowej i komfort podróży, ale przede wszystkim ograniczy hałas oraz emisję zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu.

Zintegrowany system transportowy będzie spełniał oczekiwania społeczeństwa, będzie wydajny ekonomicznie, a ograniczenie ruchu samochodowego i integracja systemów z transportem zbiorowym, zminimalizuje nadmierną emisję ze spalin, co wpłynie pozytywnie na zdrowie mieszkańców oraz stan środowiska.

Rozwinięty system transportowy, lepsze, szybsze i bardziej komfortowe warunki przemieszczania się np. do pracy, mogą ograniczyć negatywne zjawiska dotyczące przede wszystkim migracji osób młodych i wykształconych.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:
 - Infrastruktura paliw alternatywnych (punkty tankowania/ładowania)
 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
 - Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych
 - Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”
 - Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”
 - Liczba zakupionych jednostek taboru autobusowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej
 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
 - Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego
 - Wspierana infrastruktura rowerowa

- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
2. Wskaźnik rezultatu:
- Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej
 - Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego
 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu

- Cel operacyjny 1.1 Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów.
- Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

- Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych
- Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych

Cel strategiczny 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu

- Cel operacyjny 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej

Projekty przeprowadzone w ramach tego przedsięwzięcia pozwolą na rozwój obszaru, w oparciu o potencjał transportowy. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów zostało wskazane jako jedno z priorytetowych zadań, które powinny być realizowane w pierwszej kolejności w LGOF.

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy

- Kierunek 1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi.
- Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.

- Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa

Istotnym, nie tylko w LGOF ale również na innych obszarach funkcjonalnych jest wspieranie rozwoju transportu zrównoważonego, w przypadku LGOF przede wszystkim z naciskiem na integrację różnych form transportu. LGOF oraz całe województwo dolnośląskie posiada warunki do rozwoju wszystkich form ruchu rowerowego. Ważne jest włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu oraz realizowanie tras rowerowych ułatwiających przemieszczanie między jednostkami osadniczymi, a także zaplanowanie i utworzenie parkingów P&R w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych poza obszarami centralnymi miast rdzeniowych.

Komplementarność Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030, z perspektywą 2040 – elementy (SUMP LGOF)

SUMP LGOF zawiera ustalenia i projekty zintegrowane wskazane w niniejszej strategii. Stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rozwoju mobilności na terenie LGOF, wskazuje cele strategiczne, których realizacja ma przyczynić się do zminimalizowania negatywnego wpływu transportu na środowisko, jak i do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

SUMP LGOF jest spójny z zapisami Strategii ZIT LGOF i realizowany poprzez następujące cele strategiczne:

Cel Strategiczny nr 1: Poprawa spójności i dostępności do publicznego transportu zbiorowego

Cel Strategiczny nr 2: Rozwój mobilności aktywnej w LGOF

Cel Strategiczny nr 3: Obniżenie wpływu transportu na środowisko i klimat

Cel Strategiczny nr 4: Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego wszystkich użytkowników

Cel Strategiczny nr 5: Zintegrowana polityka transportowa LGOF

Cel Strategiczny nr 6: Społeczna akceptacja dla zrównoważonej mobilności

Projekty zintegrowane wskazane w przedmiotowej strategii, dotyczące mobilności miejskiej pokrywają się z rekomendacjami wskazanymi w SUMP LGOF.

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Miejska Lubin/ Powiat Lubiński	Budowa Multimodalnego Centrum Przesiadkowego w Lubinie wraz z parkingiem typu Park& Ride i z przebudową dróg dojazdowych
2	Gmina Legnica	Budowa multimodalnego Centrum Przesiadkowego w rejonie Dworca Kolejowego PKP
3	Gmina Polkowice	Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie gminy Polkowice
4	Gmina Legnickie Pole	Budowa chodnika i ścieżki rowerowej na trasie od Legnickiego Pola do LSSE
5	Gmina Lubin	Budowa infrastruktury „Park & Ride” w Chróśtniku Gmina Lubin
6	Gmina Lubin	Budowa infrastruktury „Park & Ride” w Raszówce, Gmina Lubin
7	Gmina Rudna	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Rudna
Projekty zintegrowane rezerwowe:		
1	Gmina Miejska Lubin	Budowa miejsc zrównoważonej mobilności miejskiej – Pętla autobusowe, parkingi typu P&R, MORy oraz wiaty przystankowe i ITS na terenie m. Lubina
2	Gmina Legnica	Zakup autobusów z elektrycznym napędem wraz z budową stacji ładowania w Legnicy - etap II
3	Gmina Legnica	Budowa oraz przebudowa pętli autobusowych na potrzeby publicznego transportu zbiorowego w Legnicy
4	Gmina Miejska Chojnów	Adaptacja dworca autobusowego w Chojnowie na budowę Centrum Przesiadkowego łączącego linię transportu kolejowego i drogowego wraz z budową parkingu dla samochodów osobowych.
5	Gmina Miejska Głogów	Centrum Przesiadkowe - komponent ograniczania emisji transportowej i emisji z oświetlenia w obszarze funkcjonalnym Głogowa
6	Gmina Miejska Głogów	Zrównoważona mobilność miejska- ciągi pieszo- rowerowe w Gminie Miejskiej Głogów
7	Gmina Grębocice	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Grębocice
8	Gmina Polkowice	Budowa kolejowego centrum przesiadkowego w Polkowicach wraz z infrastrukturą towarzyszącą
9	Gmina Ścinawa	Budowa ścieżek rowerowych w mieście Ścinawa i w jej obszarze funkcjonalnym
10	Gmina Głogów	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Głogów
11	Gmina Jerzmanowa	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Jerzmanowa

PZ 2.2 Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Najczęściej wskazywanym przez gminy LGOF potencjałem rozwojowym, wymienianym również jako mocna strona obszaru, jest rozwój sektorów kultury i turystyki. Nacisk kładziony był w szczególności na turystykę aktywną, edukacyjną, która wykorzystywać będzie atrakcyjność przyrodniczą oraz dziedzictwo kulturowe i historyczne obszaru. Inwestycje w infrastrukturę powinny być nadal prowadzone, a przestrzenie publiczne poddawane odnowie.

Jak wynika z danych BDL GUS dotyczących bazy noclegowej, w 2021 r. na analizowanym obszarze znajdowały się 51 skategoryzowane obiekty noclegowe, z czego najwięcej zlokalizowanych było w Legnicy (11), mieście Lubin (8) i gminie Legnickie Pole (4). Powyższe dane świadczą, iż baza noclegowa na terenie ZIT LGOF nie jest wystarczająco rozwinięta, a obiekty są rozmieszczone nierównomiernie. Łączna liczba miejsc noclegowych w 2021 r. wynosiła 3 159, z czego ponad 37% ogółu tych miejsc dysponowały obiekty noclegowe w Legnicy.

Wskaźnik liczby dostępnych miejsc noclegowych na 1000 ludności w 2021 r. dla LGOF wynosił 7,2. Mimo, że na przestrzeni ostatniej dekady wzrósł o 8,5%, to jego wartość jest nadal niższa niż w porównaniu do wartości referencyjnych województwa (24,5) i kraju (20,7). Stąd też kluczowym potencjałem, który warto rozwijać, będzie w większym stopniu poznawcza i rekreacyjna turystyka jednodniowa lub weekendowa mieszkańców LGOF, aniżeli turystyka pobytowa.

Problemem Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest niewykorzystany w pełni potencjał, w zakresie możliwości świadczenia usług turystycznych, opartych na dziedzictwie historycznym i warunkach przyrodniczych, w szczególności wykorzystaniu potencjału rzeki Odry i terenu Borów Dolnośląskich, ale także walorów architektonicznych miast oraz architektury i dorobku kulturalnego obszarów wiejskich z wykorzystaniem obiektów zabytkowych. Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej LGOF jest szczególnie istotne z uwagi na osłabienie ruchu turystycznego w wyniku pandemii COVID-19. W trakcie pandemii COVID-19 na znaczeniu zyskała natomiast w szczególności łatwo dostępna turystyka weekendowa o charakterze lokalnym bądź subregionalnym. W przypadku LGOF właśnie ten trend warto wzmocnić i rozwijać. Potencjał w tym zakresie powinien być wykorzystany m.in. poprzez stworzenie spójnego produktu turystycznego, którym będzie sieć szlaków i tras rowerowych łączących poszczególne gminy obszaru i promującego lokalne produkty, rękodzieło oraz agroturystykę, co przełoży się na rozwój gospodarczy. Konieczne jest popularyzowanie wiedzy o regionie, jego społeczności, architekturze i dorobku kulturalnym poprzez tworzenie miejsc wystawienniczych, izb pamięci, czy mini skansenów. Warto wykorzystać potencjał zespołów parkowych, pałacowych, ogrodowych, czy obiektów i infrastruktury zabytkowej w celu podniesienia jej atrakcyjności turystycznej i kulturowej.

Wzmocniony ruch turystyczny związany z walorami poznawczymi oraz rekreacyjnymi generował będzie zapotrzebowanie na usługi gastronomiczne, rękodzieło, wytwarzanie produktów regionalnych, czy rozwój agroturystyki. Wpłyne to na rozwój gospodarczy LGOF oraz integrację mieszkańców wokół zasobów kulturowych i przyrodniczych regionu oraz coraz bardziej popularnych form aktywności fizycznej i rekreacyjnej (pieszej, rowerowej).

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Celem jest rozwój atrakcyjnej infrastruktury rowerowej (pieszo-rowerowej) o charakterze turystycznym związanej z promowaniem walorów poznawczych oraz rekreacyjnych subregionu wraz z promowaniem i rozwojem dziedzictwa naturalnego, kulturowego. Istotna jest również odnowa i rewaloryzacja terenów atrakcyjnych turystycznie, posiadających walory zarówno przyrodnicze, kulturalne jak i historyczne. Konieczna jest budowa infrastruktury rowerowej, pieszo-rowerowej i towarzyszącej, w tym rekreacyjnej. Celem projektu będzie również zwiększenie integracji przestrzennej, w tym komunikacyjno-transportowej w LGOF, poprzez rozwój infrastruktury rowerowej, która pełni zarówno funkcje rekreacyjne, jak i komunikacyjne. Ponadto z uwagi na presję turystyczną widoczną w LGOF, na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo, ważne będą działania mające na celu kanalizowanie oraz organizowanie ruchu turystycznego.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Obszar LGOF ma szansę na rozwój turystyki i utworzenie wspólnego produktu turystycznego związanego z siecią ścieżek i dróg rowerowych. Możliwości rozwoju determinuje przede wszystkim położenie i uwarunkowania przyrodnicze: doliny i starorzecza Odry i Baryczy, Bory Dolnośląskie i Wzgórza Dalkowskie, ale także historia i dziedzictwo kulturowe. Dziedzictwo kulturowe i historyczne związane jest z zachowanymi układami urbanistycznymi, w tym przestrzeni miejskich, parkowymi, pałacowymi oraz miejscami bitew historycznych m.in. bitwą pod Legnicą. To także pielęgnowanie historii i lokalnej kultury w postaci centrów wystawienniczych. Zapewnienie funkcjonalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej w LGOF oraz zagospodarowanie terenów rzeki Odry, są odpowiedzią na rosnącą potrzebę aktywnego spędzania czasu, w tym przede wszystkim turystyki rowerowej.

Zintegrowany charakter projektu jest widoczny na wielu płaszczyznach. Projekt zakłada koordynację działań na wielu obszarach: infrastrukturalnym, promocyjnym, edukacyjnym, jak i integracyjnym, z korzyścią dla wszystkich mieszkańców obszaru LGOF oraz turystów odwiedzających ten region:

- **Infrastruktura.** Inwestycje będą realizowane, w co najmniej dwóch gminach, skupiając się na budowie infrastruktury turystycznej - rowerowej, pieszo-rowerowej oraz rekreacyjnej. Wykorzystanie tej infrastruktury będzie wspólne dla mieszkańców gmin LGOF i turystów odwiedzających obszar. W ten sposób projekt wpisuje się w ramy projektu "twardego", zgodnie z definicją. Ponadto w wyniku jego realizacji w LGOF widoczny będzie efekt skali gdyż rozwój atrakcyjnych szlaków i tras przyciągnie turystów.
- **Promocja i edukacja.** Projekt zakłada promowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego regionu. Promocja ta obejmie zarówno mieszkańców gmin, jak i turystów, a dzięki temu mieszkańcy zyskają większą świadomość o bogatym dziedzictwie swojego regionu. Z kolei turyści będą skłonni spędzić więcej czasu i pieniędzy w regionie, co przyniesie korzyści ekonomiczne.
- **Integracja.** Zintegrowany charakter projektu jest również widoczny w zakresie integracji społecznej i przestrzennej. Wspólne korzystanie z infrastruktury turystycznej i kulturalnej, jak również zaangażowanie w promocję dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyczyni się do wzrostu spójności społecznej. Ponadto, projekt przyczyni się do lepszego zrozumienia i większej tolerancji dla różnic kulturowych, co jest kluczowe dla harmonijnego rozwoju społeczeństwa. Integracja przestrzenna zostanie zapewniona dzięki budowie infrastruktury w miejscach, w których widoczne są największe deficyty, co umożliwi połączenie i zwiększenie powiązań pomiędzy gminami LGOF.

Przez szerokie zaangażowanie różnych sektorów i mieszkańców na różnych poziomach, projekt spełnia definicję projektu zintegrowanego, tworząc wielowymiarowy i holistyczny plan rozwoju regionu. Funkcją dodatkową nowo powstających tras rowerowych jest także wzmacnianie spójności przestrzennej regionu w zakresie transportu i mobilności mieszkańców oraz poprawy kondycji psychofizycznej.

Efektom zrealizowanych projektów będzie znaczna poprawa jakości infrastruktury kulturowej i turystycznej, odnowa i promocja atrakcyjnych turystycznie terenów, obiektów zabytkowych, oraz nadawanie im nowych lub przywracanie utraconych funkcji kulturowych i turystycznych, jak również wzrost rozpoznawalności regionalnej oferty w tym zakresie. Z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury oraz jej efektów korzystać będą mieszkańcy całego LGOF oraz turyści. Pomimo punktowej lokalizacji, cel i przeznaczenie infrastruktury determinuje grupę docelową projektu, która już z samego założenia koncentruje się na znacznie szerszym obszarze i oddziaływaniu aniżeli mieszkańców gminy, czy miejscowości, gdzie projekt jest ulokowany. Kulturowy i turystyczny charakter przedsięwzięcia z samego założenia przewiduje wspólne wykorzystanie wytworzonych produktów. Otwiera szanse do zacieśniania współpracy ponadlokalnej i integracji mieszkańców w relacji wieś - miasto. Będzie to odpowiedzią na poszukiwania łatwo dostępnych i bliskich miejsc wypoczynku, rekreacji, kultury i turystyki.

Dzięki tożsamości zakresu rzeczowego projektów oraz ich realizacji w zbliżonej perspektywie czasowej, spodziewać się należy kompleksowego wsparcia na rzecz oferty turystycznej i kulturowej subregionu. Dodając do tego mnogość zaplanowanych, komplementarnych przedsięwzięć w zakresie turystyki rowerowej oraz wspólną perspektywę czasową realizacji zadań na zdefiniowanym terytorium LGOF, oczekiwać należy szybkich efektów podejmowanej interwencji, w przeciwieństwie do wybiórczo realizowanych inwestycji w bliżej nieokreślonym czasie. Korzystając ze skumulowanego i dedykowanego wsparcia finansowego ze środków UE w ramach instrumentu ZIT, na etapie Strategii dokonano zatem równoległego i skoordynowanego opracowania projektów w zakresie kultury i turystyki, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi oraz synchroniczności późniejszego wdrażania w ściśle określonych ramach czasowych. Komplementarność i funkcjonalne powiązanie przedsięwzięć o charakterze turystycznym i kulturowym, wspólnie buduje markę turystyczno-kulturalną subregionu, stwarzając mieszkańcom LGOF warunki do aktywnego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, generując przy tym rozwój gospodarczy subregionu poprzez stymulowanie popytu na usługi gastronomiczne, agroturystykę, czy wytwarzanie produktów regionalnych.

Efekty projektu zintegrowanego

Konieczne jest podejmowanie skoordynowanych działań w zakresie promowania i zachowania dziedzictwa obszaru. Efektem zrealizowanych projektów będzie znaczna poprawa jakości infrastruktury turystycznej, odnowa i promocja atrakcyjnych turystycznie terenów, budowa nowych obiektów oraz wzrost rozpoznawalności regionalnej oferty turystycznej. Ponadto dzięki rozwojowi infrastruktury rowerowej, poprawi się kondycja psychofizyczna mieszkańców. Projekt zintegrowany przyczyni się do wspierania rozwoju gospodarczego i rozwoju społecznego (m.in. zwiększenia spójności społecznej, aktywizacji, czy integracji mieszkańców) oraz zrównoważonej turystyki.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Wspierana infrastruktura rowerowa
- Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich
- Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej
- Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej
- Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej
- Długość odnowionych szlaków turystycznych
- Długość utworzonych szlaków turystycznych
- Długość wspartych szlaków turystycznych
- Liczba instytucji kultury objętych wsparciem
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem
- Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR)
- Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK)
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)

- Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym
- Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego

2. Wskaźnik rezultatu:

- Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej
- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem
- Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych
- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu

- Cel operacyjny 1.1 Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów
- Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

- Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, sportowych i proekologicznych

Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

- Cel operacyjny 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska

Cel strategiczny 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności

- Cel operacyjny 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu

- Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu

Konkurencyjność gospodarki województwa dolnośląskiego oparta będzie na racjonalnym wykorzystaniu w rozwoju turystyki zasobów przyrodniczych i kulturowych, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska.

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Lubin	Centrum Wystawiennicze Dziedzictwa Kulturowego Regionu Dolnego Śląska w Księginicach w Gminie Lubin
2	Gmina Grębocice	Wzmocnienie murów ruin pałacu w Krzydłowicach
3	Gmina Grębocice	Zabezpieczenie ruin pałacu w Grębocicach – etap II
4	Gmina Jemielno	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych wraz z infrastrukturą turystyczno – rekreacyjną
5	Gmina Góra	Ścieżka rowerowo-turystyczna Góra – Ryczeń – Jemielno – Lubin
6	Powiat Górowski	Ścieżka rowerowo-turystyczna Ryczeń – Jemielno
7	Gmina Kunice	Budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą turystyczną w powiecie legnickim (Legnica-Kunice-Prochowice)
8	Powiat Legnicki	Budowa systemu turystycznego i ścieżek rowerowych w Powiecie Legnickim stanowiących uzupełnienie sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego (Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej/Cyklostrady Dolnośląskiej)
9	Gmina Prochowice	Budowa drogi rowerowej wraz z infrastrukturą turystyczną obrazującą tereny przyrodnicze i walory kulturowe Prochowic
10	Gmina Wąsosz	Budowa edukacyjnej ścieżki pieszo - rowerowej w gminie Wąsosz
11	Gmina Głogów	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Głogów

12	Gmina Jerzmanowa	Rozwój bazy turystycznej w miejscowości Jerzmanowa
Projekty zintegrowane rezerwowe:		
1	Gmina Prochowice	Modernizacja i przebudowa terenów atrakcyjnych turystycznie o walorach przyrodniczych, kulturalnych i historycznych na terenie Gminy Prochowice
2	Gmina Chocianów	Miejsca postoju dla turystów rowerowych
3	Gmina Chojnów	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Chojnów
4	Gmina Góra	Ścieżka rowerowo-turystyczna Góra – Czernina – Siciny – Niechlów – Głogów
5	Gmina Kotla	Budowa ścieżki rowerowej w m. Kotla
6	Gmina Kunice	Odnowa turystycznie o walorach kulturowych i historycznych na terenie gminy Prochowice i Kunice
7	Gmina Radwanice	Budowa szlaku rowerowego wokół gminy Radwanice
8	Gmina Lubin	Rozwój sieci dróg rowerowych na terenie gminy Lubin
9	Gmina Rudna	Rozwój bazy turystycznej w Gminie Rudna - całoroczna chata grillowa w m. Gwizdanów
10	Gmina Żukowice	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Żukowice
11	Powiat Polkowicki	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Polkowickiego
12	Powiat Głogowski	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Głogowskiego
13	Gmina Męcinka	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej - rzeka Nysa Szalona do Piotrowic
14	Gmina Pęcław	Budowa ścieżki rowerowej Mileszyn – Droglowice

Obszar 3. Środowisko

PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Województwo dolnośląskie, jak i obszar LGOF boryka się z dużym problemem jakim jest zanieczyszczenie powietrza. Głównym zagrożeniem LGOF w tym zakresie, jest przekroczenie poziomu pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu oraz poziomu arsenu w powietrzu.

Ponadnormatywny poziom zanieczyszczeń dotyczy przede wszystkim terenów zurbanizowanych. Przyczyną tego stanu rzeczy są zanieczyszczenia pochodzące z przemysłu, jak również przestarzałych palenisk, które używane są do ogrzewania domów. Oprócz zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, problem stanowią wyziewy z szybów kopalnianych i fetor, który znacząco obniża jakość życia i zadowolenie mieszkańców. Przemysłowy charakter obszaru, hutnictwo rud metali niezależnych oraz przebieg przez LGOF drogi S3 determinuje jakość i stan powietrza.

Z danych z raportu 2020 o stanie środowiska w województwie dolnośląskim, wynika, że w latach 2016-2018, na terenie Legnicy oraz Głogowa występowały przekroczenia średniorocznego poziomu docelowego określonego dla arsenu w pyłe PM10: w Legnicy (138%-290% poziomu docelowego) oraz w Głogowie (167%-504% poziomu docelowego).

Sytuacja w obszarze zanieczyszczenia powietrza w obrębie LGOF jest zbliżona do sytuacji całego województwa. Odnotowuje się przekroczenia średniodobowe i średnioroczne dla takich substancji jak: PM10 oraz benzo(a)pirenu. Przyczyną tych przekroczeń są zazwyczaj emitory lokalnych kotłowni i palenisk domowych zlokalizowanych na terenach zurbanizowanych. Inną przyczyną są również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego.

LGOF boryka się także z problemem wysokiego poziomu zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego wynikającymi z wysoko rozwiniętego przemysłu, a także z licznymi konfliktami przestrzennymi i środowiskowymi związanymi z presją inwestycyjną na obszary

zalewowe, realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie, a także konflikt pomiędzy terenami rozwoju zabudowy, a złożami węgla brunatnego. Wyzwaniem dla Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, ale i dla całego kraju jest transformacja energetyki i zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii. Obecnie na terenie LGOF stopień wykorzystania energii słonecznej jest niski. LGOF dotyka również problem zanieczyszczeń powietrza związany z wysokim poziomem niskiej emisji pochodzącej z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych. Nadal problemem jest niska efektywność energetyczna budynków, w tym użyteczności publicznej – szkół, urzędów, instytucji kultury, itp. W ramach przedsięwzięcia planuje się również budowę biogazowni na terenie gminy Pęcław. Biogazownie są idealnym sposobem na pozyskiwanie tzw. zielonej energii i stanowią doskonałą alternatywę dla źródeł tradycyjnych. Mają nie tylko możliwość uzyskania taniej energii, ale także rozwiązują problem składowania odpadów, co szczególnie w gospodarstwach rolnych stanowi spory problem.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Istotą przedsięwzięcia jest poprawa jakości powietrza na terenie LGOF poprzez inwestycje mające na celu kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej wraz z modernizacją systemów grzewczych w budynkach oraz instalacjami OZE, głównie fotowoltaiką.

Niezmodyfikowane, nieocieplone budynki powodują duże straty ciepła, co obniża efektywność energetyczną w LGOF, a koszty eksploatacji budynków są wyższe.

Celem szczegółowym jest poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym poprzez termomodernizację. Przeprowadzone działania obejmują wymianę/modernizację systemów grzewczych, docieplanie ścian zewnętrznych i wymianę okien w wybranych budynkach na terenie powiatu głogowskiego, górowskiego, lubińskiego, legnickiego i polkowickiego, zgodnie z wykazem projektów. Przyniesie to skumulowane efekty ekologiczne na obszarze LGOF.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej pozwoli zminimalizować zużycie energii końcowej i użytkowej na poziomie całego LGOF. Realizacja działań przyczyni się również do dalszej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, przede wszystkim w wymiarze poprawy jakości powietrza, w wyniku ograniczenia emisji zanieczyszczeń. Pośrednio osiągnięty efekt ekologiczny będzie miał wpływ na poprawę warunków życia mieszkańców, ograniczając występowanie dni ze smogiem, zwłaszcza w dni jesienne i zimowe. Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, przyniesie pozytywne oddziaływania środowiskowe, zmniejszy koszty eksploatacyjne i przyniesie wymierne korzyści finansowe. Dodatkowo wpłynie to na poziom bezpieczeństwa energetycznego, szczególnie instytucji publicznych świadczących usługi publiczne na rzecz wspólnoty samorządowej. Projekt zintegrowany będzie stanowić także element edukacyjny i popularyzatorski wśród społeczności LGOF dla działań związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków oraz wykorzystaniem OZE, co przełoży się na analogiczne działania w budynkach jedno i wielorodzinnych.

Projekt zintegrowany stanowi odpowiedź na zidentyfikowaną sytuację problemową i wprost wpisuje się swoim zakresem rzeczowym oraz planowanymi efektami w realizację celów, priorytetów i działań określonych w Strategii ZIT LGOF. Dzięki jego realizacji nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, zwiększenie oszczędności energii oraz wykorzystanie OZE, na terenie całego LGOF.

Efekty i rezultaty projektu polegające na zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwiększeniu oszczędności energii oraz wykorzystaniu OZE będą oddziaływać na obszar całego LGOF wpływając na poprawę jakości powietrza oraz poprawę bilansu energetycznego w subregionie.

Zintegrowany charakter projektu "Poprawa jakości powietrza w LGOF" jest widoczny na wielu poziomach. Wszystkie zaproponowane działania są powiązane i wzajemnie się uzupełniają, tworząc spójną całość, która skierowana jest na rozwiązanie zidentyfikowanych problemów dotyczących zanieczyszczenia powietrza:

- **Zintegrowane podejście do poprawy jakości powietrza.** Projekt łączy różne strategie i metody mające na celu poprawę jakości powietrza. Zarówno modernizacja budynków, jak i

rozwój odnawialnych źródeł energii, które stanowią komplementarne elementy, przyczyniające się do osiągnięcia celu głównego projektu.

- **Integracja z polityką klimatyczną.** Projekt jest zgodny z kierunkami polityki klimatycznej i energetycznej na poziomie krajowym i unijnym. Działania takie jak termomodernizacja budynków czy rozwijanie odnawialnych źródeł energii przyczyniają się do realizacji celów redukcji emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia efektywności energetycznej.
- **Wszechstronne korzyści.** Projekt przynosi korzyści na wielu płaszczyznach - poprawia jakość powietrza, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie mieszkańców, przyczynia się do zwiększenia efektywności energetycznej, co redukuje koszty eksploatacji budynków, a także przyczynia się do rozwoju "zielonej" gospodarki, poprzez promowanie odnawialnych źródeł energii.

Deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy grupy projektów o tym samym charakterze i celu. Dzięki tożsamości ich zakresu rzeczowego oraz realizacji w zbliżonej perspektywie czasowej, problem niskiej efektywności budynków użyteczności publicznej zostanie potraktowany kompleksowo, wystąpią skumulowane efekty środowiskowe oraz poprawa bilansu energetycznego w działalności instytucji publicznych na terenie całego LGOF. Ilość obiektów poddanych termomodernizacji oraz wspólna perspektywa czasowa realizacji zadań na zdefiniowanym terytorium LGOF dają znacznie większe szanse uzyskania odczuwalnych dla mieszkańców efektów podejmowanych działań, aniżeli wybiórczo realizowane zadania w bliżej nieokreślonym czasie. Korzystając ze skumulowanego i dedykowanego wsparcia finansowego ze środków UE w ramach instrumentu ZIT, dokonano zatem równoległego i skoordynowanego opracowania projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi oraz synchroniczności późniejszego wdrażania w ściśle określonych ramach czasowych.

Efekty projektu zintegrowanego

Realizacja inwestycji powinna przyczynić się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania OZE, ze szczególnym wskazaniem na panele fotowoltaiczne i energię słoneczną. Efektem będzie również zwiększenie udziału wykorzystania źródeł energii odnawialnej w obiektach użyteczności publicznej, zapewnienie energii zgodnie z jej zapotrzebowaniem i poprawa jakości środowiska, poprzez redukcję emisji CO₂ i pyłów do atmosfery.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:
 - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej
 - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków
 - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła
 - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)
 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
2. Wskaźnik rezultatu:
 - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej
 - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i cieplnej
 - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej
 - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)
 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

- Cel operacyjny 4.1 Poprawa stanu środowiska

- o Cel operacyjny 4.4 Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego

Głównym źródłem zanieczyszczeń w LGOF jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków oraz z obiektów sektora komunalno-bytowego, transportu drogowego i terenów przemysłowych. Barierą rozwojową Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego wskazaną w strategii rozwoju województwa jest wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego. Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy nadal pozostaje rejonem, w którym koncentruje się przemysł, dlatego też istotnym jest prowadzenie działań, mających na celu poprawę jakości powietrza, gdyż na terenie LGOM odnotowano przekroczenia arsenu.

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu

- Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka

- Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu
- Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas)

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Chojnów	Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Chojnów
2	Gmina Niechlów	Efektywność energetyczna w budynkach jednostek administracyjnych Gminy Niechlów, poprzez wykonanie termomodernizacji i instalacji odnawialnych źródeł energii
3	Gmina Żukowice	Poprawa efektywności energetycznej w budynku użyteczności publicznej
4	Gmina Miłkowice	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Miłkowice
5	Gmina Kotła	Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Kotli
6	Gmina Ruja	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. "Inki" Danuty Siedzikówny w Wągrownie budynek w Rui
7	Gmina Wąsosz	Termomodernizacja i remont budynku użyteczności publicznej – sala gimnastyczna w Wąsoszu
8	Powiat Głogowski	Termomodernizacja budynku Starostwa Powiatowego w Głogowie
9	Gmina Pęcław	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Gminie Pęcław

Projekty zintegrowane rezerwowe:

1	Gmina Miejska Głogów	Termomodernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej w Głogowie- budynek Ratusza
2	Gmina Miejska Głogów	Termomodernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej w Głogowie- budynek Szkoły Podstawowej nr 2 w Głogowie

PZ 3.2 Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Wyzwania dla obszaru LGOF wskazują na potrzebę adaptacji do zmian klimatu i zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańcom w zmieniających się warunkach klimatycznych, jak również ochronę jakości środowiska przyrodniczego. Zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego jest ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną regionu oraz pozytywnie wpływającym na jakość życia mieszkańców.

Obszar LGOF według regionalizacji geobotanicznej Polski znajduje się na terenie następujących jednostek: Podkraina Południowowielkopolska oraz Kraina Dolnośląska, a obszar ten jest zróżnicowany, jeśli chodzi o pokrycie formami przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2021 r. był najwyższy w gminie Jemielno (99,2%), następnie gminie Wąsosz (86,6%) i Przemków (83,6%), w pozostałych gminach wynosił poniżej 80%. Najmniej obszarów chronionych występuje na terenie gminy Miłkowice, Pęcław oraz miast Legnica i Głogów (poniżej 30 ha).

Szczególnie cennymi obszarami pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych na terenie LGOF są takie obszary jak:

- Dolina Odry wraz z dopływami;
- Dolina Koszarawy;
- Dolina Baryczy
- Bory Dolnośląskie.

Ponadto na obszarze LGOF obowiązuje uchwała nr XXII/669/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie ustanowienia Planu Ochrony Przemkowskiego Parku Krajobrazowego, która wyznacza cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji. Utrata różnorodności biologicznej stanowi istotne zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania życia na Ziemi. Jej zachowanie, przywracanie i wzmacnianie usług ekosystemowych stanowi kluczowe wyzwanie dla samorządów LGOF. Zróżnicowane środowisko przyrodnicze jest stabilniejsze, funkcjonuje w sposób bardziej efektywny oraz jest odporne na zachodzące zmiany. Wśród czynników, które determinują spadek różnorodności biologicznej można wymienić wspomniane wcześniej zmiany klimatu, napływ gatunków inwazyjnych (np. Barszcz Sosnowskiego), zanikanie siedlisk i korytarzy ekologicznych, jak również zanieczyszczanie środowiska i nadmierna eksploatacja zasobów przyrody. Przez teren LGOF przebiegają różne korytarze ekologiczne m.in. Bory Dolnośląskie - Odra Środkowa (GKPdC-20) czy Lasy Sławskie - Bory Dolnośląskie (KZ-4A). Umożliwiają one przemieszczanie się organizmów, jak również rozprzestrzenianie się roślin i grzybów. Istotnym ograniczeniem i zagrożeniem dla ich funkcjonowania jest m.in. rozwój sieci transportowej, budowa obiektów przemysłowych, czy chaotyczna zabudowana obszarów wiejskich w wyniku postępującej suburbanizacji (obserwowanej w LGOF). Wśród możliwych działań mających na celu ochronę korytarzy, a tym samym utrzymanie różnorodności biologicznej jest wprowadzanie zalesień, zielonej i niebieskiej infrastruktury, jak również ochrona dolin rzecznych i ochrona przed zabudową odcinków tych korytarzy. Wpływ na stan i jakość środowiska ma również człowiek. Antropopresja i rosnąca presja urbanizacyjna wpływa na konieczność zachowania i rozwoju bioróżnorodności, dążenie do ograniczenia skutków zmian klimatu, redukcji emisji zanieczyszczeń, jak również zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej. Obecnie udział powierzchni biologicznie czynnej w LGOF wynosi 95,1%. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Pęcław (98,1%), Niechlów (98%) i Jemielno (98%), natomiast najniższą w gminie Krotoszyce (54,7%) oraz w miastach – Legnicy (67,2%) i Głogowie (64,5%). Podstawowe założenia projektu uwzględniają ochronę różnorodności biologicznej, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz realizację działań związanych z ograniczeniem niekontrolowanej presji człowieka, zarówno ekonomicznej, jak i społecznej. Biorąc pod uwagę ukierunkowanie środków unijnych na ten aspekt oraz potrzeby zgłaszane przez gminy, można przewidywać, że gromadzenie zasobów przyjaznych środowisku jest ważnym elementem rozwoju regionu.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Celem projektu jest z prowadzenie działań mających na celu ochronę i poprawę stanu i jakości środowiska oraz ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na bioróżnorodność na obszarze LGOF oraz przywracanie i wzmacnianie usług ekosystemowych w ramach zielonej i niebieskiej infrastruktury. Jednym z największych wyzwań jest racjonalne gospodarowanie terenami o wysokiej wartości przyrodniczej. Zmniejszenie antropopresji poprzez prowadzenie polityki prośrodowiskowej pozwoli na udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo w celach rekreacyjnych. Istotne jest również prowadzenie działań mających na celu przywrócenie i stworzenie warunków do ponownego występowania gatunków rodzimych (flory i fauny charakterystycznej dla LGOF), jak również uzupełnienie sieci terenów zielonych.

Wśród celów szczegółowych projektu można wymienić m.in.:

- w obszarze środowiska naturalnego:
 - przeciwdziałanie powstawaniu tzw. „wysp ciepła”,
 - ochrona różnorodności biologicznej,
 - zwiększenie absorpcji dwutlenku węgla (CO₂),
 - poprawa jakości powietrza,
 - poprawa warunków hydrologicznych.
- w obszarze społeczno – gospodarczym:
 - poprawa jakości życia mieszkańców Głogowa,
 - zwiększenie atrakcyjności miasta dla turystów,
 - zwiększenie ochrony przed hałasem.

Realizowane też będą cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji na terenie gminy Przemków, która w całości położona jest na obszarze Przemkowskiego Parku Krajobrazowego lub jego otuliny, zgodnie z obowiązującą uchwałą nr XXII/669/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie ustanowienia Planu Ochrony Przemkowskiego Parku Krajobrazowego.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Atrakcyjne położenie gmin LGOF, walory przyrodnicze w postaci bogactwa fauny i flory jak również możliwość obcowania bezpośrednio z naturą, stanowi unikatowy potencjał dla rozwoju aktywnej turystyki wypoczynkowej w regionie. Warunki dla rozwoju turystyki związane są głównie z terenami cennymi przyrodniczo, na co wpływ mają uwarunkowania przyrodnicze: doliny i starorzecza Odry i Baryczy, Bory Dolnośląskie i Wzgórza Dalkowskie. Cennym zasobem z punktu widzenia rozwoju turystyki jest także dziedzictwo kulturowe związane z zachowanymi układami urbanistycznymi.

Aby móc wykorzystać posiadane potencjały, istotne jest przede wszystkim zadbanie o stan i jakość środowiska naturalnego. Przewidziane do realizacji projekty wzmocnią ochronę przyrody oraz będą dowodem rozsądnego gospodarowania przestrzenią naturalną, w tym rozwinięciem w terenie edukacji ekologicznej oraz elementów zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki.

Ochrona i zarządzanie obszarami o wysokich walorach przyrodniczych oraz ich rozwijanie z zachowaniem bioróżnorodności, jest kluczowe dla ochrony różnorodności biologicznej i zapewnienia zrównoważonego rozwoju regionu. Zintegrowany projekt, LGOF skupia się na następujących kluczowych obszarach:

- **Adaptacja do zmian klimatu.** Ochrona i zarządzanie obszarami o wysokich walorach przyrodniczych uwzględnia efekty zmian klimatu. Realizowane są działania mające na celu zwiększenie odporności tych obszarów na skutki zmian klimatu, takie jak susze, powodzie, erozja gleby i zmiany w rozkładzie gatunków.
- **Ograniczenie presji człowieka.** Działania mają na celu ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na obszary o wysokich walorach przyrodniczych, ich ochronę i zachowanie.
- **Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury.** Realizowane są działania mające na celu rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, takie jak ochrona i przywracanie siedlisk, tworzenie

korytarzy ekologicznych, budowa ścieżek przyrodniczych i instalowanie infrastruktury związanej z gospodarką wodną.

- **Ochrona gatunków rodzimych.** Przez zintegrowany projekt, promowane są działania mające na celu ochronę gatunków rodzimych i zapobieganie ekspansji gatunków obcych, które mogą stanowić zagrożenie dla ekosystemów.

Realizacja tych celów wymaga koordynacji działań na różnych poziomach zarządzania, a także zaangażowania różnych sektorów i społeczności lokalnej. Przyjęcie zintegrowanego podejścia do ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych w LGOF umożliwi efektywne wykorzystanie zasobów, zapewniając jednocześnie trwałość działań. W ten sposób, region staje się atrakcyjniejszy zarówno dla mieszkańców, jak i dla turystów, co przyczynia się do zrównoważonego rozwoju regionu.

Główne cechy zintegrowanego podejścia do ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych na poziomie zarządczym w LGOF to:

- **Współpraca pomiędzy różnymi sektorami.** Działania sektorów takich jak ochrona środowiska, rolnictwo, leśnictwo, turystyka i planowanie przestrzenne są integrowane w ramach przedsięwzięcia. Rolnicy i leśnicy współpracują z ekologami w celu ochrony i przywracania siedlisk, a planiści przestrzenni koordynują z działaniami turystycznymi w celu zrównoważonego zarządzania obszarami przyrodniczymi.
- **Zintegrowane planowanie i monitorowanie.** Przedsięwzięcie obejmuje holistyczne planowanie, które uwzględnia różne aspekty ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, jak również monitorowanie i ocenę skuteczności działań. Realizacja projektu będzie miała wpływ na cały LGOF, dzięki uzupełnieniu sieci terenów zielonych oraz złagodzeniu skutków zmian klimatu.
- **Długoterminowe i elastyczne podejście.** Zarządzanie obszarami o wysokich walorach przyrodniczych realizowane jest w sposób długoterminowy i elastyczny, co umożliwi dostosowanie działań do zmieniających się warunków i potrzeb.

Dzięki zastosowaniu zintegrowanego podejścia do ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych w LGOF, efektywnie poprawia się stan i jakość środowiska. Realizacja projektu pozwoli również na ukierunkowane i bezpieczne udostępnianie zasobów przyrodniczych regionu, racjonalne ich wykorzystanie, rozsądne gospodarowanie przestrzenią naturalną, a także dzielenie się dziedzictwem naturalnym i kulturowym.

Jednocześnie zmagające się z problemami środowiskowymi oraz jakości powietrza tereny miejskie LGOF, wymagają interwencji w zakresie ochrony bioróżnorodności. Każda tego typu interwencja, która dotyczy zielonej i niebieskiej infrastruktury, rozwoju i terenów zielonych, w tym parków i skwerów, przywracania prawidłowych stosunków hydrologicznych w zbiornikach wodnych wpływa na środowisko naturalne i przyrodnicze zdominowanego przez przemysł wydobywczy subregionu. Dotyczy to w szczególności miast LGOF, które są głównymi ośrodkami gospodarczymi, oświatowymi, kulturalnymi czy administracyjnymi. Przywracanie bioróżnorodności na tych terenach jest zatem szczególnie istotne, nie tylko dla ich mieszkańców, ale także użytkowników miast, którzy do nich przybywają w celach zawodowych, edukacyjnych, konsumpcyjnych, czy administracyjnych. W przypadku miast LGOF są to dziennie tysiące osób z całego subregionu. Istotne jest zatem zapewnienie komfortu życia i korzystania z miasta w kontekście budowania jego odporności oraz ograniczania negatywnych zmian klimatu (miejskiej wyspy ciepła, nawalnych deszczy, emisji zanieczyszczeń), które w bardzo dużym stopniu wpływają na zdrowie ludzi, szczególnie dzieci i osób starszych. W takim ujęciu uznać należy, że każda, nawet punktowa, interwencja przyczyniająca się do wzmacniania ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej, zielonej infrastruktury na obszarach miejskich oraz ograniczania wszelkich rodzajów zanieczyszczenia oddziaływać będzie

na większą część obszaru LGOF. Dojdzie zatem do wspólnego wykorzystania stworzonej w ramach projektu infrastruktury zarówno przez mieszkańców miast, jak i użytkowników do nich przybywających.

Dodatковым atutem podejmowanej interwencji świadczącym o jej ponadlokalnym wykorzystaniu są także walory przyrodniczo-turystyczne. Obszary cenne przyrodniczo, dające możliwość obcowania z naturą są atrakcyjnym magnesem dla spędzania wolnego czasu, odpoczynku i rekreacji, co znacząco wzmacnia potencjał turystyczny i zachęca do odwiedzin wszystkich mieszkańców LGOF w ramach bliskiej i łatwo dostępnej turystyki weekendowej, czy tranzytowej. Istotne jest przy tym zmniejszanie negatywnej presji na ekosystemy i właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego.

Nie bez znaczenia pozostaje wymiar edukacyjny i popularyzatorski podejmowanych działań. Wartości dodaną jest możliwość wykorzystania doświadczeń projektowych i ich implementacja w innych miejscowościach w ramach tzw. „dobrych praktyk”.

Efekty projektu zintegrowanego

Przedsięwzięcia realizowane w ramach przedsięwzięcia zintegrowanego przyczynią się do zachowania i rozwoju bioróżnorodności na obszarze LGOF oraz do ograniczenia skutków zmian klimatu. Poprzez wyznaczenie miejsc do przemieszczania się, wypoczywania, aktywności rekreacyjnej. Przedsięwzięcie obejmuje swego rodzaju czynną ochronę gatunków i siedlisk przyrodniczych w tym m.in. minimalizację negatywnych skutków i oddziaływania człowieka na tereny chronione, wspierając zrównoważony rozwój i ochronę bioróżnorodności fauny i flory.

Dzięki realizacji projektów w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia nastąpi:

- wzrost świadomości ekologicznej, który wpłynie na poprawę jakości środowiska przyrodniczego,
- ukształtowanie proekologicznych zachowań, co przełoży się na troskę o przyrodę i zachowanie jej różnorodności biologicznej,
- zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej,
- zachowanie gatunków objętych ochroną gatunkową,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego regionu,
- wzrost jakości życia mieszkańców.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Długość odnowionych szlaków turystycznych
- Długość utworzonych szlaków turystycznych
- Długość wspartych szlaków turystycznych
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba obiektów infrastruktury na cele ukierunkowania ruchu turystycznego albo edukacji przyrodniczej
- Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba wspartych form ochrony przyrody
- Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi
- Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia
- Powierzchnia parków krajobrazowych objętych wsparciem w ramach realizacji zadań objętych planami ochrony
- Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony
- Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu

2. Wskaźnik rezultatu:

- Liczba gatunków zagrożonych, dla których wykonano działania ochronne
- Liczba inwazyjnych gatunków obcych, wobec których podjęto działania ograniczające ich negatywny wpływ
- Liczba zachowanych lub udrożnionych korytarzy ekologicznych
- Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury
- Powierzchnia obszarów chronionych, dla których opracowano dokumenty planistyczne
- Powierzchnia wspartych obszarów chronionych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,

- Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki,

Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

- Cel operacyjny 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu

- Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

- Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas)

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej::

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Miejska Głogów	Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury w Gminie Miejskiej Głogów
2	Gmina Przemków	Utworzenie Zielonej Przystani w Przemkowie w celu ochrony i zachowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego Gminy Przemków

Projekty zintegrowane rezerwowe:

1	Gmina Przemków	Wodna Przystań w Przemkowie – zachowanie bioróżnorodności obszarów wodnych poprzez kompleksowe zagospodarowanie terenów wodnych gminy Przemków w celu ochrony i wykorzystania ich potencjału turystycznego
---	----------------	--

PZ 3.3 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Stopień skanalizowania poszczególnych gmin w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym jest bardzo zróżnicowany. Procent ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków w podregionie legnicko-głogowskim wynosi 86,1%. Jest to wartość znacznie wyższa od wartości dla Polski (71,2%), wyższa również od wartości dla województwa (76,9%). Powiatem, w którym największy procent ludności korzysta z oczyszczalni jest powiat lubiński (93,7%), natomiast najniższy procent korzystających jest w powiecie górowskim (44%). Jednocześnie największy przyrost wskaźnika skanalizowania w stosunku do roku 2010 zanotowano w powiecie legnickim (+12,3 pkt proc.), natomiast najmniejszy w powiecie Miasto Legnica (+3,2 pkt proc.). W przypadku gmin największy odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. dotyczył gminy Rudna (99,9%), natomiast najniższy gminy Niechlów (12,7%). Zdecydowana część obszaru funkcjonalnego

(głównie obszary wiejskie) wymaga podjęcia inwestycji związanych z rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, z uwagi na widoczne dysproporcje w dostępie do tego rodzaju infrastruktury na terenie LGOF. Problemem jest również brak zainwestowania w nowoczesne oczyszczalnie ścieków. Analizując awarie sieci kanalizacyjnej, niezmiennie w latach 2017-2021 najczęściej awarii odnotowano w gminie Polkowice (514 awarii w 2021 r.). Następnie w mieście Legnica (329), gminie Lubin (312) i Chocianów (169). W pozostałych gminach liczba odnotowanych awarii w tym roku wynosiła poniżej 100. Brak kanalizacji generuje problemy związane z utrzymaniem stanu sanitarnego na odpowiednim poziomie. Oprócz dość oczywistych problemów związanych z warunkami bytowymi ludności, brak sieci kanalizacyjnej oznacza poważne ograniczenia możliwości i negatywnie wpływa na wykorzystanie szans rozwojowych. Brak kanalizacji wpływa negatywnie na stan środowiska naturalnego i jakość zasobów wodnych gminy. Problem niekontrolowanego zrzutu ścieków stanowi poważny problem ekologiczny i sanitarny wód podziemnych. Sytuacja taka obniża atrakcyjność obszaru. Problem ten jest rozwiązywany przy pomocy zbiorników bezodpływowych (szamb) opróżnianych okresowo lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Część z szamb nie spełnia podstawowych wymogów ochrony środowiska związanych ze szczelnością. Zdarzają się również posesje, na których brak jest jakiegokolwiek lokalnej kanalizacji sanitarnej. Powoduje to przedostawanie się ścieków do wód gruntowych i ich degradację, a tym samym pogorszenie struktury bilansu wodnego. Z uwagi na powyższe zachodzi potrzeba uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w zakresie właściwego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Wynika to również z nałożonego na gminy obowiązku wynikającego z dyrektywy 91/271/WEG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Zgodnie z KPOŚK (VI aktualizacja) potrzeby w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych występują w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM: Chocianów oraz Ścinawa (wielkość aglomeracji ustalona na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Ścinawie w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ścinawa), jak również w aglomeracjach od 2 tys. do 10 tys. RLM: Prochowice i Legnickie Pole.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Głównym celem przedsięwzięcia jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze LGOF w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, zmniejszając negatywne oddziaływanie na środowisko i spełniając tym samym obowiązki wynikające z dyrektywy 91/271/WEG. Istotnym jest również zaspokojenie potrzeb mieszkańców, poprawa satysfakcji i komfortu życia w LGOF, zwiększenie szans rozwojowych obszaru, a także poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z FEDS 2021-2027 wsparcie ze środków UE będą mogły uzyskać projekty w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach wskazanych w KPOŚK od 2 do 15 tys. RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej, w tym m.in. oczyszczalnie ścieków komunalnych, sieć kanalizacji sanitarnej, zagospodarowanie osadów ściekowych, monitoring. Wsparcie zostanie zapewnione przede wszystkim na inwestycje w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM, dla których zostanie wydzielona osobna alokacja dająca możliwość realizacji projektów wskazanych w KPOŚK. Aglomeracje o RLM od 2 tys. do 10 tys. będą mogły uzyskać wsparcie w ramach pozostałej alokacji nieprzeznaczonej na aglomeracje od 10 tys. do 15 tys. RLM. **Powyższe oznacza, iż projekty dla aglomeracji od 10 do 15 tys. RLM powinny być traktowane priorytetowo i w pierwszej kolejności być przewidziane do dofinansowania i realizacji. Dopiero zapewnienie im finansowania aglomeracjom 10-15 tys. RLM nie spełniających wymogów KPOŚK daje możliwość wskazania projektów w zakresie 2-10 tys. RLM** Wśród jednostek należących do LGOF, w VI obowiązującej Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) wskazują się 2 aglomeracje o RLM 2-10 tys. i są to: Legnickie Pole, Prochowice, a także aglomerację o RLM 10-15 tys. – Chocianów. Ponadto, aglomerację Ścinawa należy zaliczyć do aglomeracji od 10 tys. do 15 tys. RLM zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Ścinawie w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ścinawa.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Projekt odpowiada na istniejące zapotrzebowanie wyrażające się przede wszystkim niedostateczną długością sieci kanalizacyjnej oraz infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych na terenie LGOF. Podstawowym problemem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej, jest brak odpowiedniego stopnia skanalizowania, głównie na obszarach wiejskich. Przedsięwzięcie ma wymiar zintegrowany, ponieważ jego realizacja wpłynie na rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, z której korzystać będą mieszkańcy obszaru. W wyniku realizacji projektu uzupełniona zostanie infrastruktura w miejscach w których widoczne są największe deficyty w tym zakresie. Ponadto projekt ten ma istotne znaczenie z uwagi na postępującą suburbanizację miast i rosnące potrzeby dotyczące rozwoju podstawowej infrastruktury, w szczególności na obszarach wiejskich. Wdrażanie projektu zintegrowanego pozwoli na poprawę jakości środowiska całego LGOF, dzięki uzupełnieniu sieci kanalizacyjnej, do której dostęp w obszarze funkcjonalnym jest nierównomierny.

Projekt koncentruje się na trzech głównych obszarach: adaptacji do zmian klimatu, ochrony wysokich walorów przyrodniczych oraz rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Każdy z tych obszarów wpływa na inny, a wszystkie razem mają wpływ na całość systemu - społeczność LGOF. Adaptacja do zmian klimatu wymaga nie tylko inwestycji w infrastrukturę fizyczną, ale także w edukację społeczności i zarządzanie ryzykiem. Ochrona wysokich walorów przyrodniczych ma na celu zarówno zachowanie istniejących ekosystemów i bioróżnorodności, jak i poprawę jakości życia mieszkańców. Wreszcie, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest kluczowy dla ochrony zdrowia publicznego i zasobów wodnych, a także dla promowania zrównoważonego rozwoju.

Działania w każdym z tych obszarów muszą być koordynowane, aby osiągnąć optymalne rezultaty, np. inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną powinny uwzględniać projekty adaptacji do zmian klimatu, aby infrastruktura była odporna na ekstremalne warunki pogodowe. Podobnie, działania ochrony przyrody powinny być zintegrowane z działaniami w zakresie adaptacji do zmian klimatu i zarządzania wodą, aby zapewnić, że ekosystemy są zdolne do przystosowania się do zmieniających się warunków.

Zgodnie z ustaleniami Prognozy oddziaływania na środowisko dla VI Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) zaplanowane w KPOŚK zadania inwestycyjne przyczynią się m.in. do:

- ograniczenia istniejącej presji o charakterze punktowym i rozproszonym do gleb oraz wód (w efekcie powstawania zbiorczych systemów);
- zmniejszenia presji na obszary chronione, w tym na gatunki wodne i zależne od wód w wyniku ograniczenia ładunków biogenów, zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz innych zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych ze ściekami (w efekcie realizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków).

Ponadto „realizacja inwestycji z zakresu budowy i modernizacji systemów kanalizacji ściekowej pozwoli na zbieranie oraz odprowadzenie zanieczyszczeń do oczyszczalni, gdzie poddane zostaną właściwemu oczyszczeniu. Podłączenie kolejnych użytkowników może przyczynić się do ograniczenia zrzutów niewłaściwie oczyszczonych ścieków.”

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych, oprócz nadmiernej eksploatacji do celów gospodarczych, jest przemysł wydobywczy, a pod względem jakości – sposób zagospodarowania i użytkowania terenu (stopień skanalizowania, stacje paliw, składowiska odpadów itp.). Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ mają jednak zrzuty nie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych oraz spływy powierzchniowe z użytków rolnych. Poprawa lub pogorszenie stanu gospodarki komunalnej mają zatem bezpośredni wpływ na jakość środowiska przyrodniczego.

Jakość wód ma istotny wpływ zarówno na zdrowie społeczeństwa, jak i na prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów. Działania związane z ochroną wód należy prowadzić równolegle w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych, kompleksowo w ramach zlewni. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi wymaga podejmowania i wdrażania działań w gospodarce komunalnej, w szczególności w zakresie rozbudowy infrastruktury oczyszczania ścieków. Kontynuacja realizacji Krajowego Programu

Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), umożliwi realizację zobowiązań akcesyjnych wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG (tzw. ściekowej) w zakresie redukcji ładunku zanieczyszczeń. W tym kontekście, nie bez znaczenia jest lokalizacja planowanej interwencji. Obszary, na których będą realizowane projekty leżą w granicach jednostek gospodarki wodnej Jednolitych Części Wód Podziemnych oraz Jednolitych Częściach Wód Powierzchniowych obejmujących obszary także innych gmin LGOF. Z tego też względu projekt spełnia definicję projektu zintegrowanego, w którym deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury. Pomimo, że planowana infrastruktura powstanie na terenie aglomeracji Chocianów i Ścinawa (ewentualnie - rezerwowo - Prochowice) i korzystać z niej będą bezpośrednio przyłączeni do niej mieszkańcy tych gmin, to jej wykorzystanie przyczyni się do znaczącej poprawy środowiska naturalnego, w szczególności jakości wód podziemnych i powierzchniowych, także na obszarze gmin LGOF wchodzących w skład tych samych jednostek gospodarki wodnej (JCWP oraz JCWPd).

Wzrost poziomu skanalizowania na obszarach aglomeracji Chocianów i Ścinawa to także zwiększone szanse rozwojowe w obszarze gospodarczym tej części LGOF, gdzie występują silne powiązania funkcjonalnie (choćby w zakresie rynku pracy, czy transportu zbiorowego) z gminami powiatu polkowickiego oraz lubińskiego. Tym samym, pomimo punktowego charakteru projektu, jego oddziaływanie oraz efekty realizacji wykorzystywane będą w znacznie szerszym terytorialnie zakresie. Możliwość zapewnienia turystom wysokich standardów bytowych wpłynie na wzrost popytu turystycznego na usługi świadczone na terenie aglomeracji. Tym samym zwiększy się motywacja miejscowej ludności do zakładania własnej działalności turystycznej i około turystycznej, co przyczyni się do dynamizacji rozwoju gospodarczego regionu. Ponadto obszary dysponujące wysokim poziomem wyposażenia infrastrukturalnego uznawane są przez inwestorów jako miejsca korzystne dla lokalizacji działalności gospodarczej.

Efekty projektu zintegrowanego

Głównym efektem realizacji projektu jest zmniejszenie nierówności pomiędzy gminami w zakresie dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków komunalnych, polepszenie warunków socjalno-bytowych, podnoszenie komfortu życia mieszkańców. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej pozwoli również na zmniejszenie zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i eliminację przydomowych oczyszczalni ścieków, co wpłynie na jakość środowiska w całym obszarze. Poprawie ulegną również parametry i jakość wody pitnej dostarczanej do mieszkańców. Tym samym zniwelowane zostaną bariery rozwojowe obszaru, dzięki realizacji projektu zintegrowanego o charakterze liniowym.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)
- Liczba rozbudowanych/zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych
- Liczba wdrożonych inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi
- Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych
- Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków

2. Wskaźnik rezultatu:

- Ludność podłączona do wybudowanej lub zmodernizowanej zbiorczej kanalizacji sanitarnej

- Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia
- Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

- Cel operacyjny 2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej

Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

- Cel operacyjny 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska

Deficytami wskazywanymi na obszarach wiejskich w województwie dolnośląskim jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna. Kompleksowa rozbudowa sieci wpłynie na poprawę standardu i jakości życia.

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu

- Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

- Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów.

- Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas)

Projekty zintegrowane wybierane w procedurze konkurencyjnej:

Zakres/typ projektów	<p>Wobec zidentyfikowanych na obszarze ZIT LGOF potrzeb w zakresie projektów wod-kan, dla których oczekiwana łączna wartość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) znacząco przekracza alokację dostępną dla ZIT LGOF w Działaniu FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa oraz wobec braku wypracowania konsensusu potencjalnych wnioskodawców, co do podziału tej alokacji na projekty strategiczne przewidziane do realizacji w formule niekonkurencyjnej, Komitet Sterujący ZIT LGOF w dniu 16 listopada 2023 r. podjął uchwałę, w której zarekomendował następujący sposób wykorzystania alokacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rekomenduje się wykorzystanie pełnej kwoty alokacji przewidzianej dla ZIT LGOF w Działaniu FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa, tj. 19.015.750 euro, w procedurze konkurencyjnej organizowanej przez Instytucję Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Dolnego Śląska 2021-2027 dla ZIT LGOF; 2) Stosownie do treści Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska na lata 2021-2027 rekomenduje się zaplanować wsparcie przede wszystkim na inwestycje w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM dla projektów wskazanych w KPOŚK;
----------------------	---

		<p>3) Aglomeracje o RLM od 2 tys. do 10 tys. rekomenduje się ująć jako rezerwowe, z możliwością ubiegania się o wsparcie wyłącznie pod warunkiem zabezpieczenia potrzeb aglomeracji od 10 tys. do 15 tys. RLM.</p> <p>Tym samym, wyłonienie projektów zintegrowanych w zakresie wod-kan w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej, realizowanych na obszarze LGOF, przewiduje się w procedurze konkurencyjnej organizowanej przez IZ FEDS 2021-2027.</p> <p>Projekty potencjalnie kwalifikujące się do wsparcia to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Chocianów (wnioskodawca Gmina Chocianów) • Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy Ścinawa wraz z budową odcinka wodociągowego i sięgaczami (wnioskodawca Gmina Ścinawa).
Projekty zintegrowane rezerwowe:		
1	Gmina Prochowice	Przebudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Prochowicach - etap II
2	Gmina Prochowice	Przebudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Prochowicach - etap III

PZ 3.4 Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych

<p>Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)</p> <p>Obecnie udział powierzchni terenów zieleni w LGOF jest zróżnicowany. Ich największy udział w powierzchni ogółem odnotowano w mieście Chojnów (11,34%), Legnicy (8,24%), Głogowie (6,62%) oraz Lubinie (6,01%). W pozostałych gminach wartość wskaźnika w 2021 r. wynosiła poniżej 1% (wyjątek gmina Polkowice – 1,29%). Według danych GUS na terenie LGOF w 2021 r. było 58 parków spacerowo-wypoczynkowych (wzrost o 3 w porównaniu do 2017 r.). Na terenie 11 jednostek widoczne są deficyty dotyczące parków spacerowo-wypoczynkowych. Analizując zmiany dotyczące parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w poszczególnych gminach, można zauważyć zmniejszenie się ich powierzchni w miastach: Chojnów i Głogów, jak również w gminach: Głogów, Męcinka, Legnickie Pole, Prochowice, Chocianów i Gaworzycy. Gminy te, w szczególności wymagają podjęcia działań na rzecz rozwoju terenów zielonych, zielonej i niebieskiej infrastruktury, jak również zadbania o jakość i stan zagospodarowania przestrzeni publicznych. Brak miejsc, w których mieszkańcy mogą spotykać się i integrować, stanowić może zagrożenie i przyczynia się do problemu wykluczenia społecznego, w dużej mierze, wśród osób starszych czy niepełnosprawnych. Z uwagi na starzenie się społeczności, istotnym jest również podejmowanie działań i budowa obiektów, które pozwolą na zadbanie o kondycję psychofizyczną mieszkańców i zapewnienie włączenia społecznego. Barierą LGOF wskazywaną przez beneficjentów jest zanik więzi społecznych, mała asymilacja nowych mieszkańców i marginalizacja, zatem stworzenie funkcjonalnych oraz bezpiecznych przestrzeni publicznych wpłynie na możliwość zwiększenia poziomu integracji wśród społeczności lokalnej.</p>
<p>Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe</p> <p>Projekt polega na odnowie przestrzeni publicznej oraz nadaniu jej nowych funkcji związanych z utworzeniem miejsc integracji społecznej oraz miejsc dla turystyki, rekreacji i odpoczynku, wykorzystując w tym celu obszary atrakcyjne przyrodniczo. Ponadto w tym celu zostaną wykorzystane m.in. obiekty i przestrzenie, w tym zabytkowe, które utraciły funkcje a ich dewastacja postępuje. Stworzenie miejsc i zagospodarowanie przestrzeni w atrakcyjnej lokalizacji związanej z</p>

dziedzictwem kulturowym pozwoli na zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, poprawę jakości ich życia, promowanie i ochronę materialnego dziedzictwa kulturowego (np. w postaci zabytkowych założeń parkowo-ogrodowych), jak również rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych tych miejsc. To także szansa na rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i tworzenia przestrzeni zielonych, przyjaznych środowisku i sprzyjających poprawie jakości powietrza. Projekt zakłada stworzenie miejsc do odpoczynku i aktywności fizycznej, a zadaniem odnawianej infrastruktury jest przede wszystkim poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez stworzenie im przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni dla aktywności fizycznej oraz do organizacji spotkań, warsztatów, wspólnych działań, służących odpoczynkowi. Będą się tam również odbywać imprezy, wydarzenia, turnieje, festyny. Odnowiona przestrzeń służyć ma integracji i aktywizacji mieszkańców oraz promocji postaw prozdrowotnych. To także element adaptacji do zmian klimatu, poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz bezpieczeństwa osób w nich przebywających.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Projekt jest odpowiedzią na wyżej opisaną sytuację problemową i wprost wpisuje się swoim zakresem rzeczowym oraz planowanymi efektami w realizację celów, priorytetów i działań określonych w Strategii ZIT LGOF. Dzięki jego realizacji działania na rzecz integracji mieszkańców będą realizowane w oparciu o nową, funkcjonalną, bezpieczną infrastrukturę, o zwiększonym poziomie dostępności oraz przyjazną środowisku. Odnowa zabytkowych parków, które obecnie są zdegradowane, wpłynie na odtworzenie ich podstawowej funkcji oraz przyczyni się do ochrony dziedzictwa kulturowego, jego promocji oraz wykorzystania z pożytkiem dla rozwoju regionu i jego mieszkańców.

Zagospodarowane przestrzenie, pozbawione barier architektonicznych, będą ogólnodostępne, a korzystać z nich będą mogli wszyscy mieszkańcy LGOF oraz odwiedzający teren turyści. W oparciu o lokalne walory przyrodnicze zostaną utworzone atrakcyjne miejsca spotkań, rekreacji i odpoczynku czy uprawiania turystyki aktywnej. Łatwo dostępna i bliska infrastruktura będzie magnesem dla mieszkańców silnie uprzemysłowionych ośrodków miejskich, a w efekcie realizacji projektu zintegrowanego zwiększona zostanie integracja mieszkańców LGOF, szczególnie w relacji miasto-wieś, a tym samym zwiększy się siła powiązań funkcjonalnych wewnątrz LGOF.

W Strategii ZIT LGOF zaplanowano kilka inwestycji o tym charakterze, rozmieszczonych w różnych częściach LGOF. Dzięki komplementarności ich zakresów rzeczowych oraz realizacji w zbliżonej perspektywie czasowej, spodziewać się należy skumulowanych korzyści dla mieszkańców LGOF, którzy uzyskają dostęp do funkcjonalnej, bezpiecznej i odpowiadającej ich oczekiwaniom infrastruktury oraz świadczonych przy jej pomocy usług. U podstaw realizowanego projektu leży także pogłębianie integracji mieszkańców obszarów wiejskich i miejskich przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów rozwojowych zarówno tych gospodarczych, jak i tych społecznych, na rzecz budowania kapitału społecznego LGOF.

Efekty projektu zintegrowanego

Projekt przyczyni się do wzmocnienia społecznej integracji mieszkańców regionu, ich aktywizacji pod względem nie tylko fizycznym, ale przede wszystkim postaw obywatelskich, współdziałania i kreatywności. Wpłynie to na poziom integracji społecznej, w tym dzieci i młodzieży oraz osób starszych. Kształtowane będą postawy prozdrowotne mieszkańców oraz zapewnione warunki do poprawy ich kondycji psychofizycznej. Nastąpi integracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich wokół walorów dziedzictwa kulturowego oraz walorów krajobrazowych (w tym terenów rekreacyjno-wypoczynkowych). Wzmocniona zostanie tożsamość lokalna mieszkańców.

Infrastruktura zapewni mieszkańcom LGOF, jak i turystom, atrakcyjne miejsca aktywnego spędzania wolnego czasu, poznawania walorów kulturalnych, historycznych i przyrodniczych tej części subregionu, co w konsekwencji wpłynie na rozwój gospodarczy regionu poprzez generowanie popytu na usługi gastronomiczne czy wytwarzanie produktów regionalnych, efekt skali widoczny będzie widoczny i oddziaływać będzie na cały obszar funkcjonalny. Dzięki realizacji projektu zintegrowanego oraz odnowionej przestrzeni publicznej, poprawi się kondycja psychofizyczna, która pogorszyła się podczas pandemii COVID-19. Dbałość o stan i jakość przestrzeni i obiektów m.in.

zabytkowych, pozwoli na integrację lokalną i ponadlokalną, a także na promowanie kultury i produktów lokalnych. Efektem realizacji projektu zintegrowanego, oprócz stworzenia atrakcyjnych, ogólnodostępnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, będzie również zwiększenie integracji społecznej oraz przestrzennej całego obszaru funkcjonalnego. Rozszerzenie oferty i dostępności usług publicznych, poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej, będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój całego regionu.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego

2. Wskaźnik rezultatu:

- Liczba osób, które zamieszkują obszar objęty realizacją instrumentu rozwoju terytorialnego

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu

- Cel operacyjny 1.1 Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów
 - 1.1.2 Wzmocnienie gospodarcze ośrodków regionalnych i subregionalnych.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

- Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych
 - 2.3.1 Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa osobistego i publicznego.

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

- Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospoportowych i proekologicznych
 - 3.6.3 Wspieranie działań na rzecz kształtowania postaw prozdrowotnych.

Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy

- Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu

- Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka

- Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy

Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:

Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Grębocice	Zagospodarowanie terenu sportowo-rekreacyjnego w m. Obiszów – teren aktywności fizycznej
2	Gmina Grębocice	Odnowa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu zabytkowego parku w Grębocicach
3	Gmina Męcinka	Rewitalizacja zabytkowych parków w Chełmcu i Sichowie
4	Gmina Legnica	Eko-Skwer w sercu miasta

Projekty zintegrowane rezerwowe:

1	Gmina Miejska Chojnów	Rozbudowa zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenie Miasta Chojnowa
2	Gmina Gaworzycy	Park zabytkowy przy pałacu w Gaworzycach – poprawa publicznej przestrzeni parkowej oraz jej fizyczna odnowa dla zwiększenia bezpieczeństwa.
3	Gmina Miłkowice	Odnowa parku w Jakuszowie w Gminie Miłkowice
4	Gmina Ścinawa	Odnowa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu parku i portu w Ścinawie

Obszar 4. Współpraca i rozwój instytucjonalny

PZ 4.1 Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF

Istniejące problemy, przyczyny realizacji projektu zintegrowanego (opis sytuacji problemowej)

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego stanowi iż: „wzmocnienia wymagają obszary funkcjonalne największych miast regionu, czego wyrazem jest terytorialne ujęcie interwencji w obszarze funkcjonalnym jeleniogórskim, legnicko – głogowskim, wałbrzyskim i wrocławskim”. Nadto zdefiniowano macierz kierunków interwencji, w której zawarto cele operacyjne identyfikowane jako priorytetowe dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. W przypadku LGOF priorytet z rangą 5 (skala od 1 do 8) nadano Celowi operacyjnemu nr 2.3 - Rozwój i doskonalenie usług publicznych. Cel strategiczny 2 - Poprawa jakości i dostępności usług publicznych; Cel operacyjny 2.3 - Rozwój i doskonalenie usług publicznych; Przedsięwzięcie strategiczne 2.3.2 - Podejmowanie działań służących poprawie sprawności obsługi społeczeństwa przez instytucje administracji publicznej, w tym e-usług publicznych; Przedsięwzięcie strategiczne 2.3.7 - Współpraca jednostek samorządu terytorialnego dla efektywnej realizacji usług publicznych.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to instrument rozwoju terytorialnego przeznaczony dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, którego podstawą realizacji jest Strategia ZIT. Zgodnie z treścią Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 podstawowym zadaniem instrumentu ZIT jest kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji ZIT i koordynowanie realizacji projektów wynikających ze Strategii ZIT LGOF 2021-2027. Instytucjonalną formą współpracy JST tworzących Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest Porozumienie zawarte 7 czerwca 2023 r. na podstawie art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym w związku z art. 34 ust. 5 ustawy wdrożeniowej na lata 2021-2027. Liderem ZIT LGOF, a więc i podmiotem je reprezentującym jest Gmina Legnica, która zawarła z Instytucją Zarządzającą FEDS 2021-2027 Porozumienie terytorialne w sprawie określenia zasad realizacji projektów strategicznych w ramach instrumentu terytorialnego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Gmina Legnica przejmując na siebie zadanie publiczne polegające na programowaniu, zarządzaniu i wdrażaniu ZIT na obszarze LGOF zobligowana jest do koordynowania wspólnych zadań, ewaluacji instrumentu terytorialnego oraz jego bieżącej obsługi i rozliczeń. ZIT LGOF to nowo utworzony instrument, bez doświadczenia w jego realizacji w perspektywie 2014-2020. Dlatego też istotne jest wsparcie merytoryczne, kompetencyjne, organizacyjne i finansowe procesu jego wdrażania. Stosownie do treści FEDS 2021-2027 będzie to możliwe z wykorzystaniem następującej interwencji:

- W ramach CP5 możliwe będzie wsparcie instrumentów terytorialnych w zakresie przygotowania i monitorowania strategii/planów działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących prace poszczególnych ZIT/IIT oraz działania na rzecz zwiększenia zdolności podmiotów reprezentujących i koordynujących prace ZIT/IIT. W ramach wsparcia możliwe będzie współfinansowanie np. kosztów zatrudnienia, sporządzania analiz służących koordynacji oraz monitoringu realizacji strategii ZIT/IIT.

- W ramach Pomocy Technicznej EFS+ możliwe będzie ewentualne wsparcie w zakresie wykorzystania instrumentów terytorialnych w oparciu o przygotowane strategie/ plany działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących pracę poszczególnych ZIT/IIT.

Cel projektu zintegrowanego. Cel ogólny/cele szczegółowe

Celem przedsięwzięcia jest:

- 1) budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy związkami ZIT;
- 2) wspieranie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT;
- 3) wspieranie realizacji projektów i zdolności do pozyskania środków z różnych źródeł.

Podstawowym zadaniem związku (niezależnie od formy instytucjonalnej) ZIT jest kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji ZIT i koordynowanie realizacji projektów wynikających ze strategii ZIT, w szczególności tych współfinansowanych ze środków polityki spójności. W celu realizacji ww. zadań niezbędne jest zbudowanie zdolności organizacyjno-instytucjonalnych, w tym kadrowych. Stąd też przewiduje się wsparcie Biura ZIT LGOF, którego zadaniem jest zapewniać profesjonalną obsługę, reprezentację i koordynację ZIT i jego struktur (Komitet Sterujący, Rada, Grupa robocza, partnerzy społeczno-gospodarczy). Przewiduje się również m.in. wsparcie eksperckie i doradcze do przygotowania/aktualizacji strategii ZIT/rozwoju ponadlokalnego oraz innych opracowań niezbędnych do realizacji ZIT, a także ewaluacji, szkoleń, wymiany doświadczeń, koordynowania i monitorowania postępów realizacji, zarządzania projektami, czy działań informacyjno-promocyjnych.

Jest to zgodne z FEDS 2021-2027, w którym przewiduje się wsparcie instrumentów terytorialnych w zakresie przygotowania i monitorowania strategii/planów działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących prace poszczególnych ZIT/IIT oraz działania na rzecz zwiększenia zdolności podmiotów reprezentujących i koordynujących prace ZIT/IIT. W ramach wsparcia możliwe będzie współfinansowanie np. kosztów zatrudnienia, sporządzania analiz służących koordynacji oraz monitoringu realizacji strategii ZIT/IIT.

Uzasadnienie projektu zintegrowanego

Zgodnie z przedstawionym w Strategii ZIT LGOF zakresem interwencji oraz założeniami rozwojowymi, projekt spełnia cechy podejścia zintegrowanego:

- 1) Jego realizacja realizuje Cel strategiczny 10. Strategii ZIT LGOF - Koordynacja procesów planowania i zarządzania w wymiarze strategicznym.
- 2) Wpływa na rozwój nie tylko Gminy Legnica, ale również wszystkich pozostałych partnerów współdziałania poprzez koordynację i obsługę prac prowadzonych w ZIT LGOF.
- 3) Został zaakceptowany przez wszystkie samorządy ZIT LGOF i ujęty do realizacji w Strategii ZIT LGOF jako przedsięwzięcie zintegrowane.
- 4) Jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych oraz ma wpływ na więcej niż jedną gminę ponieważ działania realizowane przez Biuro będą dotyczyły wszystkich gmin i powiatów z obszaru LGOF.

Efekty projektu zintegrowanego

Efektom realizacji projektu będzie profesjonalne i sprawne wdrażanie instrumentu terytorialnego na terenie LGOF zgodnie z opracowaną Strategią ZIT LGOF, przy zapewnieniu transparentności podejmowanych decyzji oraz udziale i zaangażowaniu interesariuszy społeczno-gospodarczych.

Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu zintegrowanego

1. Wskaźnik produktu:

- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego

2. Wskaźnik rezultatu:

– brak		
Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030		
Przedsięwzięcie odpowiada na Cel strategiczny 2 - Poprawa jakości i dostępności usług publicznych; Cel operacyjny 2.3 - Rozwój i doskonalenie usług publicznych; Przedsięwzięcie strategiczne 2.3.2 - Podejmowanie działań służących poprawie sprawności obsługi społeczeństwa przez instytucje administracji publicznej, w tym e-usług publicznych; Przedsięwzięcie strategiczne 2.3.7 - Współpraca jednostek samorządu terytorialnego dla efektywnej realizacji usług publicznych.		
Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego		
Nie dotyczy		
Projekty zintegrowane podstawowe wybierane w procedurze niekonkurencyjnej:		
Lp.	Wnioskodawca	Tytuł projektu
1	Gmina Legnica	Zwiększenie zdolności organizacyjno-instytucjonalnych Lidera ZIT LGOF w procesie reprezentowania i koordynacji prac ZIT
2	Gmina Legnica	Wsparcie podmiotu realizującego ZIT LGOF ze środków FEDS PT EFS + w latach 2021-2027

II.5 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027

Wybór projektów podstawowych wskazanych do realizacji w ramach FEDS 2021-2027 wynika z przeprowadzonych prac diagnostyczno-analitycznych oraz z realnych potrzeb i zidentyfikowanych deficytów i wyzwań zgłaszanych przez samorządy LGOF. Ich realizacja pozwoli na uzyskanie efektu skali i wpłynie na cały obszar LGOF. Poniżej zaprezentowano kwoty poszczególnych przedsięwzięć zintegrowanych wraz z planowaną kwotą dofinansowania oraz listę projektów w podziale na poszczególne PZ, wraz ze wskazaniem celu projektu, beneficjenta, terminu realizacji oraz odniesienia do priorytetów i działań SZOP FEDS 2021-2027.

Tabela 2 Przedsięwzięcia zintegrowane LGOF (tematycznie) – projekty podstawowe

Przedsięwzięcie zintegrowane		Obszar	Cel rozwojowy Strategii ZIT LGOF	Łączna kwota przedsięwzięcia ZIT	Łączna kwota dofinansowania przedsięwzięcia ZIT	Źródła finansowania
PZ 1.1	Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów		Cel nr 1	18 267 858,00 zł	12 787 500,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 1.2	Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF			30 847 575,00 zł	15 409 478,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 1.3	Rozwój systemu opieki przedszkolnej			1 803 500,00 zł	1 262 450,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 1.4	Rozwój edukacyjnej infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży			7 449 129,00 zł	5 128 908,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 2.1	Budowa zintegrowanego systemu transportowego		Cel nr 2	83 392 411,00 zł	58 164 688,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 2.2	Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru			69 256 391,00 zł	44 162 790,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.1	Poprawa jakości powietrza		Cel nr 3	46 299 146,00 zł	32 409 402,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.2	Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych			26 968 120,00 zł	18 877 684,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.4	Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych			7 655 420,00 zł	5 358 794,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 4.1	Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF		Cel nr 4	4 601 606 zł	3 221 124,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
Podsumowanie				296 541 156,00 zł	196 782 818,00 zł	

Tabela 3 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027

PZ 1.1 Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Wiedza i umiejętności gwarancją sukcesu na rynku pracy	Wzrost jakości kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Gminę Legnica poprzez zwiększenie kompetencji uczniów i nauczycieli w oparciu o współpracę szkół z pracodawcami w zakresie organizacji uczniowskich staży zawodowych, organizację zajęć pozalekcyjnych, kursów oraz doradztwo zawodowe dla uczniów, jak również wsparcie dla specjalistów i doradców zawodowych w postaci szkoleń rozwijających kompetencje oraz doposażenie bazy dydaktycznej.	Gmina Legnica	11 950 200,00 zł	8 365 140,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	III kw. 2024 - II kw. 2027
Rozwój szkolnictwa zawodowego w Powiecie Polkowickim	Wzrost jakości kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych Powiatu Polkowickiego poprzez zwiększenie kompetencji uczniów i nauczycieli w oparciu o współpracę szkół z pracodawcami w zakresie organizacji uczniowskich staży zawodowych, organizację zajęć pozalekcyjnych, kursów oraz doradztwo zawodowe dla uczniów, jak również wsparcie dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w postaci szkoleń rozwijających kompetencje.	Powiat Polkowicki	4 464 286,00 zł	3 125 000,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2027
Dodatkowe umiejętności zawodowe uczniów i nauczycieli szansą absolwentów na lepszą przyszłość na rynku pracy	Wzrost jakości kształcenia zawodowego w Zespole Szkół w Górze poprzez wzrost kompetencji uczniów i nauczycieli w oparciu o organizację uczniowskich staży i praktyk zawodowych, organizację zajęć dodatkowych, kursów, jak również wsparcie dla nauczycieli przedmiotów zawodowych w postaci szkoleń rozwijających kompetencje oraz doposażenie bazy dydaktycznej.	Powiat Górowski	200 000,00 zł	140 000,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2026
Nowy światy – nowoczesna wiedza	Rozwój oferty szkolnictwa zawodowego w powiecie legnickim w zakresie robotyki i programowania poprzez doposażenie bazy dydaktycznej	Powiat Legnicki	306 272,00 zł	214 390,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	III kw. 2025 - IV kw. 2025
Rozwój szkolnictwa zawodowego w Powiecie Lubińskim	Wzrost jakości kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych Powiatu Lubińskiego poprzez zwiększenie kompetencji uczniów i nauczycieli.	Powiat Lubiński	1 347 100,00 zł	942 970,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	III kw. 2024 - II kw. 2025
Podsumowanie PZ.1.1			18 267 858,00 zł	12 787 500,00 zł		
PZ 1.2 Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Przebudowa budynku na potrzeby utworzenia Centrum Usług Społecznych w Chojnowie	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji oraz reintegracji społecznej i zawodowej - budynku, jak i towarzyszącej mu przestrzeni publicznej - miejsca spotkań, warsztatów i wspólnych działań w Chojnowie	Gmina Miejska Chojnów	7 240 781,00 zł	5 068 547,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	III kw. 2024 - II kw. 2025
Modernizacja budynku zabytkowego w Kłobuczynie w celu utworzenia centrum dla grup defaworyzowanych o szczególnych potrzebach	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej grup defaworyzowanych w oparciu o modernizację zabytkowego obiektu i towarzyszącej mu przestrzeni publicznej - miejsca spotkań, warsztatów, wspólnych działań, edukacji kulturalnej i artystycznej oraz izby pamięci i współdziałania organizacji pozarządowych w gminie Gaworzycy	Gmina Gaworzycy	4 867 680,00 zł	3 407 376,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	I kw. 2025 - I kw. 2026
Adaptacja budynku dawnych zakładów przemysłowych celem utworzenia Centrum Usług Społecznych w miejscowości Radwanice	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej w oparciu o adaptację budynku dawnych zakładów przemysłowych i towarzyszącej mu przestrzeni publicznej - miejsca spotkań, warsztatów, wspólnych działań, działań kulturalnych oraz muzeum / regionalnej izby pamięci w Radwanicach	Gmina Radwanice	14 000 000,00 zł	3 616 175,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2025
Budowa gminnego centrum integracji społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury rekreacji oraz aktywizacji i integracji społecznej poprzez budowę obiektu i odnowę towarzyszącej mu przestrzeni publicznej - miejsca spotkań, warsztatów, wspólnych działań, edukacji kulturalnej i artystycznej, rekreacji oraz wydarzeń ponadlokalnych i współdziałania organizacji pozarządowych w Krotoszycach	Gmina Krotoszycy	4 739 114,00 zł	3 317 380,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	I kw. 2026 - IV kw. 2028
Podsumowanie PZ.1.2			30 847 575,00 zł	15 409 478,00 zł		
PZ 1.3 Rozwój systemu opieki przedszkolnej						

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Upowszechnienie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w gminie Kunice	Upowszechnianie dostępu do edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich poprzez poprawę warunków lokalowych i bazy dydaktycznej przedszkola w Kunicach, wyposażenie w pomoce dydaktyczne oraz organizację dodatkowych zajęć edukacyjnych..	Gmina Kunice	100 000,00 zł	70 000,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	I kw. 2024 - IV kw. 2024
Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej w gminie Lubin	Zwiększenie dostępności do usług przedszkolnych na obszarach wiejskich oraz zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych, w tym dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami, poprzez adaptację i doposażenie pomieszczeń, zajęcia rozwijające umiejętności kluczowe oraz społeczno-emocjonalne oraz wsparcie szkoleniowe dla kadry pedagogicznej i zarządzającej.	Gmina Lubin	1 003 500,00 zł	702 450,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	IV kw. 2026 - II kw. 2027
Wzrost miejsc przedszkolnych na terenie Gminy Pęcław	Zwiększenie dostępności do usług przedszkolnych na obszarach wiejskich oraz zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych poprzez adaptację i doposażenie pomieszczenia na potrzeby dodatkowego oddziału przedszkolnego w gminie Pęcław.	Gmina Pęcław	700 000,00 zł	490 000,00 zł	FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	II kw. 2024 - II kw. 2025
Podsumowanie PZ.1.3			1 803 500,00 zł	1 262 450,00 zł		
PZ 1.4 Rozwój edukacyjnej infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Rozwój infrastruktury edukacyjnej powiatu polkowickiego poprzez budowę dostępnego budynku Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego	Zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dedykowanego dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom z terenu powiatu polkowickiego poprzez budowę nowoczesnego i dostępnego budynku Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach.	Powiat Polkowicki	7 449 129,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	II kw. 2025 - IV kw. 2026
Podsumowanie PZ.1.4			7 449 129,00 zł	5 128 908,00 zł		
PZ 2.1 Budowa zintegrowanego systemu transportowego						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Budowa Multimodalnego Centrum Przesiadkowego w Lubinie wraz z parkingiem typu Park& Ride i z przebudową dróg dojazdowych	Ułatwienie mieszkańcom Lubina oraz okolicznych miejscowości korzystania z transportu kolejowego, zapewnienia im możliwości wyboru alternatywnego względem samochodu środka transportu, nowoczesnej integracji gałęzi transportu (PTZ, UTO, indywidualny samochodowy, zbiorowy komercyjny, pieszy, rowerowy), ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego.	Gmina Miejska Lubin / Powiat Lubiński	29 804 267,00 zł	20 862 987,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	III kw. 2022 - II kw. 2025
Budowa multimodalnego Centrum Przesiadkowego w rejonie Dworca Kolejowego PKP	Integracja gałęzi transportu (PTZ, UTO, indywidualny samochodowy, zbiorowy komercyjny, pieszy, rowerowy), poprawa spójności i dostępności do publicznego transportu zbiorowego oraz poprawa mobilności osób, w tym również z niepełnosprawnością, poprzez budowę multimodalnego centrum przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego w Legnicy wraz z P+R	Gmina Legnica	28 647 620,00 zł	20 053 334,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	I kw. 2025 - IV kw. 2027
Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie gminy Polkowice	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze miasta i gminy Polkowice, skomunikowanie trasami rowerowymi centrum miasta z miejscami o istotnym znaczeniu dla mieszkańców (obiekty publiczne, handlowo-usługowe, zakłady pracy, placówki oświatowe), zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców, rozwój gminy zgodnie z ideą zrównoważonej mobilności miejskiej oraz ideą miast 15 minutowych.	Gmina Polkowice	11 084 597,00 zł	7 759 218,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	I kw. 2025 - III kw. 2029
Budowa chodnika i ścieżki rowerowej na trasie od Legnickiego Pola do LSSE	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Legnickie Pole, skomunikowanie trasami rowerowymi obszarów aktywności gospodarczej (LSSE) oraz w kierunku Legnicy, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców.	Gmina Legnickie Pole	5 264 677,00 zł	3 685 274,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	I w. 2024 - IV kw. 2025

Budowa infrastruktury „Park & Ride” w Chróstniku Gmina Lubin	Zwiększenie wykorzystania usług transportu publicznego poprzez umożliwienie użytkownikom transportu indywidualnego pozostawienia samochodu lub roweru i kontynuacji podróży środkami komunikacji publicznej, poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy, zmniejszenie natężenia ruchu na uczęszczanych trasach łączących mniejsze miejscowości z miastami, ułatwienie dostępu do transportu zbiorowego osobom ze szczególnymi potrzebami, ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego.	Gmina Lubin	1 144 260,00 zł	800 982,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	IV kw. 2024 - II kw. 2025
Budowa infrastruktury „Park & Ride” w Raszówce, Gmina Lubin	Zwiększenie wykorzystania usług transportu publicznego poprzez umożliwienie użytkownikom transportu indywidualnego pozostawienia samochodu lub roweru i kontynuacji podróży środkami komunikacji publicznej, poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy, zmniejszenie natężenia ruchu na uczęszczanych trasach łączących mniejsze miejscowości z miastami, ułatwienie dostępu do transportu zbiorowego osobom ze szczególnymi potrzebami, ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego.	Gmina Lubin	1 600 000,00 zł	910 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	III kw. 2024 - II kw. 2025
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Rudna	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Rudna skomunikowanie trasami rowerowymi miejsc o istotnym znaczeniu dla mieszkańców (zakłady pracy, instytucje publiczne) oraz w kierunku gminy Lubin i miasta Lubin, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców.	Gmina Rudna	5 846 990,00 zł	4 092 893,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	III kw. 2025 - IV kw. 2026
Podsumowanie PZ.2.1			83 392 411,00 zł	58 164 688,00 zł		
PZ 2.2 Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Budowa ścieżek pieszo – rowerowych wraz z infrastrukturą turystyczno – rekreacyjną	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Jemielno	Gmina Jemielno	4 593 064,00 zł	3 215 145,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2026
Ścieżka rowerowo-turystyczna Góra – Ryczeń – Jemielno – Lubin	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Góra	Gmina Góra	8 902 464,00 zł	6 231 725,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	I kw. 2024 - IV kw. 2025
Ścieżka rowerowo-turystyczna Ryczeń - Jemielno	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie powiatu górowskiego	Powiat Górowski	7 327 011,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2024 - III kw. 2029
Budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą turystyczną w powiecie legnickim (Legnica-Kunice-Prochowice)	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Kunice	Gmina Kunice	5 867 703,00 zł	4 107 392,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	IV kw. 2025 - IV kw. 2026
Budowa systemu turystycznego i ścieżek rowerowych w Powiecie Legnickim stanowiących uzupełnienie sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego (Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej/Cyklostrady Dolnośląskiej)	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie powiatu legnickiego	Powiat Legnicki	7 327 011,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	I kw. 2025 - I kw. 2026
Budowa drogi rowerowej wraz z infrastrukturą turystyczną obrazującą tereny przyrodnicze i walory kulturowe Prochowic	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Prochowice	Gmina Prochowice	6 134 603,00 zł	4 059 194,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2026 - II kw. 2027
Budowa edukacyjnej ścieżki pieszo - rowerowej w gminie Wąsosz	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie gminy Wąsosz	Gmina Wąsosz	2 686 684,00 zł	1 880 679,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	III kw. 2024 - IB kw. 2026

Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Głogów	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Głogów	Gmina Głogów	5 746 397,00 zł	4 022 478,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	I kw. 2025 - IV kw. 2025
Rozwój bazy turystycznej w miejscowości Jerzmanowa	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez budowę i ulepszenie infrastruktury rekreacyjnej i rowerowej wraz z niezbędnymi elementami w gminie Jerzmanowa na trasie międzynarodowego szlaku pieszego Św. Jakuba	Gmina Jerzmanowa	5 371 454,00 zł	3 760 018,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	IV kw. 2024 - II kw. 2026
Centrum Wystawiennicze Dziedzictwa Kulturowego Regionu Dolnego Śląska w Księginicach w Gminie Lubin	Wzrost jakości oferty kulturalnej i turystycznej regionu, zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej związanej z osadnictwem i rolnictwem regionu, jak również przesiedleniami na Ziemiach Odzyskanych poprzez zagospodarowanie na cele wystawiennicze i kulturalne zdegradowanych obiektów historycznie cennych oraz niefunkcjonalnych i niewykorzystywanych przestrzeni publicznych na terenie gminy Lubin	Gmina Lubin	12 000 000,00 zł	4 318 343,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2025 - IV kw. 2026
Wzmocnienie murów ruin pałacu w Krzydłowicach	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej regionu poprzez ochronę i rozwój infrastruktury zabytkowej stanowiącej niewykorzystany potencjał kulturalny obszarów wiejskich na terenie gminy Grębocice	Gmina Grębocice	3 000 000,00 zł	2 100 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2026
Zabezpieczenie ruin pałacu w Grębocicach – etap II	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej regionu poprzez ochronę i rozwój infrastruktury zabytkowej stanowiącej niewykorzystany potencjał kulturalny obszarów wiejskich na terenie gminy Grębocice	Gmina Grębocice	300 000,00 zł	210 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2024 - II kw. 2025
Podsumowanie PZ.2.2.			69 256 391,00 zł	44 162 790,00 zł		

PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Gminie Pęcław	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Pęcławiu	Gmina Pęcław	4 416 623,00 zł	3 091 636,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	II kw. 2024 - IV kw. 2024
Efektywność energetyczna w budynkach jednostek administracyjnych Gminy Niechlów, poprzez wykonanie termomodernizacji i instalacji odnawialnych źródeł energii	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Gminie Niechlów	Gmina Niechlów	5 087 699,00 zł	3 561 389,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	I kw. 2024 - II kw. 2026
Poprawa efektywności energetycznej w budynku użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Gminie Żukowice	Gmina Żukowice	4 770 853,00 zł	3 339 597,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	II kw. 2024 - II kw. 2025
Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Chojnów	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Chojnowie	Gmina Chojnów	6 411 553,00 zł	4 488 087,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	II kw. 2024 - II kw. 2025
Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Kotli	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Kotli	Gmina Kotla	5 019 110,00 zł	3 513 377,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	II kw. 2025 - III kw. 2026
Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. "Inki" Danuty Siedzikówny w Wągrodnie budynek w Rui	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej w Gminie Ruja	Gmina Ruja	4 504 303,00 zł	3 153 012,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	I kw. 2025 - I kw. 2026

Termomodernizacja i remont budynku użyteczności publicznej – sala gimnastyczna w Wąsoszu	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynku użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Wąsoszu	Gmina Wąsosz	3 000 000,00 zł	2 100 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	IV kw. 2024 - IV kw. 2026
Termomodernizacja budynku Starostwa Powiatowego w Głogowie	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację zabytkowego budynku użyteczności publicznej w Głogowie	Powiat Głogowski	7 327 011,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	III kw. 2024 - IV kw. 2025
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Miłkowice	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem OZE w Miłkowicach	Gmina Miłkowice	5 761 994,00 zł	4 033 396,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	I kw. 2025 - III kw. 2026
Podsumowanie PZ.3.1			46 299 146,00 zł	32 409 402,00 zł		

PZ 3.2 Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury w Gminie Miejskiej Głogów	Celem projektu jest przywracanie i wzmacnianie usług ekosystemowych w ramach zielonej i niebieskiej infrastruktury w Głogowie, wraz z poprawą jakości środowiska, rozwoju ekologii i turystyki	Gmina Miejska Głogów	20 987 987,00 zł	14 691 591,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	II kw. 2025 - IV kw. 2027
Utworzenie Zielonej Przystani w Przemkowie w celu ochrony i zachowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego Gminy Przemków	Zachowanie różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt w naturalnych i półnaturalnych siedliskach ich występowania, zachowanie istniejących ostoi i siedlisk, wykorzystanie zasobów fauny i flory w celach edukacyjnych, turystycznych i promocyjnych wraz innymi działaniami wskazanymi jako zakres działań ochronnych wynikających z planu ochrony Przemkowskiego Parku Krajobrazowego ustanowionego uchwałą nr XXII/669/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 maja 2016 r.	Gmina Przemków	5 980 133,00 zł	4 186 093,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	II kw. 2027 - III kw. 2029
Podsumowanie PZ.3.2			26 968 120,00 zł	18 877 684,00 zł		

PZ. 3.4 Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Zagospodarowanie terenu sportowo-rekreacyjnego w m. Obiszów – teren aktywności fizycznej	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie przestrzeni dla aktywności fizycznej, organizacji spotkań i wspólnych działań oraz służących odpoczynkowi, jak również promowaniu publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w miejscowości Obiszów z wykorzystaniem potencjału popularnych w regionie imprez rowerowo-biegowych	Gmina Grębocice	500 000,00 zł	350 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2024 - II kw. 2025
Odnowa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu zabytkowego parku w Grębocicach	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej o walorach przyrodniczych i zabytkowych - miejsca spotkań oraz odpoczynku - jak również promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w gminie Grębocice z wykorzystaniem potencjału sąsiadujących obiektów zabytkowych i kulturalnych	Gmina Grębocice	1 462 259,00 zł	1 023 581,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	II kw. 2025 - II kw. 2026
Rewitalizacja zabytkowych parków w Chełmcu i Sichowie	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej o walorach przyrodniczych i zabytkowych - miejsc spotkań oraz odpoczynku - jak również promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w gminie Męcinka z wykorzystaniem potencjału sąsiadujących obiektów zabytkowych i kulturalnych oraz szlaków kulturowo-turystycznych Pogórza Kaczawskiego	Gmina Męcinka	5 214 377,00 zł	3 650 064,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	I kw. 2025 - II kw. 2026

Eko-Skwer w sercu miasta	Adaptacja do zmian klimatu, poprawa jakości powietrza oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury na obszarze miejskim poprzez zagospodarowanie skweru w ścisłym centrum miasta i udostępnienie mieszkańcom bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni do odpoczynku oraz wytchnienia.	Gmina Legnica	478 784,00 zł	335 149,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	IV kw. 2024 - II kw. 2025
		Podsumowanie PZ. 3.4	7 655 420,00 zł	5 358 794,00 zł		
PZ 4.1 Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Termin realizacji
Zwiększenie zdolności organizacyjno-instytucjonalnych Lidera ZIT LGOF w procesie reprezentowania i koordynacji prac ZIT.	Zwiększenie zdolności instytucjonalnych i kompetencyjnych Lidera ZIT LGOF w budowaniu współpracy międzysamorządowej na rzecz wykorzystania atutów i potencjałów obszaru LOGF oraz wspólnego rozwiązywania problemów	Gmina Legnica	1 753 720,00 zł	1 227 604,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	I kw. 2024 - IV 2029
Wsparcie podmiotu realizującego ZIT LGOF ze środków FEDS PT EFS + w latach 2021-2027	Wspieranie wdrażania programu FEDS w ramach priorytetu PT EFS + na terenie ZIT LGOF	Gmina Legnica	2 847 886	1 993 520	FEDS.11 Pomoc Techniczna EFS+ / FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	I kw. 2024 - IV kw. 2029
		Podsumowanie PZ.4.1	4 601 606,00 zł	3 221 124,00 zł		
		Projekty zintegrowane	296 541 156,00 zł	196 782 818,00 zł		

II.6 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027

Poniżej zaprezentowano sumę projektów rezerwowych dla wybranych przedsięwzięć zintegrowanych (nie dla wszystkich PZ zidentyfikowano projekty rezerwowe). W kolejnej tabeli zaprezentowano listę projektów rezerwowych w podziale na poszczególne PZ, wraz ze wskazaniem beneficjenta, terminu realizacji oraz odniesienia do priorytetu i działania zgodnie z SZOP FEDS 2021-2027.

Tabela 4 Przedsięwzięcia zintegrowane planowane do realizacji w formule ZIT w trybie niekonkurencyjnym w ramach FEDS 2021-2027 (tematycznie)

Przedsięwzięcie zintegrowane		Obszar	Cel rozwojowy Strategii ZIT LGOF	Łączna kwota przedsięwzięcia ZIT	Łączna kwota dofinansowania przedsięwzięcia ZIT	Źródła finansowania
PZ 2.1	Budowa zintegrowanego systemu transportowego		Cel nr 2	98 947 244,00 zł	69 263 071,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 2.2	Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru			78 846 504,00 zł	55 192 551,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.1	Poprawa jakości powietrza		Cel nr 3	9 400 000,00 zł	6 580 000,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.2	Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych			5 980 133,00 zł	4 186 093,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.3	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej			16 271 271,00 zł	11 344 890,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
PZ 3.4	Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych			18 010 537,00 zł	12 607 376,00 zł	Budżet JST/Budżet Państwa/środki UE
Podsumowanie				227 455 689,00 zł	159 173 981,00 zł	

Tabela 5 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027

PZ 2.1 Budowa zintegrowanego systemu transportowego						
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	
Budowa miejsc zrównoważonej mobilności miejskiej – Pętla autobusowa, parkingi typu P&R, MORy oraz wiaty przystankowe i ITS na terenie m. Lubina	Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej na terenie miasta Lubin poprzez budowę i przebudowę punktowej infrastruktury transportu publicznego i rowerowego oraz rozbudowę ITS.	Gmina Miejska Lubin	9 000 000,00 zł	6 300 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	
Zakup autobusów z elektrycznym napędem wraz z budową stacji ładowania w Legnicy - etap II	Rozwój zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego oraz ograniczenie emisji ze źródeł transportowych poprzez zakup elektrycznego taboru autobusowego wraz z infrastrukturą ładowania w mieście Legnica	Gmina Legnica	19 200 000,00 zł	13 440 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	
Budowa oraz przebudowa pętli autobusowych na potrzeby publicznego transportu zbiorowego w Legnicy	Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej na terenie miasta Legnica poprzez budowę i przebudowę punktowej infrastruktury transportu publicznego	Gmina Legnica	9 926 404,00 zł	6 948 483,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	
Adaptacja dworca autobusowego w Chojnowie na budowę Centrum Przesiadkowego łączącego linię transportu kolejowego i drogowego wraz z budową parkingu dla samochodów osobowych.	Zwiększenie wykorzystania usług transportu publicznego poprzez umożliwienie użytkownikom transportu indywidualnego pozostawienia samochodu lub roweru i kontynuacji podróży środkami komunikacji publicznej, poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy, zmniejszenie natężenia ruchu na uczęszczanych trasach łączących mniejsze miejscowości z miastami, ułatwienie dostępu do transportu zbiorowego osobom ze szczególnymi potrzebami, ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego.	Gmina Miejska Chojnów	2 908 408,00 zł	2 035 886,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	
Centrum Przesiadkowe - komponent ograniczania emisji transportowej i emisji z oświetlenia w obszarze funkcjonalnym Głogowa	Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza z transportu poprzez budowę i przebudowę punktowej infrastruktury transportu publicznego i rowerowego, integrację gałęzi transportu (PTZ, UTO, indywidualny samochodowy, zbiorowy komercyjny, pieszy, rowerowy) oraz utworzenie centrum przesiadkowego w Głogowie.	Gmina Miejska Głogów	27 500 000,00 zł	19 250 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	

Zrównoważona mobilność miejska- ciągi pieszo- rowerowe w Gminie Miejskiej Głogów	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego w mieście Głogów, skomunikowanie trasami rowerowymi miejsc o istotnym znaczeniu dla mieszkańców (zakłady pracy, instytucje publiczne), zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców.	Gmina Miejska Głogów	7 000 000,00 zł	4 900 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Grębocice	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Grębocice, skomunikowanie trasami rowerowymi miejsc o istotnym znaczeniu dla mieszkańców (obiekty administracji publicznej, placówki oświatowe i zdrowotne) oraz w kierunku gminy Głogów i miasta Głogowa, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych i ich integracja z transportem zbiorowym, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców.	Gmina Grębocice	5 262 259,00 zł	3 683 581,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Budowa kolejowego centrum przesiadkowego w Polkowicach wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i integracja środków transportu, ograniczenie użytkowania indywidualnego transportu samochodowego i zastępowania go komunikacją publiczną, poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń środowiska w Polkowicach	Gmina Polkowice	3 600 000,00 zł	2 520 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Budowa ścieżek rowerowych w mieście Ścinawa i w jej obszarze funkcjonalnym	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Ścinawa, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców, ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego	Gmina Ścinawa	1 363 776,00 zł	954 643,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Głogów	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Głogów, skomunikowanie trasami rowerowymi miejsc o istotnym znaczeniu dla mieszkańców (obiekty administracji publicznej, placówki oświatowe i zdrowotne) oraz w kierunku miasta Głogów i gminy Grębocice, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych i ich integracja z transportem zbiorowym, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców.	Gmina Głogów	5 746 397,00 zł	4 022 478,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Jerzmanowa	Ograniczenie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego na obszarze gminy Jerzmanowa, zwiększenie spójności istniejącej sieci dróg rowerowych, zwiększenie wykorzystania rowerów w ruchu drogowym, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i zatłoczenia na drogach, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa zdrowia i kondycji mieszkańców, ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego	Gmina Jerzmanowa	7 440 000,00 zł	5 208 000,00 zł	FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska / FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT
Podsumowanie PZ. 2.1			98 947 244,00 zł	69 263 071,00 zł	

PZ 2.2 Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru					
Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS
Modernizacja i przebudowa terenów atrakcyjnych turystycznie o walorach przyrodniczych, kulturalnych i historycznych na terenie Gminy Prochowice	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz odnowę przestrzeni dla aktywności fizycznej, organizacji spotkań i wspólnych działań w Prochowicach, z wykorzystaniem obiektów zabytkowych oraz potencjału nabrzeży rzeki Młynówki i pobliskich szlaków rowerowych	Gmina Prochowice	5 798 849,00 zł	4 059 194,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Miejsca postoju dla turystów rowerowych	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Chocianów	Gmina Chocianów	3 200 000,00 zł	2 240 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Chojnów	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Chojnów	Gmina Chojnów	3 100 000,00 zł	2 170 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Ścieżka rowerowo-turystyczna Góra – Czernina – Siciny – Niechlów – Głogów	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych, przyrodniczych i kulturowych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Góra	Gmina Góra	13 200 000,00 zł	9 240 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżki rowerowej w m. Kotła	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Kotła	Gmina Kotła	5 019 110,00 zł	3 513 377,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Odnowa terenów atrakcyjnych turystycznie o walorach kulturowych i historycznych na terenie gminy Prochowice i Kunice	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz odnowę przestrzeni dla aktywności fizycznej i odpoczynku w gminie Kunice z wykorzystaniem potencjału istniejących jezior i zbiorników wodnych	Gmina Kunice	5 000 000,00 zł	3 500 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa szlaku rowerowego wokół gminy Radwanice	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Radwanice	Gmina Radwanice	5 092 301,00 zł	3 564 610,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Rozwój sieci dróg rowerowych na terenie gminy Lubin	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Lubin	Gmina Lubin	5 000 000,00 zł	3 500 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Rozwój bazy turystycznej w Gminie Rudna - całoroczna chata grillowa w m. Gwizdanów	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz odnowę przestrzeni dla aktywności fizycznej i odpoczynku w gminie Runda	Gmina Rudna	5 846 990,00 zł	4 092 893,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT

Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Żukowice	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Żukowice	Gmina Żukowice	4 770 853,00 zł	3 339 597,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Polkowickiego	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie powiatu polkowickiego	Powiat Polkowicki	7 327 012,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Głogowskiego	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie powiatu głogowskiego	Powiat Głogowski	7 327 012,00 zł	5 128 908,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej - rzeka Nysa Szalona do Piotrowic	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie gminy Męcinka	Gmina Męcinka	5 214 377,00 zł	3 650 064,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Budowa ścieżki rowerowej Mileszyn – Drogłowice	Rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i przyrodniczych poprzez budowę infrastruktury rowerowej na terenie gminy Męcinka	Gmina Pęcław	2 950 000,00 zł	2 065 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Podsumowanie PZ.2.2.			78 846 504,00 zł	55 192 551,00 zł	

PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS
Termomodernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej w Głogowie- budynek Ratusza	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację zabytkowego budynku użyteczności publicznej w Głogowie	Gmina Miejska Głogów	5 828 000,00 zł	4 079 600,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych – ZIT
Termomodernizacja zabytkowych obiektów użyteczności publicznej w Głogowie- budynek Szkoły Podstawowej nr 2 w Głogowie	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych na terenie LGOF poprzez termomodernizację zabytkowego budynku użyteczności publicznej w Głogowie	Gmina Miejska Głogów	3 572 000,00 zł	2 500 400,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych – ZIT
Podsumowanie			9 400 000,00 zł	6 580 000,00 zł	

PZ 3.2 Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS
Wodna Przystań w Przemkowie – zachowanie bioróżnorodności obszarów wodnych poprzez kompleksowe zagospodarowanie terenów wodnych gminy Przemków w celu ochrony i wykorzystania ich potencjału turystycznego	Zachowanie różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt w naturalnych i półnaturalnych siedliskach ich występowania, zachowanie istniejących ostoi i siedlisk, wykorzystanie zasobów fauny i flory w celach edukacyjnych, turystycznych i promocyjnych wraz innymi działaniami wskazanymi jako zakres działań ochronnych wynikających z planu ochrony Przemkowskiego Parku Krajobrazowego ustanowionego uchwałą nr XXII/669/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 maja 2016 r.	Gmina Przemków	5 980 133,00 zł	4 186 093,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT
Podsumowanie PZ.3.1.			5 980 133,00 zł	4 186 093,00 zł	

PZ 3.3 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS
Przebudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Prochowicach - etap II	Zapewnienie zgodności z dyrektywą ściekową infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Prochowice	Gmina Prochowice	12 198 465,00 zł	8 538 926,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa – ZIT
Przebudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Prochowicach - etap III	Zapewnienie zgodności z dyrektywą ściekową infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Prochowice	Gmina Prochowice	4 072 806,00 zł	2 805 964,00 zł	FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa – ZIT
Podsumowanie PZ.3.3			16 271 271,00 zł	11 344 890,00 zł	

PZ. 3.4 Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Tytuł projektu	Cel projektu	Samorząd	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS
Rozbudowa zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenie Miasta Chojnowa	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej o walorach przyrodniczych - miejsca spotkań oraz odpoczynku - jak również promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w Chojnowie z wykorzystaniem potencjału Stawu Chojnowskiego	Gmina Miejska Chojnow	4 142 857,00 zł	2 900 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Park zabytkowy przy pałacu w Gaworzycach – poprawa publicznej przestrzeni parkowej oraz jej fizyczna odnowa dla zwiększenia bezpieczeństwa.	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie, poprawę bezpieczeństwa oraz nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej o walorach przyrodniczych miejsca spotkań oraz odpoczynku - jak również promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w gminie Gaworzycy z wykorzystaniem potencjału wydarzeń kulturalnych, artystycznych i kupieckich oraz sąsiadujących tras rowerowych	Gmina Gaworzycy	4 867 680,00 zł	3 407 376,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT
Odnowa parku w Jakuszowie w Gminie Miłkowice	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez zagospodarowanie i poprawę bezpieczeństwa zabytkowej przestrzeni publicznej o walorach przyrodniczych miejsca spotkań oraz odpoczynku - jak również promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych w gminie Miłkowice	Gmina Miłkowice	4 000 000,00 zł	2 800 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT

Odnowa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu parku i portu w Ścinawie	Poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej (odbudowa miejsca spotkań mieszkańców, stworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu, skanalizowanie ruchu, ochrona przyrody) oraz odnowienie przestrzeni publicznej w Ścinawie z wykorzystaniem potencjału portu, turystyki rowerowej oraz współdziałania z organizacjami pozarządowymi	Gmina Ścinawa	5 000 000,00 zł	3 500 000,00 zł	FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska / FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT
Podsumowanie PZ.3.4			18 010 537,00 zł	12 607 376,00 zł	
Projekty zintegrowane			227 455 689,00 zł	159 173 981,00 zł	

II.7 Interwencja planowana do realizacji w formule konkurencyjnej

W ramach FEDS 2021-2027 na obszarze ZIT LGOF przewiduje się możliwość realizacji projektów wybieranych zarówno w trybie niekonkurencyjnym, jak i konkurencyjnym. W trybie konkurencyjnym dofinansowanie otrzymują wnioski, które zostaną najlepiej ocenione pod kątem formalnym i merytorycznym, nie można dla konkretnego projektu zabezpieczyć danej kwoty. Poniżej zaprezentowano listę projektów wybieranych w trybie konkurencyjnym wraz z odniesieniem do priorytetów i działań zgodnie z SZOP FEDS 2021-2027 oraz celów szczegółowych.

Cel szczegółowy	Priorytet / Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Informacja o projekcie	Szacowana alokacja środków UE w naborze konkurencyjnym ¹⁰
<p>Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku / FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – ZIT</p>	<p>Projekty zostaną wyłonione w procedurze konkurencyjnej dla ZIT LGOF zorganizowanej przez IZ FEDS 2021-2027. Zakres wsparcia zgodny z typami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.10.A Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, • 7.10.B Tworzenie i rozwój CUS • 7.10.C Rozwój mieszkalnictwa • 7.10.D Wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz systemu opieki długoterminowej <p>określonymi w SZOP FEDS 2021-2027. Procedurę konkurencyjną przeprowadzi IZ FEDS 2021-2027</p>	<p>5 812 500,00 zł</p>
<p>Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku / FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT</p>	<p>Część projektów w zakresie edukacji przedszkolnej zostanie wyłonione w procedurze konkurencyjnej dla ZIT LGOF zorganizowanej przez IZ FEDS 2021-2027. Zakres wsparcia zgodny z ustaleniami Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu FEDS 2021-2027 - Typ 8.3.A <i>Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej.</i></p>	<p>6 177 550,00 zł</p>
<p>Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<p>FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku / FEDS.02.06</p>	<p>Projekty zostaną wyłonione w procedurze konkurencyjnej dla ZIT LGOF dla aglomeracji wskazanych w KPOŚK niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej. . Przewiduje się przeprowadzenie procedury konkurencyjnej dla aglomeracji od 10 tys. do 15 tys. RLM (Chocianów,</p>	<p>88 423 238,00 zł</p>

¹⁰ Kurs EURO – 4,65 zł

	Gospodarka ściekowa – ZIT	<p>Ścinawa). W przypadku niewyczerpania alokacji w naborze konkurencyjnym przez projekty ww. aglomeracji wsparcie będą mogły uzyskać aglomeracje od 2 tys. do 10 tys. RLM ujęte na liście rezerwowej (Prochowice).</p> <p>Zakres wsparcia zgodny z ustaleniami Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu FEDS 2021-2027 - Typ 2.6.A Inwestycje ujęte w VI obowiązującej Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) w aglomeracjach na terenie Dolnego Śląska od co najmniej 2 tys. do poniżej 15 tys. RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej (Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)</p>	
--	---------------------------	--	--

UWAGA:

Wskazane do realizacji podstawowe i rezerwowe projekty zintegrowane wybierane w procedurze niekonkurencyjnej, jak również wskazanie typów projektów przewidzianych do wyłonienia w naborach konkurencyjnych dla ZIT LGOF, zostały zagregowane z uwzględnieniem zalecanego przez IZ FEDS 2021-2027 na etapie przygotowania Strategii ZIT LGOF kursu EURO wynoszącego 4,65 zł/euro. Kurs ten determinuje zatem zarówno równowartość całkowitej i podzielonej na poszczególne Działania FEDS alokacji środków UE dla ZIT LGOF w polskich złotych, jak również oszacowane z jego uwzględnieniem wartości całkowite i dofinansowania projektów w walucie polskiej. Ewentualna zmiana kursu euro lub jego urealnienie ma kluczowe znaczenie nie tylko dla wysokości alokacji środków UE dla ZIT LGOF w polskich złotych, ale również na spełnienie limitów wartości dofinansowania dla Działań FEDS przez przyporządkowane im projekty, co zostało określone w Planie finansowym. Zastrzega się zatem możliwość dokonania zmiany wartości całkowitej i dofinansowania projektów, a w konsekwencji Planu finansowego, na etapie konsultacji społecznych, a także opiniowania Strategii ZIT LGOF przez IZ FEDS 2021-2027, zarówno w przypadku zalecenia zastosowania innego kursu euro, jak również zgłoszenia zastrzeżeń do przyjętego Planu finansowego.

Ponadto wyjaśnia się, iż stosownie do treści Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 w ramach Celu Polityki 5 „mogą być finansowane także projekty wpisujące się w pozostałe cele polityki spójności (uwzględniające wymogi wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa a w przypadku celów

szczegółowych i kierunków interwencji wybranych w ramach FEDS uwzględniające również wymogi zapisane w dokumencie programowym) w tym między innymi:

CP1 – w zakresie wsparcia przygotowania terenów inwestycyjnych, udzielanego w przypadku potrzeby uzasadnianej pod kątem rozwoju lokalnej gospodarki, w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi a także w zakresie e-usług publicznych;

CP2 – w zakresie bioróżnorodności, w tym niebieskiej i zielonej infrastruktury oraz mobilności miejskiej i aglomeracyjnej;

CP4 – w zakresie kultury i zrównoważonej turystyki a także infrastruktury edukacyjnej oraz społecznej, również służące poprawie jakości i dostępności do usług społecznych.

Szczegółowy zakres interwencji w Celu Polityki 5 wraz z przypisanymi odpowiednimi wskaźnikami produktu oraz rezultatu i kodami interwencji zostanie zmodyfikowany poprzez odpowiednią zmianę programu na późniejszym etapie po ocenie i zatwierdzeniu poszczególnych Strategii ZIT/IIT zawierających listy projektów planowanych do realizacji, które opracowane zostaną na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów instrumentów terytorialnych przy odpowiednich konsultacjach i zaangażowaniu partnerów społecznych w myśl zasady partnerstwa.”

Oprócz tego, zgodnie z treścią § 5 ust. 6 Porozumienia Terytorialnego w sprawie określenia zasad realizacji projektów strategicznych w ramach instrumentu terytorialnego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, zawartego 10.10.2023 r. pomiędzy Liderem ZIT LGOF a IZ FEDS 2021-2027, „suma szacowanego wkładu UE projektów wskazanych w załączniku nr 2 nie może przekroczyć łącznej alokacji przeznaczonej dla danego ZIT, w podziale na odpowiednie fundusze (EFRR, EFS+, FST) wskazane w § 2 ust. 1 oraz w ramach danego kodu interwencji wskazanego w załączniku nr 1. **ZIT może wnioskować o zmiany ww. alokacji, po uzyskaniu zgody IZ FEDS.**”

Opierając się na powyższych regulacjach, z uwagi na zapotrzebowanie finansowe na projekty w zakresie poprawy efektywności energetycznej, które znacząco przekracza przydzieloną na to Działanie alokację środków, część projektów w tym zakresie przesunięto do Celu Polityki 5 oczekując wypełnienia przez IZ FEDS 2021-2027 deklaracji wyrażonej w Programie do niezwłocznego przystąpienia do zmiany jego zapisów. Dotyczy to także projektu w zakresie infrastruktury edukacyjnej zgłoszonego przez Powiat Polkowicki, pn.: „Rozwój infrastruktury edukacyjnej powiatu polkowickiego poprzez budowę dostępnego budynku Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego”, realizującego Cel szczegółowy RSO4.2, dla którego nie przewidziano interwencji w Programie. Z tego też względu w zestawieniach projektów ujętych do Celu Polityki 5 dotyczących:

- poprawy efektywności energetycznej - wskazano Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- infrastruktury edukacyjnej - wskazano Cel szczegółowy: RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

Jednocześnie z uwagi na odgórnie narzucone limity alokacji dla poszczególnych Działań FEDS, które nie w każdym przypadku są możliwe do spełnienia przy określonej wartości projektów, zastrzega się możliwość przesunięcia projektów pomiędzy Celem Polityki 5 a pozostałymi CP, o ile projekty te będą spełniały wymogi wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa, a w przypadku kierunków interwencji/typów projektów ujętych FEDS - również wymogi zapisane w dokumencie programowym oraz jego uszczegółowieniu. Decyzje w tym zakresie będą zapadały na etapie opiniowania dokumentu przez IZ FEDS.

W przypadku trudnych do rozwiązania rozbieżności w limitach alokacji na poszczególne Działania FEDS, zgodnie z treścią przytoczonego § 5 ust.6 Porozumienia Terytorialnego, ZIT LGOF będzie wnioskował zmianę limitów alokacji.

II.7 Plan finansowy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami (Umową Partnerstwa i ustawą wdrożeniową), niezbędnym elementem, który powinien znaleźć się w strategii ZIT są źródła finansowania. Poniżej zaprezentowano plan finansowy ZIT wskazujący wartość przedsięwzięć wpisujących się we wskazany priorytet, działanie z SZOP FEDS 2021-2027 oraz cel szczegółowy. Zaprezentowano kwoty zarówno dla projektów podstawowych, jak i rezerwowych, projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny i konkurencyjny, wskazując źródła finansowania (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego lub Europejski Fundusz Społeczny+).

Tabela 6 Plan finansowy

Priorytet	Działanie	Cel szczegółowy	Projekt zintegrowany	Sposób wyboru projektów	Typ projektu (podstawowy/rezerwowy)	Wartość całkowita projektu (PLN)	Wartość dofinansowania (PLN)	Źródło finansowania	
FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PZ 3.2 Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych	niekonkurencyjny	podstawowy	26 968 120,00 zł	18 877 684,00 zł	EFRR	
					rezerwowy	5 980 133,00 zł	4 186 093,00 zł		
FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych – ZIT	Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza	niekonkurencyjny	podstawowy	20 686 728,00 zł	14 480 709,00 zł		
					rezerwowy	9 400 000,00 zł	6 580 000,00 zł		
FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa – ZIT	Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	PZ 3.3 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	konkurencyjny	podstawowy	N/D	88 423 238,00 zł		
					rezerwowy	16 271 271,00 zł	11 344 890,00 zł		
Suma priorytet FEDS.02					podstawowy	47 654 848,00 zł	121 781 631,00 zł		EFRR
					rezerwowy	31 651 404,00 zł	22 110 983,00 zł		
					SUMA	79 306 252,00 zł	143 892 614,00 zł		
FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska	FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ 2.1 Budowa zintegrowanego systemu transportowego	niekonkurencyjny	podstawowy	83 392 411,00 zł	58 164 688,00 zł	EFRR	
					rezerwowy	98 947 244,00 zł	69 263 071,00 zł		
Suma priorytet FEDS.03						182 818 439,00 zł	127 762 908,00 zł	EFRR	
FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT (usługi społeczne)	Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ 1.2 Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF	niekonkurencyjny	podstawowy	30 847 575,00 zł	15 409 478,00 zł	EFRR	
FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT (usługi społeczne)	Cel szczegółowy: RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	PZ 1.4 Rozwój infrastruktury wsparcia dla dzieci i młodzieży	niekonkurencyjny	podstawowy	7 449 129,00 zł	5 128 908,00 zł		
FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ 2.2 Rozwój oferty kulturowej i turystycznej obszaru	niekonkurencyjny	podstawowy	69 256 391,00 zł	44 162 790,00 zł		
					rezerwowy	78 846 504,00 zł	55 192 551,00 zł		
FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska lub FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT lub FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	PZ 3.1 Poprawa jakości powietrza	niekonkurencyjny	podstawowy	25 612 418,00 zł	17 928 693,00 zł		
FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ. 3.4 Zagospodarowanie i stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych	niekonkurencyjny	podstawowy	7 655 420,00 zł	5 358 794,00 zł		
					rezerwowy	18 010 537,00 zł	12 607 376,00 zł		

FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT		PZ 4.1 Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF	niekonkurencyjny	podstawowy	1 753 720,00 zł	1 227 604,00 zł		
Suma priorytet FEDS.06						podstawowy	142 574 653,00 zł	89 216 267,00 zł	EFRR
						rezerwowo	96 857 041,00 zł	67 799 927,00 zł	
						SUMA	239 431 694,00 zł	157 016 194,00 zł	
FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku	FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – ZIT	Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	- PZ 1.2 Rozwój profesjonalnych usług publicznych ukierunkowanych na wszystkich mieszkańców LGOF	konkurencyjny	podstawowy	N/D	5 812 500,00 zł	EFS+	
Suma priorytet FEDS.07						-	5 812 500,00 zł	EFS+	
FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku	FEDS.08.03 Dostęp do edukacji – ZIT (szkolnictwo zawodowe)	Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	PZ 1.1 Rozwijanie kompetencji wśród mieszkańców i pracowników samorządów	niekonkurencyjny	podstawowy	18 267 858,00 zł	12 787 500,00 zł	EFS+	
FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku	FEDS.08.03 Dostęp do edukacji – ZIT (opieka przedszkolna)		PZ 1.3 Rozwój systemu opieki przedszkolnej	niekonkurencyjny	podstawowy	1 803 500,00 zł	1 262 450,00 zł		
			konkurencyjny	podstawowy	N/D	6 177 550,00 zł			
Suma priorytet FEDS.08						20 071 358,00 zł	20 227 500,00 zł	EFS+	
FEDS.11 Pomoc Techniczna EFS+	FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 11. Pomoc Techniczna EFS+	PZ 4.1 Wzmocnienie zdolności, kompetencji i struktur funkcjonowania LGOF	niekonkurencyjny	podstawowy	2 847 886,00 zł	1 993 520,00 zł	EFS+	
Suma priorytet FEDS.11						2 847 886,00 zł	1 993 520,00 zł	EFS+	

Podział środków finansowych w ramach ZIT przedstawiono w załączniku nr 1 do Porozumienia terytorialnego w sprawie określenia zasad realizacji projektów strategicznych w ramach instrumentu terytorialnego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Uwzględnia on priorytety, działania oraz cele szczegółowe. Poniżej zestawiono kwotę alokacji dedykowanej ZIT LGOF dla poszczególnych celów szczegółowych (zarówno w EURO, jak i w PLN¹¹) oraz kwotę projektów podstawowych w ramach każdego z nich.

Tabela 7 Alokacja dla ZIT LGOF w podziale na poszczególne cele szczegółowe

Działanie	Cel szczegółowy	Alokacja (EURO)	Alokacja (PLN)	Wartość projektów (PLN)	Wysokość dofinansowania (PLN)	% wykorzystanej alokacji
FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT (priorytet)	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)	3 355 442,00	15 602 805,30	20 686 728,00 zł	14 480 709,00 zł	92,8%
FEDS.02.06 Gospodarka ściekowa – ZIT	RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)	19 015 750,00	88 423 237,50	/N/D	88 423 238,00	100,0%
FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)	3 843 531,00	17 872 419,15	26 968 120,00	18 877 684,00	105,6%
FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)	12 508 535,00	58 164 687,75	83 392 411,00	58 164 688,00	100,0%
FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)	19 161 169,00	89 099 435,85	110 607 272,00	66 924 582,00	101,0%
	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)			25 612 418,00	17 928 693,00	
	RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online			7 449 129,00	5 128 908,00	
SUMA EFRR		57 884 427,00	269 162 585,55	274 716 078,00	269 928 502,00	-
FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – ZIT	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym	1 250 000,00	5 812 500,00	N/D	5 812 500,00	100,0%

¹¹ Przelicznik 1 Euro – 4,65 zł

	wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)					
FEDS.08.03 Dostęp do edukacji – ZIT (opieka przedszkolna)	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)	1 600 000,00 (edukacja przedszkolna)	7 440 000,00	1 803 500,00	7 440 000,00	100,0%
FEDS.08.03 Dostęp do edukacji – ZIT (szkolnictwo zawodowe)		2 750 000,00 (szkolnictwo zawodowe)	12 787 500,00	18 267 858,00	12 787 500,00	100,0%
FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	Pomoc Techniczna EFS+	428 714,00	1 993 520,10	2 847 886,00	1 993 520,00	100,0%
SUMA EFS+		6 028 714,00	28 033 520,10	22 919 244,00	28 033 520,00	-

III Założenia wdrożeniowe i włączenie partnerów społeczno-gospodarczych

III.1 Warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT

Przedmiotowy rozdział to obligatoryjny element w ramach tworzenia Strategii ZIT. Opracowanie zgodnie z najlepszymi praktykami i standardami musi być zwieńczone systemem wdrażania, który umożliwia realizację zapisanych planów strategicznych i operacyjnych. Ponadto sformułowane warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT stanowią jej obligatoryjny element zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozdział składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwszą z nich jest przedstawienie zasad wdrażania ZIT na terenie LGOF, poprzez działania prowadzone na zasadzie porozumienia gminno-powiatowego, w ramach którego powołano dwa organy (Komitet Sterujący ZIT LGOF oraz Rada ZIT LGOF). Natomiast drugim elementem rozdziału jest umieszczenie ramowych przepisów związanych z monitorowaniem i ewaluacją samego dokumentu.

III.1.1 System wdrażania

Warunkami realizacji ZIT wynikającymi z zapisów Ustawy Wdrożeniowej, w szczególności z art. 34 ust. 6 jest:

- 1) powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5¹²;
- 2) opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 Rozporządzenia Ogólnego, zwanej dalej „strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9 oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania strategii ZIT w ramach tego programu;
- 3) opracowanie i uchwalenie do dnia 31 grudnia 2025 r. strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10 g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w przypadku miejskiego obszaru funkcjonalnego, o którym mowa w ust. 2, miasta będącego siedzibą władz samorządowych województwa lub wojewody, a do czasu jej uchwalenia opracowanie i uchwalenie strategii ZIT.

¹² Art. 34. ust. 5 Ustawy Wdrożeniowej: ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005) albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 439 i 583), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583).

Stosownie do treści art. 34 ust. 6 wskazanej ustawy, samorządy LGOF przyjęły, iż najbardziej optymalną formą współpracy dla potrzeb wdrażania instrumentu terytorialnego ZIT będzie porozumienie gminno-powiatowe. Reguluje ono w szczególności kwestie współpracy gmin i powiatów przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji i koordynowaniu wspólnych przedsięwzięć. Obejmuje również postanowienia w zakresie organizacji prac na rzecz ZIT LGOF, ich finansowania i rozliczania, w tym dotyczące systemu wzajemnej komunikacji oraz ścieżki podejmowania decyzji.

Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny zgodnie z podpisanym porozumieniem obejmuje następujące gminy i powiaty: Gminę Chocianów, Gminę Chojnów, Gminę Miejską Chojnów, Gminę Gaworzyce, Gminę Głogów, Gminę Miejską Głogów, Gminę Góra, Gminę Grębocice, Gminę Jemielno, Gminę Jerzmanowa, Gminę Kotla, Gminę Krotoszyce, Gminę Kunice, Gminę Legnica, Gminę Legnickie Pole, Gminę Lubin, Gminę Miejską Lubin, Gminę Męcinka, Gminę Miłkowice, Gminę Niechlów, Gminę Pęcław, Gminę Polkowice, Gminę Prochowice, Gminę Przemków, Gminę Radwanice, Gminę Rudna, Gminę Ruja, Gminę Ścinawa, Gminę Wąsosz, Gminę Żukowice, Powiat Głogowski, Powiat Górowski, Powiat Legnicki, Powiat Lubiński i Powiat Polkowicki.

Gmina Legnica w imieniu własnym oraz sygnatariuszy porozumienia, jako miasto rdzeniowe Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, będzie stroną w procesie negocjacji, ustanawiania i realizacji instrumentu ZIT na terenie LGOF wobec władz regionalnych jako instytucji zarządzającej, Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz innych podmiotów zaangażowanych w przygotowanie i wdrażanie instrumentów terytorialnych w Polsce.

Prezydent Miasta Legnicy będzie uprawniony do reprezentowania wszystkich stron porozumienia w sprawach ZIT LGOF z wyłączeniem działań związanych z wnioskowaniem, kontraktowaniem, realizacją, monitorowaniem i rozliczaniem projektów ujętych w Strategii ZIT LGOF 2021-2027, które zastrzeżone będą do wyłącznej właściwości poszczególnych wnioskodawców i beneficjentów wsparcia.

Gmina Legnica, której powierzone zostało wykonywanie zadania publicznego objętego porozumieniem, przejmuje prawa i obowiązki pozostałych gmin i powiatów związane z powierzonymi im zadaniami, a gminy i powiaty powierzające zadania zobowiązane będą do udziału w kosztach realizacji zadania. Rolę ciała doradczego i wspierającego Prezydenta Miasta Legnicy - Lidera ZIT LGOF, będzie pełnił Komitet Sterujący ZIT LGOF.

Zgodnie z wymogami ustawowymi kluczowe jest zaangażowanie w proces opracowania oraz wdrażania zapisów Strategii ZIT LGOF 2021-2027, partnerów społeczno-gospodarczych oraz dodatkowych podmiotów. Opis zaangażowania partnerów i nabór partnerów do Rady ZIT LGOF, przedstawiono w rozdziale III.2.

Obsługa administracyjna LGOF

Organizację i obsługę administracyjną ZIT LGOF zapewni wskazana przez Prezydenta Miasta Legnicy merytorycznie właściwa komórka organizacyjna, usytuowana w strukturze Urzędu Miasta Legnicy i funkcjonująca zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym Urzędu (dalej: biuro ZIT LGOF) oraz wspierający ją pracownicy wydziałów Urzędu Miasta Legnicy merytoryczni ze względu na zakres prowadzonych spraw i czynności obsługowych.

Zapewniając organizację i obsługę administracyjną ZIT LGOF stosowane będą regulaminy wewnętrzne Urzędu Miasta Legnicy (Regulamin pracy, Regulamin wynagrodzeń, Regulamin organizacyjny, Instrukcja kancelaryjna, Polityka bezpieczeństwa, BHP, Regulacje dotyczące finansów, Regulamin zamówień publicznych, RODO, itp.).

Pracodawcą dla pracowników zatrudnionych na rzecz organizacji i obsługi ZIT LGOF jest Urząd Miasta Legnicy reprezentowany przez Prezydenta Miasta Legnicy.

Do zadań biura ZIT LGOF należeć będzie m.in.:

- koordynowanie procesu przygotowania projektu Strategii ZIT LGOF 2021-2027, a następnie jej aktualizacja oraz ewaluacja i sprawozdawczość z jej realizacji,
- stała współpraca z IZ FEDS 2021-2027 w zakresie wdrażania instrumentu terytorialnego ZIT LGOF oraz jego Strategii,
- koordynowanie harmonogramów realizacji projektów wynikających ze Strategii ZIT LGOF 2021-2027 na poziomie ZIT LGOF (nie obejmuje procesu wnioskowania, kontraktowania, rzeczowej realizacji, monitorowania i rozliczania zadań na poziomie projektów, które zastrzeżone są do wyłącznej właściwości wnioskodawców i beneficjentów wsparcia),
- pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania dla kosztów realizacji zadania,
- rozliczanie kosztów realizacji zadania,
- bieżące informowanie KS ZIT LGOF i Rady ZIT LGOF o działalności ZIT LGOF, postępach w jego wdrażaniu oraz kosztach jego organizacji i obsługi, a także udzielanie informacji na wniosek sygnatariuszy porozumienia gminno-powiatowego w przedmiotowym zakresie,
- wykonywanie czynności administracyjnych wynikających z obsługi Komitetu Sterującego i Rady ZIT LGOF oraz innych czynności związanych z porozumieniem gminno-powiatowym,
- wykonywanie innych czynności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju ZIT LGOF, będących wynikiem podjętych decyzji znajdujących odzwierciedlenie w uzgodnionych kosztach ich realizacji (np. organizacja szkoleń, konferencji, wizyt studyjnych, przygotowanie ekspertyz, analiz, polityk, planów dla obszaru ZIT LGOF, itp.),
- działania informacyjno - promocyjne dotyczące ZIT LGOF.

Prace biura ZIT LGOF wspierać będzie Grupa Robocza ZIT LGOF, którą utworzą pracownicy merytoryczni wyznaczeni z ramienia wszystkich współdziałających jednostek samorządu terytorialnego ZIT LGOF.

Do zadań członków Grupy Roboczej ZIT LGOF należeć będzie m.in.:

- wsparcie merytoryczno-organizacyjne dla zapewnienia procesów sprawnej komunikacji, przepływu informacji i promocji pomiędzy biurem ZIT LGOF, a własną jednostką i jej mieszkańcami,
- wsparcie dla prac nad przygotowaniem projektu Strategii ZIT LGOF 2021-2027, a następnie jej aktualizacją;
- wsparcie procesu ewaluacji i sprawozdawczości z realizacji Strategii ZIT LGOF 2021-2027 w zakresie dotyczącym swojej jednostki lub partnerstwa, w którym ona uczestniczy wdrażając zapisy Strategii,
- wsparcie merytoryczno-organizacyjne w zakresie dotyczącym swoich jednostek przy zadaniach realizowanych i zleczanych przez biuro ZIT LGOF (analizy, ekspertyzy, szkolenia, konferencje, wizyty studyjne, itp.),
- współpraca z pozostałymi członkami Grupy Roboczej ZIT LGOF w zakresie wdrażania instrumentu ZIT LGOF-

Komitet Sterujący ZIT LGOF (Komitet Sterujący)

Komitet sterujący ZIT LGOF to organ wspierający zarządzaniem LGOF, pełniący funkcję doradczą i wspierającą Prezydenta Miasta Legnicy w zakresie programowania, zarządzania i wdrażania ZIT na obszarze LGOF, w tym koordynowania wspólnych zadań, ewaluacji instrumentu terytorialnego oraz jego bieżącej obsłudze i rozliczeniach. KS ZIT LGOF stanowić będzie również forum konsultacji stron porozumienia w celu osiągnięcia wspólnych zamierzeń. Członkami KS ZIT LGOF są poszczególne jednostki samorządu terytorialnego tworzące LGOF, reprezentowane przez jednego przedstawiciela. W pracach tego organu zapewnia się prawo udziału przedstawiciela IŻ FETS 2021-2027, w roli obserwatora, mającego głos doradczy i opiniujący.

Pracami KS ZIT LGOF kierować będzie Prezydent Miasta Legnicy lub upoważniony przez niego Zastępca Prezydenta Miasta Legnicy, zwany dalej Przewodniczącym KS ZIT LGOF.

W skład KS ZIT LGOF wejdą po jednym przedstawicielu wszystkich współdziałających jednostek samorządu terytorialnego ZIT LGOF.

W pracach KS ZIT LGOF zapewnione będzie prawo udziału przedstawiciela IZ FETS 2021-2027 w roli obserwatora z głosem doradczym i opiniującym, bez prawa podejmowania decyzji.

Do najważniejszych zadań KS ZIT LGOF należeć będzie m.in.:

- inicjowanie kierunków rozwoju ZIT LGOF,
- akceptowanie zmian Strategii ZIT LGOF 2021-2027, jej aktualizacji oraz raportów w zakresie sprawozdawczości z jej realizacji,
- powołanie składu Rady ZIT LGOF,
- rozpatrywanie innych spraw oraz opiniowanie dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT LGOF.

Podstawowe zasady funkcjonowania Komitetu oraz podejmowania decyzji określać będzie treść porozumienia gminno-powiatowego zawartego pomiędzy samorządami ZIT LGOF. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa Regulamin Komitetu Sterującego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Rada ZIT LGOF

Rada ZIT LGOF powoływana jest przez KS ZIT LGOF jako ciało konsultacyjno-opiniodawcze. Składa się z przedstawicieli władz regionalnych oraz innych instytucji publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych, właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, takich jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacji pozarządowych oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji, jednostki badawcze i uczelnie wyższe.

Proponuje się maksymalną liczbę członków Rady ZIT LGOF w liczbie 20 osób i nie mniejszej niż 10, przy założeniu, że obszar miasta Legnica, powiatu legnickiego, lubińskiego, polkowickiego, głogowskiego i górowskiego będzie reprezentowany przez przynajmniej jednego przedstawiciela.

Do najważniejszych zadań Rady ZIT LGOF należy opiniowanie dokumentów niezbędnych do realizacji zadań ZIT LGOF, zapewnienie dostępności wiedzy i doświadczenia szerszej grupy instytucji, sygnalizowanie pojawiających się nowych oddolnych potrzeb i oczekiwań interesariuszy, rozwijanie dialogu społecznego i inicjowanie zaangażowania interesariuszy na rzecz realizacji Strategii ZIT LGOF 2021-2027, a także wzmocnienie przejrzystości w podejmowaniu decyzji.

Pracami Rady ZIT LGOF kieruje Przewodniczący Rady ZIT LGOF, a w przypadku jego nieobecności - Zastępca Przewodniczącego Rady ZIT LGOF. Rada ZIT LGOF wybiera ze swojego składu Przewodniczącego oraz jego Zastępcę.

Posiedzenia Rady ZIT LGOF zwoływane będą przez Przewodniczącego Rady ZIT LGOF za pośrednictwem biura ZIT LGOF. Będą też zwołane na wniosek co najmniej 5 członków Rady ZIT LGOF.

Zasady funkcjonowania Rady ZIT LGOF określa Regulamin Rady ZIT LGOF.

Radę ZIT LGOF utworzą partnerzy społeczno-gospodarczy wyłonieni w otwartym naborze przeprowadzonym na etapie opracowywania Strategii ZIT oraz w dodatkowym naborze uzupełniającym skierowanym do partnerów z obszarów LGOF nie posiadających swoich reprezentantów z uwzględnieniem profilu działalności już wyłonionych organizacji dla uzyskania reprezentatywności możliwie szerokiego spektrum działalności. W przypadku niepowodzenia w uzupełnieniu RADY ZIT LGOF ponowiony zostanie nabór otwarty.

III.1.2 Monitoring i ewaluacja

Strategia ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi narzędzie zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym do 2027 roku. Realizacja ZIT ma na celu przede wszystkim promowanie partnerskiego modelu współpracy oraz realizację projektów, które będą zarówno odpowiedzią na potrzeby, jak i rozwiązaniem problemów występujących w LGOF oraz przyczynią się do wykorzystania potencjałów jakie posiada obszar funkcjonalny. O skuteczności realizacji ZIT, decyduje stopień i dynamika wdrażania przyjętych ustaleń strategicznych oraz wysokość przyznanej dla ZIT LGOF alokacji. Narzędziem służącym do oceny procesów i zmian, a docelowo stopnia osiągnięcia zdefiniowanej wizji rozwoju, jest monitoring. Polega on na analizie postępów realizacji założonych przedsięwzięć i projektów, w oparciu o wskaźniki, które dostosowane są do specyfiki badanego obszaru. Monitoring umożliwia modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu, jak i wewnątrz LGOF, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju. Pozwala to na zwiększenie zdolności do szybkiej i skutecznej reakcji na zachodzące zmiany.

Monitoring Strategii ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego przeprowadzany będzie w rocznych przedziałach czasowych, co pozwoli na uzyskanie wiarygodnej informacji na temat:

- zachodzących procesów, tj. postępu lub regresu, na obszarze LGOF,
- skuteczności podejmowanych działań i stopnia realizacji,
- dokonania dokładnych analiz porównawczych i tematycznych.

Wnioski z monitoringu służyć będą w pierwszej kolejności wskazaniu konieczności podejmowania działań interwencyjnych dla osiągnięcia założonych w dokumencie celów oraz modyfikacji przyjętych ustaleń dla zwiększenia ich efektywności.

Dane na potrzeby prowadzenia procesu monitoringu będą zbierane przez właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną Urzędu Miasta Legnicy (biuro ZIT LGOF), przede wszystkim pod kątem przyjętego harmonogramu działań, zgodności zakresu rzeczowego projektów ze Strategią ZIT LGOF, stopnia zaangażowania finansowego i wykorzystanego dofinansowania oraz respektowania terminów

realizacji zadań zgłoszonych przez poszczególne samorzady. Nadto zbierane będą informacje o osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu. W tym celu rozsyłane będą ankiety do poszczególnych samorządów wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego. Na podstawie uzyskanych danych zostanie dokonana aktualizacja Roczego Planu Realizacji ZIT, czyli listy zadań przyjmowanych do realizacji przez członków LGOF.

Na podstawie zebranych informacji sporządzany będzie Raport monitorujący przekazywany do akceptacji Komitetowi Sterującemu ZIT LGOF, następnie przekazywany do wiadomości Radzie ZIT LGOF oraz publikowany na dedykowanej stronie internetowej ZIT LGOF. Zakłada się, że odbiorcami monitoringu są następujące podmioty:

- samorzady (gminy członkowskie) – rada miejska/gminy/powiatu oraz wójt/burmistrz/starosta/prezydent,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- mieszkańcy obszaru funkcjonalnego.

Określa się następujące produkty monitoringu:

- na poziomie samorządów:
 - ankieta ewaluacyjna przeprowadzona w samorządach - członkach LGOF,
 - informacje samorządów - członków LGOF o zmianach w zapisach dokumentów strategicznych, priorytetach polityki lokalnej,
- na poziomie Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego:
 - coroczny przegląd mających wpływ na wdrażanie Strategii ZIT LGOF oraz instrumentu terytorialnego ZIT programów, strategii i dokumentów branżowych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym. Opracowanie raportu/sprawozdania i ewentualnych rekomendacji w zakresie aktualizacji Strategii,
 - roczne sprawozdania z realizacji przedsięwzięć zintegrowanych z uwzględnieniem danych z ankiet przesłanych przez samorzady,
 - przyjęcie sprawozdania przez członków Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
 - wdrożenie zaleceń – zmiana, aktualizacja dokumentu.

W ramach prowadzenia procedur monitoringu dopuszcza się zlecenie usług podmiotom zewnętrznym w przypadku danych specjalistycznych, wymagających wiedzy eksperckiej, technicznej lub prawnej..

Monitoring będzie prowadzony przez biuro ZIT LGOF we współpracy z Grupą roboczą ZIT LGOF.

Jawność monitoringu będzie zagwarantowana poprzez:

- umieszczenie informacji o jego wynikach na stronie ZIT LGOF,

- dystrybucję raportów w samorządach należących do LGOF,
- przekazywanie treści raportów Radzie ZIT LGOF.

Procedura zmian opracowywana będzie na podstawie informacji i propozycji pozyskanych od samorządów tworzących LGOF oraz zgłaszanych przez Radę ZIT LGOF. Wprowadzone zostaną następujące zasady:

- obowiązek przekazywania informacji przez członków LGOF o zmianach w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych w ramach samorządu za przekazywanie informacji o realizacji przedsięwzięć zintegrowanych (Grupa robocza ZIT LGOF).

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Tabela 8 Wskaźniki realizacji Strategii ZIT

Wskaźnik	Jednostka	Źródła danych
Liczba projektów realizowanych w ramach ZIT	Szt.	Dane członków LGOF
Nakłady poniesione na realizację zadań w ramach ZIT	PLN	Dane z samorządów – członków LGOF
Środki finansowe pozyskane na realizację projektów zapisanych w Strategii ZIT	PLN	Dane członków LGOF
Stan wykorzystania alokacji ZIT LGOF	PLN	IZ FEDS
Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie w procedurze konkurencyjnej i niekonkurencyjnej	Szt.	Dane członków LGOF / IZ FEDS
Liczba zakontraktowanych projektów ze środków UE	Szt.	Dane członków LGOF / IZ FEDS

Źródło: opracowanie własne

III.2 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji

Zgodnie z wytycznymi Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 wymaga zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

1. Zgodnie z przytoczonymi uwarunkowaniami przeprowadzono otwarty nabór na partnerów społeczno-gospodarczych, którzy zostali poproszeni o włączenie w prace jako interesariusze opiniujący i doradzający samorządom.

2. W terminie od 1 do 28 lutego 2021 roku został przeprowadzony nabór na partnerów, który opublikowały wszystkie samorządy tworzące LGOF. W jego ramach zachęcano organizacje działające na terenie LGOF oraz interesariuszy do zgłoszenia swojego akcesu do procesu opracowania dokumentu pn. „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”. W ogłoszeniu wskazano, że „od partnerów oczekujemy zaangażowania w zakresie opiniowania zapisów dokumentu na etapie jego tworzenia, konsultowania jego treści oraz wsparcia na etapie wdrażania. Zależy nam na uspołecznionym dokumencie, skonsultowanym z interesariuszami i przedstawicielami społeczności LGOF, który zamieszkiwany jest przez blisko 450 tysięcy mieszkańców”. Nabór partnerów przeprowadzony został przez wszystkie gminy i powiaty współpracujące na rzecz utworzenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko – Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Formularz zgłoszeniowy został przygotowany przez wykonawcę Strategii ZIT LGOF – firmę Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner¹³.
3. W marcu na stronie BIP Legnicy została zamieszczona informacja o wynikach naboru partnerów społeczno – gospodarczych w procesie opracowania i konsultowania dokumentu pn. „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”¹⁴. W rezultacie naboru do prac włączono następujące podmioty:

Nazwa podmiotu	Główny obszar działalności
Ochotnicza Straż Pożarna w Zaborowie	ratownictwo, krzewienie kultury fizycznej i sportu, promowanie samorządności
Stowarzyszenie LGD Kraina łągów Odrzańskich w Prochowicach	turystyka, edukacja, produkty lokalne, przedsiębiorczość
Fundacja Gramineae w Chocianowie	działalność edukacyjna, informacyjna, oświatowa i kulturalna, promowanie regionu
Stowarzyszenie LGD "Wrzosowa Kraina" w Chocianowie	zrównoważony rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem należytej ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno- kulturowych oraz równości szans
Aktywiści Społecznej Integracji BEZ BALASTU w Radwanicach	sport, kultura, turystyka
Polska Federacja Aktywności "UFO" w Kłębanowicach	sport, kultura, turystyka
Fundacja Eudajmonia w Polkowicach	wsparcie osób z niepełnosprawnością
Stowarzyszenie Dom Pod Orzechami w Przemkowie	aktywizacja osób z niepełnosprawnościami
Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A. w Legnicy	działania na rzecz rozwoju subregionu legnicko-głogowskiego, wsparcie przedsiębiorstw i aktywizacja rynku pracy
Legnickie Towarzystwo Społeczno - Kulturalne	kultura

¹³ Formularz nie jest już aktywny.

¹⁴ <https://um.bip.legnica.eu/uml/tablica-ogloszen/ogloszenia-zwykle/25813,Informacja-o-wynikach-naboru-partnerow-spoeczno-gospodarczych-w-procesie-opraco.html>

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy (obecnie Collegium Witelona Uczelnia Państwowa)	szkolnictwo
---	-------------

W ramach włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zrealizowano kolejne działania w partnerstwie ze zgłoszonymi podmiotami.

1. Zorganizowano spotkanie informacyjne dla zgłoszonych podmiotów, w którym uczestniczyli również przedstawiciele poszczególnych samorządów. Spotkanie miało charakter telekonferencji, która odbyła się 22.03.2021 r. W jej trakcie przedstawiono prezentację pn. Plan Działań ZIT dla LGOF – włączenie partnerów społeczno-gospodarczych. W trakcie spotkania skoncentrowano się przede wszystkim na:
 - a. Omówieniu specyfiki Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego;
 - b. Przedstawieniu głównych założeń „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”;
 - c. Przedyskutowaniu oczekiwań względem partnerów i możliwych scenariuszy włączenia się proces tworzenia i konsultacji projektu Strategii;
 - d. Odpowiedzi na pytania i sugestie zgłoszonych w naborze partnerów.
2. W rezultacie poczynionych ustaleń wyłonionym parterom **przekazano roboczą wersję „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027”**, umożliwiając zapoznanie się z jej treścią oraz zorganizowano narzędzie (elektroniczny formularz) umożliwiające złożenie propozycji kierunków działań/koncepcji przedsięwzięć, które zostało przesłane mailowo. Formalne kryteria zgłoszeń stanowiło: (1) oddziaływanie na cały obszar LGOF lub na jego znaczną część oraz (2) komplementarność stosunku do kierunków działań i przedsięwzięć uwzględnionych w projekcie Strategii (przekazanej roboczej wersji).
3. W rezultacie ogłoszonego naboru w terminie do dnia 30.03.2021 r. wpłynęły cztery projekty wyspecyfikowane poniżej. **Ich status ma charakter komplementarny w stosunku do całości interwencji zaplanowanej w dokumencie i należy je traktować jako wyraz głosu społecznego wskazującego na dodatkowe obszary działalności w ramach działań związanych z integracją Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.**

Tabela 9 Wykaz zgłoszonych propozycji kierunków działań/koncepcji przedsięwzięć.

L.p.	Podmiot zgłaszający	Nazwa zadania	Opis działania – synteza
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zaborowie	Zapewnienie prawidłowego transportu publicznego dla miejscowości	Dofinansowanie zbiorowego transportu publicznego poprzez uruchomienie nowych linii i z wykorzystaniem środków z Funduszu Przewozów Autobusowych i środków z funduszy europejskich.

L.p.	Podmiot zgłaszający	Nazwa zadania	Opis działania – synteza
		wykluczonych komunikacyjnie.	Zgłoszenie dotyczyło Gminy Ścinawa tym niemniej można ten problem odnieść do wszystkich wykluczonych komunikacyjnie gmin w LGOF.
2.	Legnickie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne (Legnica)	„Miedź vs Nowe Technologie”. Budujemy przyszłe kadry Zagłębia Miedziowego.	Projekt będzie pierwszym i najważniejszym elementem programowym powiązany z powstającym Centrum Nauki Witelona w Legnicy, który docelowo ma zwiększyć jakość miejsc pracy i poziom samego zatrudnienia w regionie miedziowym. Projekt ma zaangażować najlepszych lokalnych nauczycieli z dziedziny matematyki, fizyki i chemii oraz specjalistów z największego zakładu wydobywającego miedź w Europie: KGHM Polska Miedź S.A. Projekt ma mieć charakter partnerski, integrujący uczniów, nauczycieli, przedsiębiorców i samorząd w wymiarze oddziaływania na teren całego LGOF
3.		Innowacyjne Centrum Integracji Społecznej	Zakres projektu obejmuje rewitalizację i modernizację budynku w reprezentacyjnej dzielnicy Legnicy wraz z otoczeniem na potrzeby utworzenia Centrum Integracji Społecznej.
4.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	Budowa centrum widowiskowo - sportowego w Legnicy	Projekt zakłada budowę Centrum Widowiskowo - Sportowego PWSZ im. Witelona w Legnicy wraz z podziemnymi garażami, w którego skład wejdą dwa główne bloki funkcjonalne, stanowiące odrębne strefy: strefę sportu i związanych z nim pomieszczeń i urzędzeń oraz strefę usług rekreacyjno- sportowych. Kompleks będzie pełnił wielowymiarową rolę – będzie zarówno ośrodkiem sportowym, rehabilitacyjnym, dydaktyczno-naukowym, jak i rekreacyjnym.

Źródło: opracowanie własne

Warto podkreślić, że pierwsze zgłoszenie jest komplementarne z Priorytet 4. Poprawa spójności transportowej i skomunikowania LGOF, natomiast drugi z Priorytet 1. Nowoczesny system edukacji. Innowacyjne Centrum Integracji Społecznej wpisuje się w Priorytet 2. Opieka społeczna i medyczna dostosowana do uwarunkowań demograficznych, natomiast Budowa centrum widowiskowo - sportowego w Legnicy koresponduje z Priorytet 3. Budowanie oferty w obszarze czasu po pracy dla mieszkańców.

Dodatkowe pożądane kierunki działań zostały wskazane przez partnerów społeczno-gospodarczych na etapie procedury udziału społeczeństwa w opracowaniu projektu Strategii. Należą do nich:

- Poszukiwanie organizacyjnych, prawnych i finansowych form współpracy i wsparcia dla Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB).

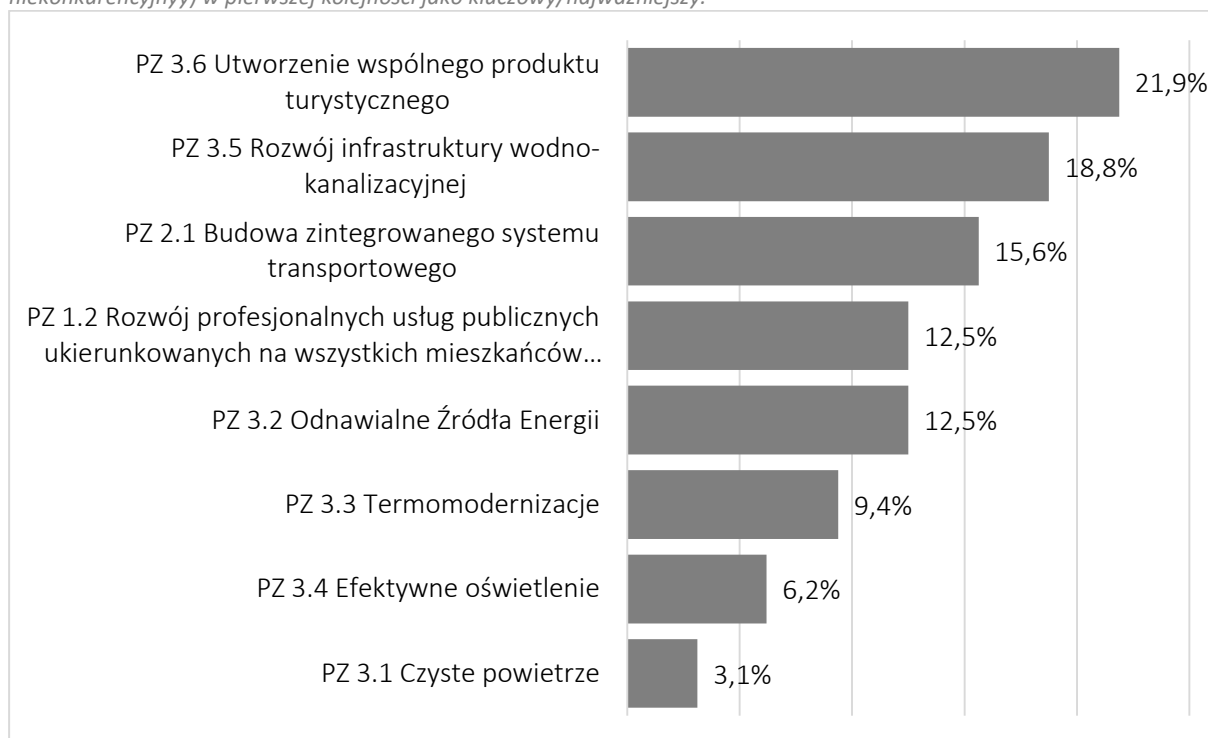
Stosownie do treści wniosku ARR „Arleg” S.A., instytucje te „mogłyby być ośrodkami wsparcia biznesu i technologii dla przemysłu 4.0., technologii informacyjno - komunikacyjnych, wykorzystania sztucznej inteligencji, technologii blockchain, big data czy chmur obliczeniowych. Zadaniem IOB będzie pomoc dla firm prowadzących/rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie działalności badawczo-

rozwojowej i innowacyjnej wspieranej przez mechanizmy Dolnośląskiej Strategii Innowacji, czyli stworzenie obszaru do prowadzenia działalności i inwestowania - miejsca wyróżniającego się dogodną lokalizacją, nowoczesną infrastrukturą biurowo-laboratoryjną w pełni dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zapewni to początkującym przedsiębiorcom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym założycielom startupów, pomoc w uruchomieniu i rozwijaniu przedsiębiorstw oferujących produkty lub usługi powstałe w wyniku opracowania i wdrożenia nowych technologii. IOB są jednym z regionalnych elementów systemu innowacji. Są to m.in. agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, izby gospodarcze, parki technologiczne i przemysłowe, specjalne strefy ekonomiczne, klastry, centra transferu technologii i centra innowacji, inkubatory przedsiębiorczości, fundusze pożyczkowe i doradcze, stowarzyszenia, fundacje i inne procesy pomocnicze jak i obsługi klienta oraz świadczenia usług; stworzeniu warunków dla transferu nowoczesnych technologii oraz umocnieniu współpracy między środowiskiem naukowym a gospodarką na rzecz wspólnie realizowanych projektów w duchu współodpowiedzialności za rozwój organizacje przedsiębiorców. Z punktu widzenia realizacji celów polityki spójności są te IOB świadczące usługi proinnowacyjne. Kluczem dla rozwoju LGOF w zakresie innowacyjnej gospodarki jest wspieranie IOB, które będą stymulowały rozwój przedsiębiorstw w tym kierunku. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu będzie kolejnym krokiem ku rozwojowi przedsiębiorczości obszaru legnicko-głogowskiego ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw innowacyjnych wdrażających technologie informatyczno-telekomunikacyjne zarówno w celu automatyzacji lub robotyzacji produkcji, LGOF.

Mając powyższe na uwadze, za celowe i zasadne uznaje się inicjowanie i kreowanie działań w ramach ZIT LGOF na rzecz poszukiwania organizacyjnych, prawnych i finansowych form współpracy i wsparcia dla Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB). Powyższe jest komplementarne z Priorytetem 5.

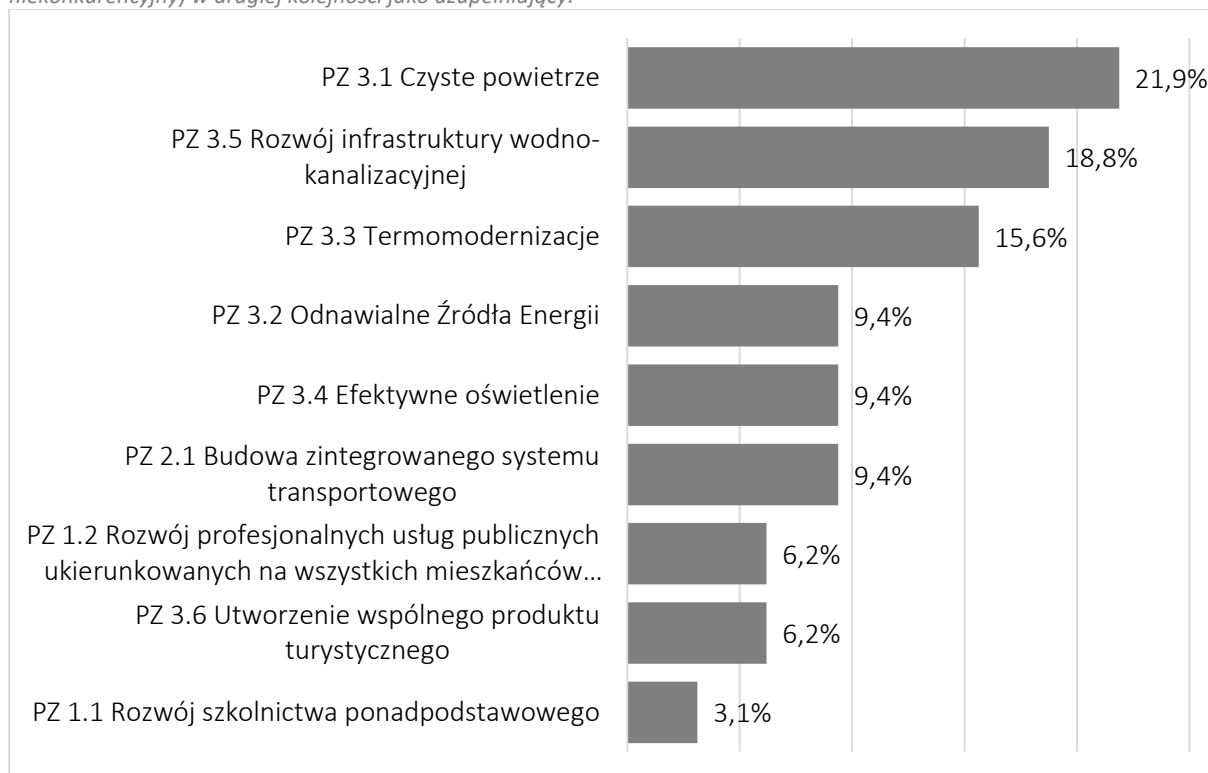
Poza włączeniem partnerów społeczno-gospodarczych organizowano spotkania konsultacyjne z partnerami, członkami LGOF jako istotnymi podmiotami tworzenia interwencji zintegrowanej. W okresie od 21.01.2021 do 27.01.2021 była prowadzona ankietyzacja zawierająca pięć pytań merytorycznych. Celem ankietyzacji była hierarchizacja obszarów tematycznych, w ramach których realizowane mogą być projekty zintegrowane. Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonego badania.

Wykres 1 Proszę wskazać rodzaj projektu zintegrowanego, który powinien być wdrażany w ramach mechanizmu ZIT (tryb niekonkurencyjny) w pierwszej kolejności jako kluczowy/najważniejszy.

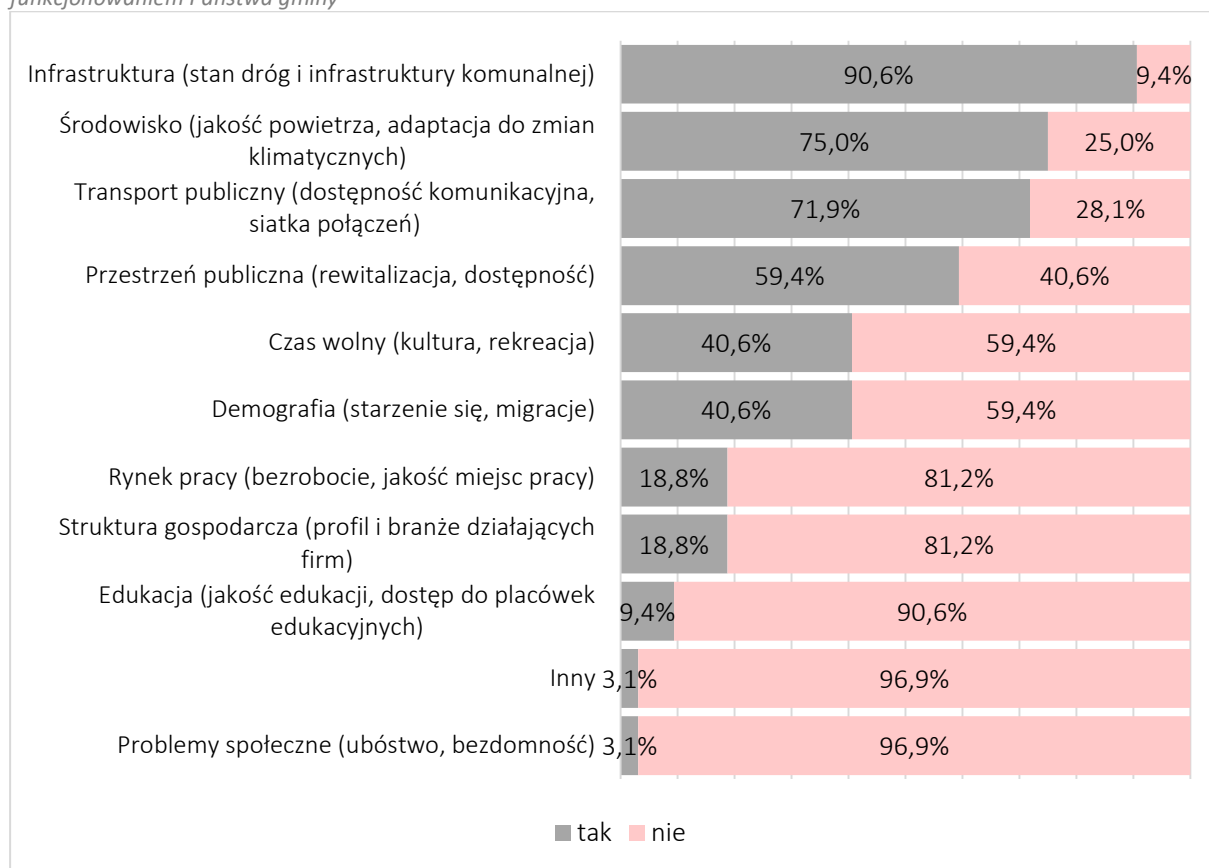
Źródło: badanie własne członków LGOD, n=32

Wykres 2 Proszę wskazać rodzaj projektu zintegrowanego, który powinien być wdrażany w ramach mechanizmu ZIT (tryb niekonkurencyjny) w drugiej kolejności jako uzupełniający.

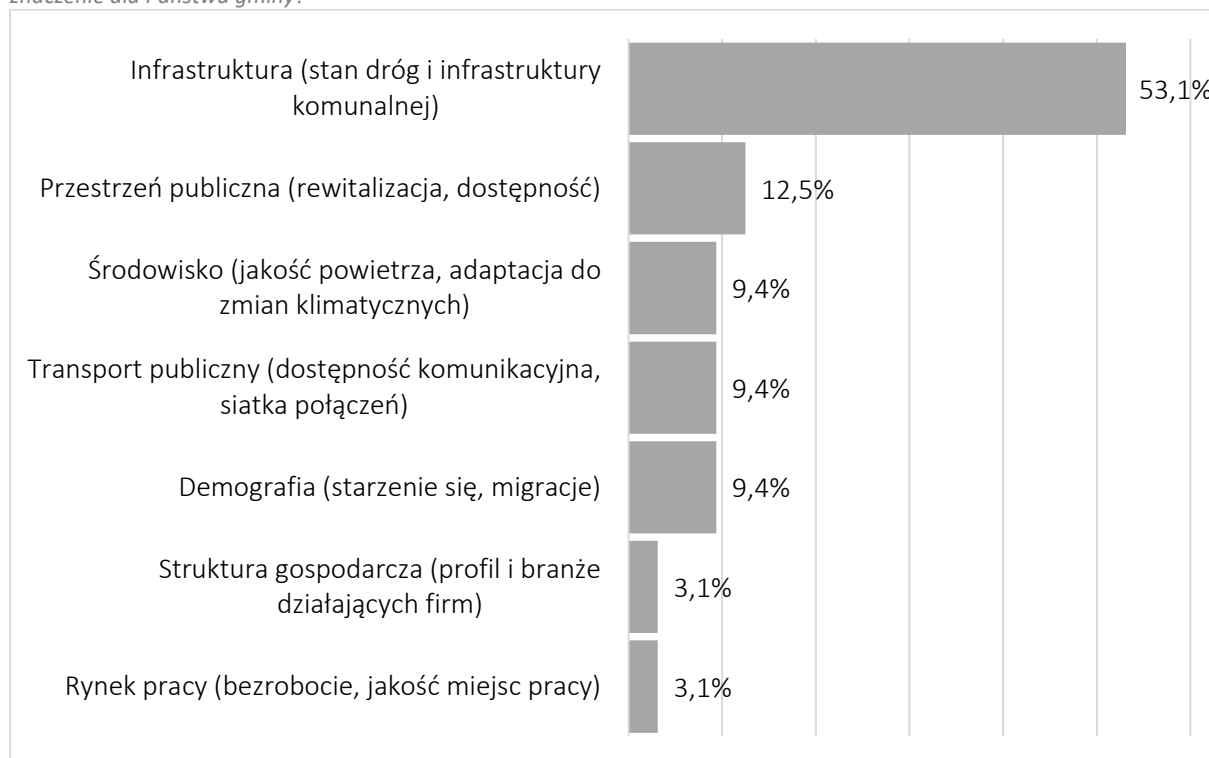
Źródło: badanie własne członków LGOD, n=32

Wykres 3 Spośród poniższych zagadnień, proszę wskazać najważniejsze obszary problemowe, które związane są z funkcjonowaniem Państwa gminy

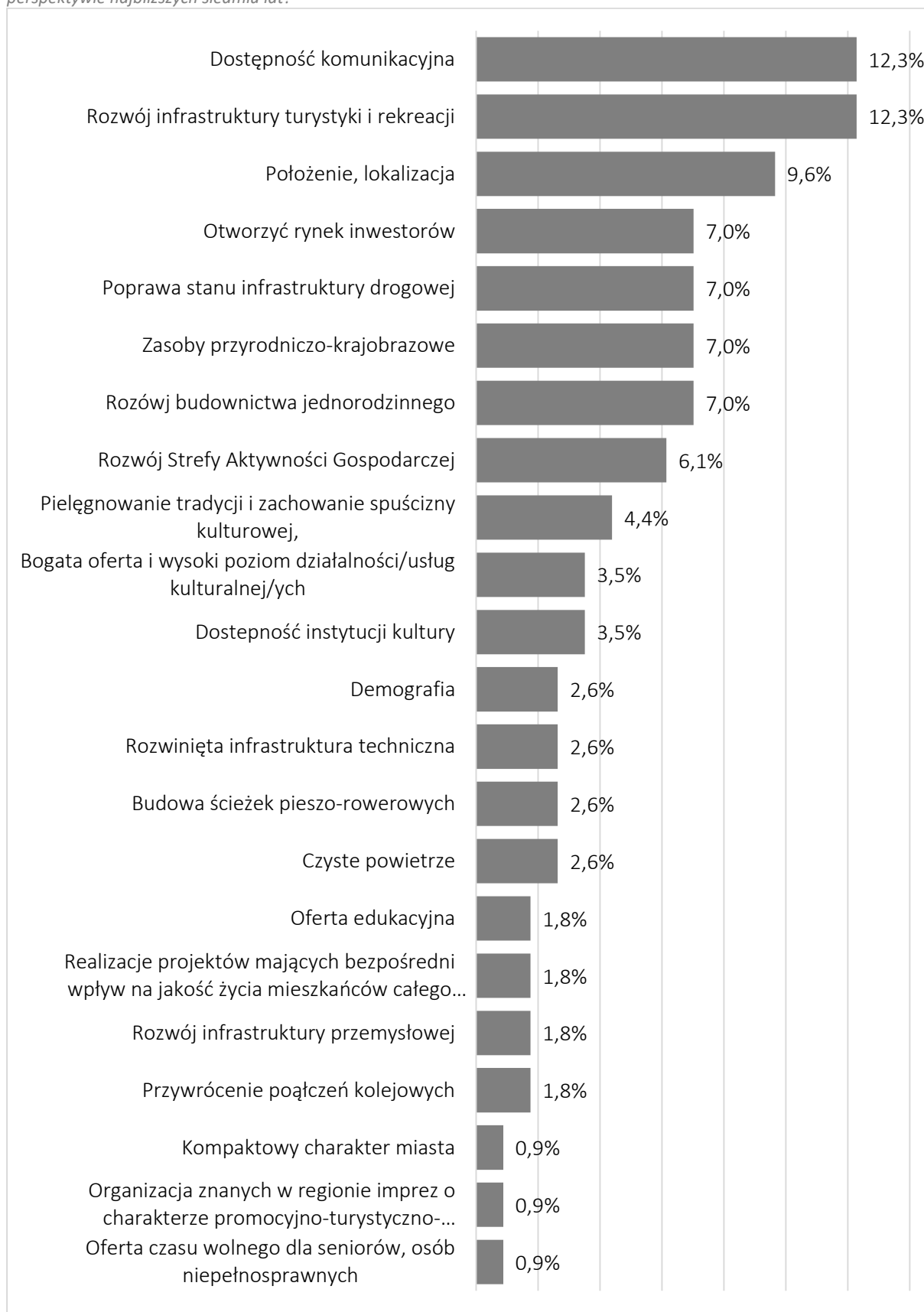
Źródło: badanie własne członków LGOD, n=32

Wykres 4 Spośród przedstawionych obszarów problemowych proszę wskazać ten, który jest najważniejszy i ma największe znaczenie dla Państwa gminy?

Źródło: badanie własne członków LGOD, n=32

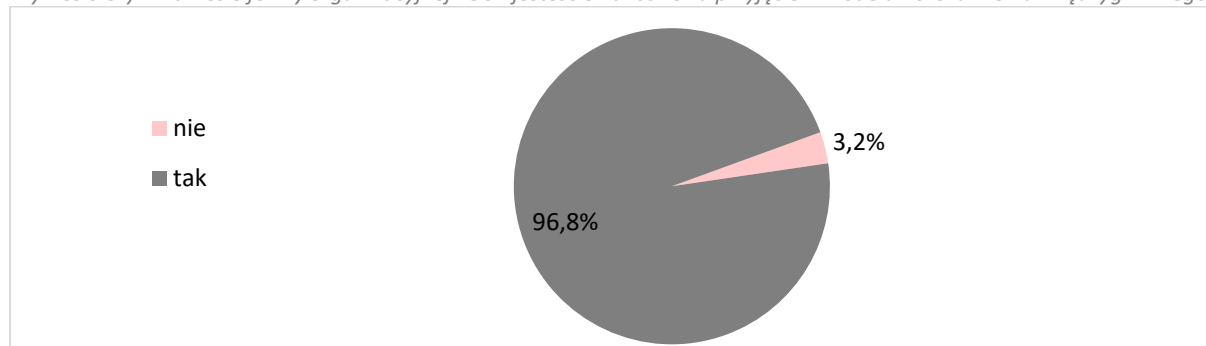
Wykres 5 Proszę wskazać co Państwa zdaniem stanowi najważniejszy potencjał, kluczową szansę rozwojową dla gminy w perspektywie najbliższych siedmiu lat?

Źródło: badanie własne członków LGOD, n=32

W okresie od 29.01 do 5.02. br. przeprowadzono kolejną rundę konsultacji z partnerami, w ramach której dokonano wyboru formuły alokacji i podziału alokacji.

Wykres 6 Czy w zakresie formy organizacyjnej LGOF jesteście Państwo za przyjęciem modelu Porozumienia Międzygminnego?

Źródło: badanie własne członków LGOD, n=31

Ostatnim z elementów badań jakościowych były spotkania bezpośrednie z samorządowcami, które odbyły się w okresie od 23.02. do 25.02.2021 r.

Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został poddany konsultacjom społecznym w terminie od 3 do 26 kwietnia 2021 r.

Z uwagi na brak zatwierdzonych dokumentów programowych dla perspektywy 2021-2027 aż do grudnia 2022 r., kiedy to przyjęto FEDS 2021-2027, nie było możliwości uzyskania opinii IZ FEDS 2021-2027 dla przygotowanej i poddanej konsultacjom Strategii ZIT LGOF. Przyjęcie FEDS 2021-2027 spowodowało natomiast konieczność weryfikacji projektów ujętych w Strategii pod kątem kwalifikowalności ich zakresów, a także wymusiło spełnienie narzuconych limitów alokacji środków UE na poszczególne typy działań. Ponadto łączna alokacja dla ZIT LGOF zmieniała się w tym czasie trzykrotnie, a ostatecznie została potwierdzona w Porozumieniu terytorialnym z 10 października 2023 r. Wątpliwości interpretacyjne co do zakresów rzeczowych projektów kwalifikujących się do wsparcia częściowo wyjaśnił Szczegółowy Opis Priorytetów Programu FEDS 2021-2027 z kwietnia 2023 r., zmieniany następnie kilkakrotnie. Dodatkowe wymagania pojawiły się w Kryteriach Wyboru Projektów dla ZIT/IIT, które Komitet Monitorujący FEDS 2021-2027 zaczął sukcesywnie zatwierdzać we wrześniu 2023 r. Wszystko to skutkowało koniecznością aktualizacji projektu Strategii, głównie w zakresie projektów w niej ujętych. Czas jaki upłynął od rozpoczęcia prac nad dokumentem w grudniu 2020 r. spowodował również, że część zadań zrealizowano z innych źródeł lub utraciły one zasadność realizacji. W tym okresie mieliśmy do czynienia z pandemią COVID-19 oraz wybuchem wojny w Ukrainie.

Mając powyższe na uwadze, a przede wszystkim stan wiedzy oraz zapisy przyjętych dokumentów regulujących zasady udzielania wsparcia oraz determinujące ostateczny zakres projektów, zaszcza

konieczność dokonania aktualizacji Strategii oraz poddania jej ponownym otwartym konsultacjom społecznym i procedurze środowiskowej, jak również przedstawieniu dokonanych zmian partnerom społeczno-gospodarczym. W projekcie dokumentu dokonano korekty projektów zintegrowanych, ale również wzięto pod uwagę głos parterów społeczno-gospodarczych, zapewniając część alokacji EFS+ do konkurencyjnego trybu wyboru projektów i stwarzając w ten sposób przestrzeń do realizacji zadań przez podmioty trzeciego sektora, czy też przedsiębiorców.

Ostateczna treść Strategii podlegać będzie zaopiniowaniu przez KS ZIT LGOF oraz Radę ZIT LGOF.

Spis grafik, tabel i wykresów

<i>Grafika 1 Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny</i>	12
<i>Grafika 2 Wskaźnik urbanizacji na terenie LGOF w 2021 r. (dane powiatowe)</i>	14
<i>Grafika 3 Rzeka Odra na tle granic administracyjnych LGOF</i>	28
<i>Tabela 1 Przedsięwzięcia zintegrowane w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027</i>	44
<i>Tabela 2 Przedsięwzięcia zintegrowane LGOF (tematycznie) – projekty podstawowe</i>	88
<i>Tabela 3 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027</i>	89
<i>Tabela 4 Przedsięwzięcia zintegrowane planowane do realizacji w formule ZIT w trybie niekonkurencyjnym w ramach FEDS 2021-2027 (tematycznie)</i>	95
<i>Tabela 5 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach FEDS 2021-2027</i>	95
<i>Tabela 6 Plan finansowy</i>	103
<i>Tabela 7 Alokacja dla ZIT LGOF w podziale na poszczególne cele szczegółowe</i>	104
<i>Tabela 7 Wskaźniki realizacji Strategii ZIT</i>	113
<i>Tabela 8 Wykaz zgłoszonych propozycji kierunków działań/koncepcji przedsięwzięć</i>	115
<i>Wykres 1 Proszę wskazać rodzaj projektu zintegrowanego, który powinien być wdrażany w ramach mechanizmu ZIT (tryb niekonkurencyjny) w pierwszej kolejności jako kluczowy/najważniejszy</i>	118
<i>Wykres 2 Proszę wskazać rodzaj projektu zintegrowanego, który powinien być wdrażany w ramach mechanizmu ZIT (tryb niekonkurencyjny) w drugiej kolejności jako uzupełniający</i>	118
<i>Wykres 3 Spośród poniższych zagadnień, proszę wskazać najważniejsze obszary problemowe, które związane są z funkcjonowaniem Państwa gminy</i>	119
<i>Wykres 4 Spośród przedstawionych obszarów problemowych proszę wskazać ten, który jest najważniejszy i ma największe znaczenie dla Państwa gminy?</i>	119
<i>Wykres 5 Proszę wskazać co Państwa zdaniem stanowi najważniejszy potencjał, kluczową szansę rozwojową dla gminy w perspektywie najbliższych siedmiu lat?</i>	120
<i>Wykres 6 Czy w zakresie formy organizacyjnej LGOF jesteście Państwo za przyjęciem modelu Porozumienia Międzygminnego?</i>	121

Załączniki

- Załącznik nr 1 Diagnoza obszaru realizacji ZIT LGOF wraz z analizą problemów i potrzeb rozwojowych
- Załącznik nr 2 Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji